

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

ANUL XXVI

Nr. 3

MARTIE 1973

S U M A R

- Cincinalul, înainte de termen!
- Gheorghe MAXIM: Angajamentele colectivului bibliotecii privind viața ★
- Valeriu MOLDOVEANU: Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste 130
- George BAICULESCU: Bibliografia cărții românești moderne. În bibliotecile de învățământ superior 139
- Gavril BLAGA: Spre generalizarea introducerii indexării coordonate 139
- Gheorghe GUTUE: Aplicare indexării coordonate la Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara 141
- Col. Marius ANDONE: Bibliografiile militare românești. 1831—1971 144
- ★
- Ion CIOTLOȘ: Cu privire la situația bibliotecilor publice din mediul rural. Citeva propuneri de îmbunătățire a serviciilor acestora 148
- Biblioteca publică și universitatea populară. Confluente. Interviu cu NICOLAE PASCU, director al Bibliotecii municipale „M. Sadoveanu” din București; Interviu cu ADELA DINESCU, directoarea Universității populare din București 153
- ★
- Lectura elevilor
- Tiberiu COCOARĂ: Rolul bibliotecii școlare în procesul modernizării învățământului 157
- Voicu LASCUS: Lectura elevilor și bibliotecării școlare 158
- Marin Gh. CAZACU: Unele probleme încă nerezolvate 159
- Liliana GHEORGHIU: „Și iar despre necesitatea colaborării dintre biblioteca școlară și cea comunală” 161
- Victoria CURCANEANU: Regimul punctuației și al majusculelor în descrierea bibliografică tradițională (II) 162
- Ioana TAUTU: Discul în propaganda bibliotecară 166
- Istoria cărții și a bibliotecilor
- Petre COSTINESCU: Mărturii despre cărți ale unui librar-editor din secolul trecut: N. Danielopol 169
- Constantin CATRINA: Bibliotecile populare în documentele de arhivă 171
- Ex libris
- Dionisie GABOR: Ex libris-uri create de Dürer 173
- Biblioteci de peste hotare
- Ioan HOLHOȘ: Dezvoltarea rețelei de biblioteci publice în R. P. Polonă 175
- De peste hotare 181
- Profiluri
- Călin POPOVICI și Dan POPOVICI: Copernic 182
- ★
- Lucrări de specialitate 184
- Fișier 186
- Calendar (aprilie, mai, iunie 1973) 190

Cincinalul, înainte de termen!

Sub acest generic se înscrie și activitatea desfășurată de bibliotecile publice din întreaga țară, care, prin mijlocirea cărții, își aduc contribuția lor specifică la efortul general de realizare a planului cincinal înainte de termen.

În paginile revistei noastre am oglindit angajamentele unor colective, planurile lor de activitate izvorâte din sarcinile mărețe trasate de Conferința Națională a partidului, din sarcinile ce revin tuturor oamenilor muncii din țara noastră de a îndeplini indicatorii planului cincinal înainte de termen.

ANGAJAMENTELE COLECTIVULUI BIBLIOTECII PRIND VIAȚĂ

Desfășurată sub deviza *Aportul bibliotecii la amplificarea muncii politico-educative, la realizarea planului cincinal înainte de termen*, activitatea colectivului Bibliotecii municipale „N. Iorga” din Ploiești își arată de-acum roadele. Obiectivele urmărite (și care au fost făcute cunoscute prin paginile revistei în nr. 9/1972) au prins contur. Iată-le, enumerate succint.

— Întregul nostru colectiv participă activ la diferite forme ale învățămîntului de partid. Totodată frecventarea de către personalul bibliotecii noastre a cursului de perfecționare profesională (structurat pe probleme de politică internă și externă, de ideologie, de etică și estetică, de biblioteconomie — cu accente pe problemele conducerii și organizării bibliotecilor, de istoria scrisului și a tiparului, a bibliotecii) a dat rezultate bune, ceea ce a condus la îndrumarea spre acest curs și a bibliotecarilor sindical și școlari din municipiul Ploiești,

ca și a lucrătorilor din bibliotecile orășenești de pe cuprinsul județului Prahova.

— La începutul acestui an au fost începute câteva studii privind lectura muncitorilor care frecventează biblioteca municipală și bibliotecile din cadrul cluburilor sindicale, circulația cărții social-politice, tehnice și de știință la biblioteca municipală, interesul pentru documentare al cititorilor care frecventează biblioteca municipală. Concluziile ce se vor desprinde ne vor fi de mare ajutor în satisfacerea cât mai plenară și promptă a solicitărilor cititorilor noștri.

— Achiziționarea operativă a unor lucrări valoroase în procesul formării și dezvoltării conștiinței socialiste, în promovarea principiilor eticii și echității socialiste, a unor lucrări necesare informării și documentării în diverse domenii are un caracter ritmic, constant.

— În cartierul Ploiești-Nord a fost înființată o nouă filială.

— În luna mai va avea loc o consfătuire, organizată sub îndrumarea organelor de partid ale municipiului, cu factorii de răspundere din sectorul de documentare pentru a se pune bazele unei colaborări permanente și eficiente între biblioteca municipală și bibliotecile tehnico-documentare pentru intensificarea propagandei cărții tehnice și științifice mai ales în rîndul tineretului.

— În scopul informării colectivelor de conducere din unitățile economice ale județului Prahova, biblioteca realizează periodic o bibliografie selectivă care semnalează lucrări, studii, cercetări din diferite publicații de profil. Lărgind aria tematică a acestor bibliografii, semnalăm curent beneficiarilor noștri lucrările apărute în publicații politico-ideologice și economice sub tema *Îndeplinirea cincinalului înainte de termen*.

— Colaborarea cu bibliotecile sindicatelor din întreprinderi se concretizează în oferirea unor texte de manifestări de masă, bibliografii, tematici de expoziții, practicarea împrumutului interbibliotecar de cărți, discuri, diapozitive.

— A fost realizată o bibliografie selectivă a lucrărilor apărute între 1970 și 1972 referitoare la dezvoltarea economico-socială și spirituală a satelor, la perfecționarea conducerii agriculturii, la sistematizarea teritoriului. Desfășurării ei sînt consiliile populare, activiștii culturali din mediul rural.

— În cadrul „Lunii cărții la sate” lucrătorii bibliotecii municipale au ajutat efectiv bibliotecarii comunali la organizarea unor acțiuni de propagandă a cărții agricole, insistîndu-se în special asupra obiectivelor cuprinse în chemarea la întrecere lansată de cooperatorii din Stoicânești-Olt. Asemenea acțiuni vor fi, bineînțeles, organizate în tot cursul anului.

— Anul internațional al cărții — 1972 a fost prezent în biblioteca noastră prin expozițiile cu caracter permanent — *Cele mai frumoase cărți, Cartea în viața omului contemporan, Cuceririle tehnicii și științei mondiale — puse în slujba omului* —, prin concursuri literare, întîlniri cu scriitorii, expoziții ale copiilor cu desene inspirate din literatura română.

Enumerarea succintă a realizărilor de pînă acum credem că este totuși suficient de reprezentativă pentru a ilustra modul în care colectivul nostru își subordonează munca sa obiectivului principal al întregului nostru popor — îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

Gheorghe MAXIM

director

Biblioteca municipală
„N. Iorga” Ploiești

Valeriu MOLDOVEANU *)

GENERALITĂȚI

Sistemul național de informare și documentare al Republicii Socialiste România — SNID¹⁾ este un ansamblu complex și rațional de mijloace și activități, organizate conform unor principii și metode moderne. El corespunde definiției formulate de conf. ing. V. Tărăboi, directorul Institutului național de informare și documentare științifică și tehnică, în lucrarea sa *Principii de organizare a sistemelor naționale de informare documentară* [Organization Principles of the National Systems of Documentary Information]: „Un sistem național de informare documentară cuprinde totalitatea unităților de informare, interconectate — ca procedee, metodologii și organizare — și integrate — ca oameni, materiale și echipamente —, funcționînd ordonat, compatibil și previzibil, în scopul unic al interconectării rapide a beneficiarilor cu informațiile pertinente pe care acestea le necesită²⁾).

Din punct de vedere organizatoric, SNID este un ansamblu de subsisteme specializate, avînd ca elemente de bază un mare număr de unități: institute, centre, oficii și alte resoarte de informare și documentare, biblioteci, arhive, muzee etc. Rezultat al unei evoluții istorice ascendente, el este în continuă dezvoltare cantitativă și calitativă.

Subsistemul de informare și documentare în domeniul culturii și artei are ca unitate centrală departamentală Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES. Subsistemul mai cuprinde: resoartele de documentare ale tuturor unităților subordonate Consiliului Culturii și Educației Socialiste; întreaga rețea de biblioteci publice, în frunte cu Biblioteca Centrală de Stat (bibliotecă

*) Director adjunct al Centrului de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste; autor al proiectului și responsabil al „Sistemului automatizat de documentare și evidență națională în domeniul culturii și artei — SADENCA”.

DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE

națională și cea mai mare bibliotecă publică a țării); Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România (bibliotecă națională și științifică centenară) — prin fondurile și activitățile ei de informare și documentare în domeniul culturii și artei; arhivele, bibliotecile și resursele de informare și documentare ale tuturor unităților din țară — indiferent de rețeaua căreia aparțin (academică, departamentală etc.) — care dețin informații și documente și/sau desfășoară activități de informare și documentare în domeniul culturii și artei etc.

Din cele arătate mai sus, rezultă câteva concluzii și sarcini fundamentale pentru organul central de documentare în domeniul culturii și artei — CIDOCES: a) de a identifica toate instituțiile, sursele și activitățile de informare din țară în domeniul culturii și artei; b) de a elabora o metodologie generală — unitară — a lucrărilor de informare și documentare în acest domeniu; c) de a organiza și desfășura o amplă și eficientă activitate de informare și documentare specializată, de nivel republican; d) de a realiza evidența națională în domeniul culturii și artei — sub forma unei „bănci de date” și a unei „memorii documentare” — în cadrul unui sistem complex, bazat pe principii, metode și tehnici ultramoderne, capabil să asigure satisfacerea operativă a tuturor necesităților de informare și documentare, precum și valorificarea maximă a informațiilor și documentelor în domeniul culturii și artei, la dispoziția beneficiarilor din țară și străinătate.

ISTORIC

Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES a fost înființat pe baza H.C.M. nr. 1346 din 20 octombrie 1971, dar activitatea lui a început practic în luna martie 1972.

Crearea acestui centru românesc de documentare, îmbrățișând toate domeniile culturii, constituie o însemnată ini-

țiativă, umplind un gol puternic resimțit în munca de documentare în sprijinul conducerii și optimizării activității culturale din țara noastră. Dacă în alte domenii existau de mult numeroase centre de documentare, în domeniul culturii și artei nu exista până în anul 1971 nici unul.

Crearea CIDOCES și conceperea lui — în lumina hotărârilor de partid și de stat din ultimii doi ani, cu privire la dezvoltarea informaticii în R. S. România — asigurând documentarea în toate domeniile culturii și artei, corespunde unor tendințe din cele mai moderne.

În prezent, există în lume numai patru centre de documentare cu un asemenea profil, toate concepute pe baze moderne, automatizate. Primul îl constituie proiectul sistemului automatizat — în curs de realizare — bazat pe cel mai mare masiv de informații și documente în domeniul culturii, Biblioteca Congresului din Washington (cu 50 de milioane de volume și piese), proiect întocmit pe baza unor subsidii speciale de 100 000 \$ și denumit **Automatizarea și Biblioteca Congresului [Automation and the Library of Congress]**³⁾. Al doilea este proiectul elaborat de Consiliul american al societăților savante în colaborare cu Universitatea municipală din New York, urmărind crearea unui sistem automatizat de informare în domeniul culturii, artelor și științelor sociale⁴⁾. Al treilea este Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES din România⁵⁾. În sfârșit, într-un interviu publicat în nr. 1 din 1 ianuarie 1973 al ziarului **Sovetskaia Kultura**⁶⁾, corespondentul respectiv prezintă câteva relatări ale dr. Nikolai Sikorski, director al Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin” din Moscova, cu privire la începerea activității unui nou centru de informare în problemele culturii și artei, creat recent, urmînd a face parte din sistemul acestei biblioteci.

Centre de informare și documentare specializate doar într-unul sau câteva domenii ale culturii și artei există în di-

verse țări, ca de pildă, în domeniul teatrului, la Moscova, Budapesta, New York, Kansas-City, Bruxelles ș.a.; în domeniul muzicii, la Zagreb, Praga, Köln, Saarbrücken, New York ș.a.; în domeniul artelor plastice, la New York, Washington, Paris ș.a.m.d. Dar centre de informare și documentare acoperind întreaga arie a activităților cultural-artistice, în afara celor amintite mai sus, se pare că nu mai există la ora actuală.

Trebuie precizat că Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES, a fost conceput de la început pe baze foarte moderne. Prin întocmirea, în cadrul Institutului național de informare și documentare științifică și tehnică, a „Proiectului de organizare a Centrului de informare și documentare din subordinea Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES”⁷⁾ — conceput a fi trecut pe calculator — și prin elaborarea, în cadrul Institutului central de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrație de stat — CEPECA, al Academiei „Ștefan Gheorghiu” — cu concursul unor specialiști români și străini (din Canada, S.U.A., Elveția și Franța) — a Proiectului „Sistemului automatizat de documentare și evidență națională în domeniul culturii și artei — SADENCA”⁸⁾ deja experimentat în luna octombrie 1972 prin întocmirea primelor bibliografii pe calculator IMB 360—40, s-au creat bazele activității prezente și premisele dezvoltării viitoare a CIDOCES ca centru ultramodern de documentare în domeniul culturii și artei. Sistemul automatizat SADENCA va asigura — în condiții foarte eficiente — rezolvarea tuturor problemelor legate de documentare, analiză, sinteză și prognoză în domeniul culturii, acoperind nu numai necesitățile Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ci și cele ale celorlalți beneficiari din România și va putea răspunde și solicitărilor venite din străinătate, prin diverse canale: ale sistemului internațional de informare al țărilor participante la Consiliul de ajutor economic reciproc — CAER, ale sistemului mondial unic de informare științifică și culturală — UNISIST ș.a.

ORGANIZARE

Primul an de activitate al CIDOCES a constituit o experiență deosebit de interesantă din punct de vedere organizatoric și funcțional. Plecând de la anumite principii, sisteme și variante organizatorice preconizate de Proiectul de organizare inițial, deja amintit, CIDOCES s-a găsit însă în curând în fața unor situații și probleme cu totul noi, inedite,

specifice unui domeniu în care nu existase organizată sistematic, unitar și eficient o activitate de documentare de nivel republican. Acestea au făcut ca Centrul să se adapteze permanent necesităților ivite, care l-au obligat să devină o instituție dinamică, în continuă devenire și căutare de formule organizatorice tot mai adecvate. Alte modificări s-au impus pentru a remedia lipsa unor forțe de muncă preconizate inițial de proiect, dar practic încă inexistente. De asemenea, s-au mai impus oarecari modificări organizatorice datorită unor solicitări neprevăzute inițial, dar repetate, determinând activități, funcții și deci organe sau resoarte noi. În sfârșit, trebuie amintit că, datorită prezenței chiar din primul an a unui proiect de sistem automatizat și a unor prime experiențe pe calculator, s-a impus încă de la început adoptarea formulilor tehnico-organizatorice și de activitate compatibile cu viitorul sistem automatizat.

Astfel Proiectul de organizare a CIDOCES prevede trei variante: a) organizarea Centrului pe domenii de activitate, corespunzătoare direcțiilor din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, respectiv Teatru; Muzică; Arte plastice; Muze și monumente istorice și de artă; Activitate literar-editorială; Activitate cultural-educativă de masă; b) organizarea Centrului pe probleme și faze din activitatea de informare/documentare, respectiv pe resoarte de: analiză a documentelor; evidență documentară și tipuri de publicații — publicații de informare sinteză etc. —; c) În sfârșit, cea de-a treia variantă prevedea, pe de o parte, sectoare — redacții — corespunzătoare direcțiilor Consiliului Culturii și Educației Socialiste, iar, pe de altă parte, unele resoarte speciale, potrivit unor activități documentare: analiză documentară, sinteze documentare și evidență națională.

În primul an de activitate s-a pornit cu cea de-a treia variantă preconizată în proiect; dar, pe parcurs, s-au impus o serie de modificări. Astfel, unele probleme și activități noi — corespunzătoare unor solicitări devenite curente — au impus crearea unor resoarte noi, precum: redacția de „Probleme generale ale culturii” (respectiv, Politică a culturii; Economia culturii; Management; Perfecționarea cadrelor; Prognoză etc.); resortul de realizare, prin colaboratori externi, de traduceri, sinteze, rezumate etc.

Pe de altă parte, asigurarea doar parțială a personalului preconizat de proiectul inițial de organizare a impus — pentru ca totuși toate sarcinile și activitățile prevăzute să fie inițiate — ca spre sfârșitul anului să se realizeze trecerea

operațiilor de fișare, analiză și indexare asupra tuturor redacțiilor — mărite cu personalul din fostul Serviciu de analiză —, respectiv asupra întregului colectiv de redactori și documentariști al Centrului.

Mai trebuie amintită, în sfârșit, coexistența, chiar din primul an, a celor două proiecte — de organizare clasică a CIDOCES (preconizând însă trecerea viitoare pe calculator) și de realizare a sistemului automatizat SADENCA — care a impus: organizarea și mărirea sectorului de **Evidență națională** în domeniul culturii și artei; introducerea **indexării coordonate** — adaptată specificului acestui domeniu; începerea elaborării unui ansamblu de 15 **vocabulare controlate** (10 în domeniul culturii și 5 în domeniul contingente), toate interconectabile în cadrul unui **macrovocabular** unic ș.a.

ACTIVITATE

Activitatea CIDOCES îmbracă forme foarte variate, pentru a corespunde diverselor solicitări ale unor beneficiari destul de variată. De aceea, una din concluziile primului an de activitate a CIDOCES a constituit-o necesitatea unei mai atente studii diferențiate a beneficiarilor, prin prisma necesităților și a solicitărilor lor, pentru a se putea realiza publicații, lucrări, servicii etc. diferențiate, care să corespundă cât mai bine varietății de interese și puncte de vedere în documentare. De multe ori, aceeași publicație, tematică, formă de prezentare a unui material etc. a corespuns unor categorii de beneficiari, nemulțumind însă altele. Această importanță problemă — care trebuie soluționată — este legată de procesul de profesionalizare a cadrelor CIDOCES.

În general, activitatea CIDOCES s-a axat pe următoarele direcții principale: a) informarea curentă a beneficiarilor, în domeniul culturii și artei; b) documentarea curentă — continuă — corespunzător unor tematici prestabilite, dar și dinamice în același timp, și „la cerere” a beneficiarilor, inclusiv realizarea unor lucrări documentare speciale — de evidență, sinteză, prognoză etc. —, în sprijinul luării deciziilor; c) documentarea retrospectivă în unele probleme ale culturii și artei — activitate ce se va dezvolta foarte mult în viitor, pe măsură ce se va dezvolta sectorul de Evidență națională; d) perfectarea studiilor și începerea realizării — în acest sens — a unui masiv crescând de informații și documente ale CIDOCES, organizat cu scopul de a fi trecut, într-un viitor destul de apropiat, pe calculator, în cadrul sistemului automatizat SADENCA;

e) realizarea unei metodologii generale a lucrărilor de informare și documentare în domeniul culturii și artei, pentru a fi introdusă în toate instituțiile cu profil cultural, asigurând realizarea funcțional omogenă a Subsistemului de informare și documentare în domeniul culturii și artei și respectiv folosirea complexă și eficientă a tuturor surselor și a datelor și informațiilor rezultate, în cadrul sistemului de informare și documentare al CIDOCES; f) perfecționarea cadrelor CIDOCES; g) promovarea studiilor și cercetărilor în domeniul informaticii, în general, și a celei culturale, în special.

PUBLICAȚII

În primul an de activitate, CIDOCES a elaborat circa 300 de lucrări, dintre care peste 100 de buletine de informare sau alte publicații periodice, peste 100 de lucrări de sinteză și alte numeroase și variate lucrări de informare și documentare în sprijinul luării deciziilor etc. Acestea, fără a mai socoti sutele de materiale, conținând date și informații din diverse publicații și prezentate — sub formă dactilografiată sau xeroprintată — în maximum 24 de ore de la apariția buletinelor. **Informații culturale interne și Noutăți culturale în lume**, fiecare aparținând în câte 6 serii — Teatru; Muzică; Artă plastică; Muze; Activitate istorice și de artă; Activitate literar-editorială; Activitate cultural-educativă de masă, publicația **Buletin de informare** avind capitole pentru fiecare domeniu al culturii, precum și buletinul **Ecouri ale culturii românești peste hotare**. În ultimele două luni ale anului 1972, buletinele lunare **Informații culturale interne și Noutăți culturale în lume** și-au schimbat profilul, devenind **Caiete documentare trimestriale** — extern și intern — cu un mai pregnant caracter de sinteză. De asemenea, publicația **Buletin de informare** și-a îmbogățit conținutul cu încă două capitole: „Probleme generale” și „Prezențe românești peste hotare” (înlocuind publicația anterioară **Ecouri...**). Tot în ultimele două luni ale anului trecut s-a mai creat o lucrare săptăminală, sub forma unei **mape cu informații curente** multigrafiate, pentru conducerea CCES, precum și un **Buletin de informare** lunar privind presa din provincie.

Dintre alte lucrări documentare — realizate, total sau parțial, în primul an de activitate — mai pot fi amintite următoarele: **Cultura în lume — Organizare, Activitate, Politică** a culturii, cu două părți: I. **Generalia. Definiții. Principii. Recomandări UNESCO** și II. **Cultura în**

diferite țări; Prognoză în cultură; Legea dreptului de autor în diverse țări; Perfecționarea cadrelor; Repertoriul săpăturilor arheologice în România în perioada anilor 1914—1972 ș.a.

La solicitarea beneficiarilor CIDOCES — din Capitală și din provincie — Centrul a efectuat numeroase informări și cercetări bibliografico-documentare „la cerere”. Dintre asemenea lucrări, amintim exemplificativ: **Manifestări culturale organizate în cinstea Conferinței Naționale a P.C.R.**; **Citate din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la critica de artă și la activitatea uniunilor de creație**; **Articole de Adrian Păunescu în presa românească**; **Date biografice „Al. Finți”**; **Date biobibliografice Evghenie Șvarț**; **Biobibliografie „Boris Aphilov” ș.a.**

Lucrările de sinteză documentară realizate în primul an de activitate — fie de CIDOCES singur, fie în colaborare (editorială sau financiară) cu alte instituții, precum Centrul special de perfecționare a cadrelor din domeniul culturii și artei, Institutul de istorie a artei, Biblioteca Centrală de Stat a R. S. România ș.a. — depășesc cifra de 100 (vezi lista anexă de la sfârșitul acestui articol).

SERVICII

Dintre diversele servicii prestate de CIDOCES la solicitarea beneficiarilor săi, trebuie amintite: **traducerile din și în diverse limbi**; **xerocopierea de materiale documentare**; **multiplicarea de diverse lucrări (de pildă, a noilor piese, pentru a fi distribuite teatrelor, în scopul documentării lor, înaintea definiției repertoriului stagioni anuale)**; **detectarea și împrumutarea de materiale documentare, la dispoziția beneficiarilor etc.**

ALTE ACTIVITĂȚI

În ceea ce privește alte activități importante ale CIDOCES, trebuie amintită în primul rând **sprîjinirea popularizării culturii românești peste hotare**, activitate ce îmbracă forme variate — de la întocmirea de liste de materiale documentare, destinate unor expoziții în străinătate (de exemplu: **Istoria teatrului în România**, pentru premiera, la Atena, a piesei **Celebrul 702 de Al. Mirodan**), la tipărirea volumului **Anthologie des écrits théoriques sur l'art en Roumanie**, cu ocazia Congresului internațional de estetică de la București, 28 aug—2 sep 1972, și la elaborarea de **propuneri pentru rezolvarea problemei valorificării și popularizării sistematice a culturii românești peste hotare.**

Mai trebuie amintite studiile și cercetările în domeniul informaticii generale, desfășurate de o parte din personalul CIDOCES (de exemplu, elaborarea lucrării **Situația actuală și perspectivele dezvoltării sistemului național de informare științifică, tehnică, economică etc. din Republica Socialistă România** [vezi nota 1] sau **Viitorul publicațiilor științifice și tehnice. Viitorul cărții și al bibliotecii**⁹⁾ ori al informaticii culturale [de exemplu, comunicarea **„Informatica și muzica”**¹⁰⁾; preocupările de perfecționare a cadrelor CIDOCES în domeniul informaticii — în special a celei culturale; elaborarea studiilor legate de implementarea sistemului automatizat SADENCA, privind indexarea coordonată în domeniul culturii și artei, elaborarea celor 15 vocabulare controlate, precum și a unui sistem de clasificare alfanumerică, elaborarea experimentală — în octombrie 1972 — a primelor bibliografii la calculator IMB 360—40 ș.a.).

SISTEMUL AUTOMATIZAT DE DOCUMENTARE ȘI EVIDENȚĂ NAȚIONALĂ ÎN DOMENIUL CULTURII ȘI ARTEI — SADENCA

„Sistemul automatizat de documentare și evidență națională în domeniul culturii și artei — SADENCA” va fi de fapt un subsistem în cadrul SNID. Realizarea lui urmărește să remedieze actuala lipsă de evidență a patrimoniului național-cultural românesc, precum și lichidarea unor importante lipsuri din activitatea de informare și documentare a țării noastre în domeniul culturii și artei. Prin crearea acestui sistem modern, automatizat, țara noastră va putea ajunge la o situație egală cu aceea a celor mai înaintate țări participante la Sistemul mondial unic de informare științifică și culturală — UNISIST.

În prezent, în țara noastră, datorită unor lacune din trecut, nu există un sistem complet de evidență — pe baze științifice, moderne — a patrimoniului național în domeniul culturii și artei. În situația actuală, deși în majoritatea cazurilor documentele necesare — de toate tipurile — există, ele se găsesc risipite în diverse masive de documente și informații — biblioteci, muzee, unități de cercetare, instituții de cultură etc. —, fără o evidență sistematică, de ansamblu, care să asigure o documentare completă (exhaustivă), rapidă, pe baze moderne.

De pildă, pentru a studia viața și opera lui **Mihai Eminescu**, numai pentru culegerea informațiilor cu privire la existența documentelor pertinente, trebuie mers, pe rând, pe la numeroase institu-

ții: la Biblioteca Academiei R. S. România, unde — fără instrumente speciale de evidență în această problemă și deci fără șanse de regăsire totală și mai ales rapidă a informațiilor respective — trebuie cercetat mai întâi în secția de imprimare (cărți, periodice etc.), apoi la Cabinetul de manuscrise și documente, Cabinetul de stampe, Cabinetul de muzică etc.; la Biblioteca Centrală de Stat, la Muzeul literaturii române, la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România etc.; la Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu” și la Muzeul Moldovei din Iași; la Muzeul memorial „M. Eminescu” din Ipotești ș.a.m.d.

Trebuie subliniat faptul că în situația actuală, vizitind pe rând, într-o perioadă de timp îndelungată, toate aceste unități — subliniem, nu folosind un instrument de informare sistematic, centralizat, ci doar pe baza unor informații fragmentare, de multe ori întâmplătoare, sau a unor simple presupuneri sau „inspirații” —, cercetătorul va avea multe șanse de a nu putea „descoperi” decât doar o parte din documentele legate de viața și activitatea celui mai mare poet al României. Situația va fi oarecum similară dacă vom căuta să identificăm și să folosim documentația legată de alte mari personalități ale culturii și artei românești: un N. Grigorescu, G. Brâncuși, G. Enescu ș.a. Bineînțeles că atunci când va fi vorba de o importanță sau artă cu mult mai restrinsă, șansele de a găsi documentația și informațiile respective vor deveni cu mult mai mici.

Tot astfel, dacă un specialist în domeniul istoriei artei ar vrea să scrie și să illustreze un volum despre, să zicem, Mănăstirea Sucevița, el ar trebui să facă un adevărat tur de forță pentru a reuși — cu mare pierdere de timp și fără șanse de a avea mai mult decât rezultate parțiale — să identifice și să consulte toată gama de documente istorice contemporane lui Ștefan cel Mare și multe alte documente tipărite sau nu, de la studiile istoricilor și criticilor de artă români, pînă la imaginile din albumul UNESCO **Painted churches of Moldavia**, la efigia monedelor moldovenești de la sfîrșitul secolului al XV-lea ș.a.m.d.

Dar, în situația actuală nu este vorba numai de o dispersare în diverse unități a documentelor și informațiilor culturale-artistice și de lipsa unei evidențe centrale, sistematice, complete, ci și de o mare lacună pe linie de informatică, respectiv în organizarea științifică a informației, care de multe ori, din lipsă de instrumente bibliografice, pare de-a dreptul „ascunsă”. Din lipsa unui sistem de informare și documentare complet, rapid, eficient, informația rămîne igno-

rată și nefolosită. De pildă, în cele circa 5 milioane de volume și piese de colecții pe care le posedă, Biblioteca Academiei conține circa 100 de miliarde de unități de informație (information bits), pentru care — prin sistemul actual de cataloage și fișiere — ea pune la dispoziția beneficiarilor (oameni de știință, cultură, artă etc.), pentru informare și valorificare, doar circa 50 de milioane de unități de evidență (vedete de subiecte, autori, titluri etc.). Deci proporția dintre informația existentă în Biblioteca Academiei și cea prezentată în evidențele ei, la dispoziția publicului, este de numai 1/2000. Bineînțeles că această situație este oarecum similară și în alte instituții de cultură — Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile centrale universitare ș.a. —, datorită aceleiași deficiențe în materie de evidență a informațiilor.

Aceleași lipsuri se resimt și în informarea și documentarea curentă — națională și străină — din domeniul culturii și artei.

La remediarea acestei stări de lucruri va contribui „Sistemul automatizat de documentare și evidență națională în domeniul culturii și artei — SADENCA”, care este conceput ca un ansamblu logic și funcțional, constituit în principal dintr-o triadă: **memorie informațională** — sub forma unei „bănci de date” — conținând evidența, caracteristicile și adresele unui foarte mare număr de documente — în original sau în copie — în diverse unități din Republica Socialistă România (în majoritate, unități din rețeaua Consiliului Culturii și Educației Socialiste). Deci unul din principii este acela că același document poate constitui obiectul de informare/documentare a mai multor unități sau sisteme. Un alt principiu al sistemului va fi acela de a nu se deplasa documentul din unitatea în care se găsește, dar de a avea în sistemul SADENCA evidența lui, respectiv **adresa** (locul în care se găsește documentul) împreună cu toate **caracteristicile lui informaționale**.

Această memorie informațională, banca de date, va fi completată de o **memorie documentară** — microminiaturizată după diverse tehnici —, conținând selectiv copii după cele mai importante documente grafice (sub formă de microfîlme, microfîșe etc.), documente-imagini (fotografii, diapozitive etc.), documente audio (benzi magnetice sau alte tipuri de înregistrări) ș.a.m.d., existente în unitățile cuprinse în sistem. Ambele tipuri de memorii — informațională și documentară — vor fi exploatate pe baze moderne, cu ajutorul unui echipament electronic, completîndu-se reciproc. De pildă, în cazul monumentului istoric și artistic

de valoare și faimă mondială „Voroneț”, cu ajutorul acestui sistem de evidență a patrimoniului cultural-artistic al României, bibliografia respectivă sau orice altă lucrare realizată cu ajutorul calculatorului (output), pe baza băncii de date, va fi completată și de documente-imagini (alb-negru și color), regăsite și copiate (mărite, multiplicare etc.) tot pe bază de tehnici moderne, automatizate, cu ajutorul „memoriei documentare” microminiaturizate a sistemului SADENCA.

PERSPECTIVE

Perspectivile de dezvoltare ale Centrului de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste sînt deosebit de mari. Dar realizarea lor este în funcție nu numai de sprijinul acordat, condiționînd creșterea volumului și a formelor de activitate, ci de îmbunătățirea permanentă a conținutului muncii desfășurate, fie ea în forme clasice sau ultra-moderne. În acest fel, eforturile și investițiile făcute vor fi compensate prin rezultate corespunzătoare unei activități moderne, eficiente, strict necesare dezvoltării culturii și educației în Republica Socialistă România.

LISTA ANEXĂ

cu exemplificări din lucrările de sinteză realizate de CIDOCES

Societățile culturale din România, înainte și după 23 August 1944; Sistemul universităților populare în diverse țări; Sistemul pregătirii și reciclării profesionale în Franța; Introducere în informarea tehnico-științifică modernă; Sisteme de informare modernă; Indexarea coordonată; Informatica — mijloc de cercetare modernă; Teoria limbajelor; Partiniența, valoarea politico-ideologică, criteriile științifice ale operelor de literatură și artă; Rolul teatrului în societatea socialistă. Politica Partidului Comunist Român în domeniul culturii și teatrului; Tradiții umaniste și mari capodopere ale dramaturgiei universale; Teatrul — artă colectivă. Colaborarea dintre creatorii spectacolului; Trăsături actuale ale artei teatrale; Unele probleme privind stadiul actual și necesitatea cunoașterii istoriei teatrului universal; Evoluția artei spectacolului de la origine pînă în zilele noastre; Evoluția formelor organizatorice ale teatrului românesc; Teatrul englez și american astăzi; Cîteva considerații asupra teatrului chinez; Brecht și Stanislavski; Opinile lor despre teatru; Bertold Brecht; Opera dramatică, teoria despre teatru, activitatea lui „Berliner Ensemble”; Stanislavski și Meyerhold; liniile directoare ale gândirii lor teatrale; Metoda improvizăției scenice în educarea vorbirii actorului; Structură și structuralism în cercetarea muzicală; Teoria muzicală și gândirea compozițională; Studiul și categoriile estetice. Dinamica și dialectica lor; Artă și societate; Opera de artă. Valențele, semnificația ei. Structura imaginii artistice; Domeniile de manifestare ale esteticului; Limbajul artistic; Semnificațiile operei de artă; Național și universal în artă; Arta populară — mijloc de comunicare; Cercetarea științifică interdisciplinară în muzee; Patrimoniul muzeistic; Criterii de organizare științifică, evidență; Corelația dintre valorile muzeistice și mediul am-

biant. Necesitatea controlului factorilor de microclimat în procesul păstrării colecțiilor. Mijloace audio-vizuale și modalități de organizare și valorificare expozițională; Imbogățirea continuă a patrimoniului de artă al muzeelor de profil. Criterii — modalități; Indrumarea diferențiată a publicului în muzeul de artă; Colaborarea multilaterală cu școala — aportul muzeului în procesul educației elevului; Folosirea mijloacelor audio-vizuale în acțiunea cultural-educativă; Integrarea mass-mediei în acțiunea culturală; Conceptul „Cultura de masă”; Asimilarea culturii de masă în mediul muncitoresc. Mod de abordare; Rolul social al bibliotecii publice. Sensul modern al biblioteconomiei și relațiile acestora cu celelalte științe sociale. Relațiile cu publicul în teoria și practica biblioteconomiei socialiste; Organizarea și amenajarea interioară a bibliotecilor; Planificarea serviciilor de bibliotecă; Procesul de organizare și administrare a acțiunii de completare a colecțiilor bibliotecii — enciclopedism, universalitate, exclusivitate; Tehnica activității editoriale aplicată la lucrările elaborate de bibliotecă; Organizarea catalogului sistematic; Situația actuală a CZU; Accesul liber la raft — metodă modernă de comunicare a colecțiilor; Psihopedagogia lecturii și a muncii intelectuale; Cataloge colective — instrumente de cooperare în domeniul informării; Bibliografie — Informare — Documentare; Mecanizarea și automatizarea serviciilor de bibliotecă ș.a.

NOTE BIBLIOGRAFICE

- 1) Moldoveanu, V. Situația actuală și perspectivele dezvoltării sistemului național de informare științifică, tehnică, economică etc. din Republica Socialistă România, București, 1972. (Vezi și ediția în limba rusă, publicată la Moscova, 1973).
- 2) Tărăboi, V. Organization Principles of the National Systems of Documentary Information, Bucharest, 1972.
- 3) Automation and the Library of Congress. A survey sponsored by the Council on Library Resources, Washington, Library of Congress, 1963. VII + 88 p.
- 4) The American Council of Learned Societies — City University of New York Project for the Development of an Overall Automation System for Scholars and Scholarly Organization in the Arts, Humanities and Social Sciences]. In: ACLS Report, New York, 1968.
- 5) Moldoveanu, V. Centrul de informare și documentare al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, București, 1972 (sub tipar).
- 6) Elektronni bibliograf [Bibliograful electronic]. In: Sovetskaja Kultura, Moskva, 1973, nr. 1, 1 ianuarie, p. 8.
- 7) Proiectul de organizare a Centrului de informare documentară din subordinea Consiliului Culturii și Educației Socialiste — CIDOCES. Elaborat de un colectiv format din: conf. ing. V. Tărăboi, ing. C. Loucki, ing. B. Popovici, fiz. M. Bogdan și ing. Fl. Păncescu, București, I.C.D.T., 1972, 86 p.
- 8) Moldoveanu, V. Proiectul „Sistemul automatizat de documentare și evidență națională în domeniul culturii și artei — SADENCA”. București, CEPECA, 1972.
- 9) Moldoveanu, V. The Future of the Scientific and Technological Publication. The Future of the Book and the Library. Paper presented to the Third World Future Research Conference, Bucharest (Romania), 3—10 September 1972.
- 10) Paladian-Ghenea, Melin și Moldoveanu, Valeriu. Informatica și muzica. Informatica muzicală și informatica documentară în domeniul muzicii. Unele probleme teoretice generale și proiecte de aplicare în R.S. România. Comunicare... București, 1972.

În decembrie 1969, regretatul George Baiculescu, eminent reprezentant al bibliologiei românești, cercetător de seamă în domeniul bibliografiei și literaturii române, consultant științific al Bibliotecii Academiei R. S. România, care a închinat o mare parte din viața și activitatea sa cărții românești, a fixat în scris concepția sa și metodologia propusă

în elaborarea bibliografiei retrospective a cărții românești. Și una și alta s-au aplicat la alcătuirea lucrării, cu modificările impuse, fie de diversitatea materialului și de unele forme editoriale curioase, fie de necesități de ordin practic. Publicăm mai jos un extras din textul rămas în manuscris.

Bibliografia cărții românești moderne

PRINCIPII ȘI METODE

GEORGE BAICULESCU

Biblioteca Academiei, urmînd dispozițiile forului său tutelar, a pus în lucru, cu începere din 1957, întocmirea repertoriului *Bibliografia românească modernă*, în care sînt înregistrate și descrise cărțile și broșurile din perioada 1831-1918.

La întocmirea acestei noi etape din bibliografia națională sînt respectate cu strictețe aceleași criterii de înregistrare a publicațiilor aplicate și în trecut — criteriul limbii, criteriul etnic și criteriul teritorial. Avînd în vedere că lucrarea se află în momentul de față în faza de încheiere și fiind nevoiți a grăbi publicarea ei, — pentru satisfacerea criteriului teritorial, astăzi cu o arie mai mare decît aceea de la sfîrșitul secolului trecut, — am adoptat soluția ca materialul în limbile maghiară și germană tipărit în Transilvania pînă la 1918 inclusiv să apară într-un supliment care să fie lucrat la Filiala din Cluj a Academiei. Soluția aceasta ne-a fost recomandată de către Institutul de studii istorice și social-politice de pe lingă C.C. al P.C.R. (cu adresa nr. 140 din 20 febr. 1965) și de către Institutul de Istorie al Academiei R.S.R. care prin adresa din 7 dec. 1964 recomandă ca „pentru lucrările de autorii maghiari și sași din Transilvania să se facă volume supliment, întrucît pentru acestea există deja bibliografii complete”. În același sens este și răspunsul Institutului de Istorie al Academiei, Filiala Cluj, din

26 martie 1965 care, luînd în considerație că *Bibliografia retrospectivă a cărții românești moderne* (1831—1918) este o continuare a *Bibliografiei românești vechi*, care se încheie cu anul 1830, — este de acord să se păstreze aceleași criterii pentru a nu da un caracter hibrid întregului repertoriu.

Metoda de redactare a fișelor bibliografice a fost stabilită la începerea lucrărilor (în 1957)¹. Ea a fost mereu îmbunătățită, atît pe măsura dezvoltării lucrării și a înlăturii de numeroase cazuri mai puțin obișnuite, care se cereau rezolvate, cît și pe măsura aplicării unor norme recomandate pe plan internațional, ce puteau îmbunătăți metoda noastră de lucru.

În faza de redactare a notițelor bibliografice s-a făcut următoarea serie de operațiuni complexe:

1. *Examinarea cărților*. Cercetări pentru completarea datelor indispensabile descrierii în cazul cînd acestea lipsesc (identificări de autori, descifrarea pseudonimelor, inițialelor etc.; identificarea autorilor și a titlului original în cazul traducerilor și prelucrărilor, adaptărilor; datarea cărților nedatate; identificarea localității, editurii sau tipografiei acolo unde lipsește etc.).

2. *Descrierea bibliografică* făcută după carte, în mod cît mai complet. Ea cuprinde: a) autorul cu toate titlurile sale; b) titlul și subtitlul cărții; c) traducătorul, prefațatorul, editorul științific (redactorul), ilustratorul; d) ediția, volumele

sau fasciculele; e) localitatea, editura, tipografia, anul de apariție; f) dimensiunile cărții; g) paginația, planșele, tabelele, hărțile; h) prețul; i) instituția editoare; j) seria, colecția sau bibliotecă; k) mențiunea de extras și a publicației din care s-a făcut extrasul; l) adnotarea (scurte date cu privire la istoricul cărții sau la autor, cu privire la cuprins în cazul culegerilor, volumelor omagiale, cu privire la alte ediții, la prefață, la existența unei bibliografii etc.); m) indicele de clasificare — urmînd clasificarea zecimală.

3. *Redactarea fișelor provizorii* folosind cartea în cazul cînd cuprinde liste bibliografice, anunțuri de librărie, lista cărților de același autor, reclame etc.

4. *Redactarea fișelor secundare, de trimitere și de orientare.*

5. *Organizarea fișelor* — după multiplicarea lor — în cinci mari grupe: a) *topografic* (după cotă, instrument de control); b) *alfabetic* (după autor sau titlu într-o singură serie); c) *cronologic* (în cadrul fiecărui an, alfabetic); d) *geografic* (după localități, în cadrul localității după tipografii); e) după *colecții*.

6. *Redactarea și completarea continuu a bibliografiei bibliografiilor* care au stat la baza cercetărilor privind cartea rămânească.

Completarea bibliografiei

Această lucrare se realizează pe două căi: 1. Prin confruntarea materialului

cules cu cataloagele principalelor biblioteci din țară și 2. Prin cercetarea izvoarelor bibliografice.

1. Pentru confruntarea materialului nostru cu cataloagele principalelor biblioteci există două posibilități:

a) cea dintîi ar fi multiplicarea provizorie pe fascicule a materialului cules de Biblioteca Academiei și trimiterea acestor fascicule la un oarecare număr de biblioteci din țară spre a se cerceta și a ne semnală lipsurile eventuale. Pe baza împrumutului interbibliotecar, acestea ar urma să fie încredințate, pe perioade scurte de timp, Bibliotecii Academiei, pentru descrierea lor. Experiența de pînă acum ne-a arătat că diferențele de sisteme în modul de redactare a fișelor fac absolut necesară această circulație sub formă de împrumut a cărților între Biblioteca Academiei și celelalte biblioteci;

b) a doua posibilitate ar fi deplasarea unei părți din colectivul de redactare la cîteva din marile biblioteci din țară, pentru confruntarea fișierului nostru cu cataloagele acestora, rămîind ca pentru celelalte biblioteci problema completării fișierului să se facă prin corespondență.

Este locul să spunem că, pentru completarea bibliografiei, Biblioteca Academiei s-a făcut încercări pe baza ambelor posibilități prezentate, ajungînd, chiar dacă nu în mod definitiv, la concluzia

Note

1) Ea cuprinde următoarele norme: o carte se descrie complet și se înregistrează în bibliografie o *singură dată*. Cînd cartea are mai mulți autori, se descrie și se înregistrează la primul autor, iar pentru ceilalți se fac trimiteri. Se înțelege că toți autorii unei cărți (indicații sau identificații) trebuie să figureze în descrierea principală.

Trimiterile cuprind elementele strict necesare pentru identificarea cărților, adică: numele coautorului, în vedetă, apoi mențiunea vezi și urmată de numele autorului la care se trimite, titlul cărții, eventual volumul și anul de editare.

În același fel se fac trimiteri și pentru: prefatori, traducători, editori sau publicatori de texte, ilustratori.

Numele autorului se scoate în vedetă — la sistematizare — o singură dată, cu litere grase, urmat de datele biografice ale acestuia.

2. *Prelucrătorul* este considerat autor principal; descrierea cărții și înregistrarea ei se face la numele acestuia, iar pentru autorul operei prelucrate se face trimitere.

3. *Cărțile anonime* se descriu la titlu, iar clasificarea se face la primul cuvînt din titlu, cu observația că acesta nu trebuie să fie un articol. La sistematizare, acest cuvînt (vedetă) va trebui redat cu litere grase. Lucrările omagiale (poligrafice) se descriu la titlu, în adnotare li se dă conținutul (autorii și titlurile lucrărilor lor). Titlurile anonime care încep cu cifre se clasează la sfîrșitul alfabetului, în ordinea cifrelor indicate.

4. Numele autorilor *prelucrați, omagiați* și a celor ce figurează în omagii (poligrafii), scoși în adnotare, vor figura numai în indicele general de nume. Pentru aceștia nu se fac trimiteri.

5. Ordinea de clasare a lucrărilor unui autor este ordinea cronologică. Ordinea de clasare a autorilor în indicele principal este ordinea alfabetică.

6. Cazurile dificile, curioase etc. ce se vor întîlni, vor fi rezolvate în descriere și sistematizare ținîndu-se seama de principiile de mai sus. (Normele au fost redactate de către G. Baiculescu, Intemeietorul Secției de bibliografie și șeful ei).

că cea de-a doua posibilitate are avantajul de a scurta durata completării și de a grăbi astfel publicarea bibliografiei.

2. A doua cale de urmat pentru completarea bibliografiei o constituie cercetarea tuturor izvoarelor bibliografice (înregistrate în bibliografia de bibliografie) care considerăm că va duce la completarea multor lacune. Această muncă se face de data aceasta nu sporadic și plecând de la carte la izvor, cum s-a făcut în prima fază — ci sistematic, cercetând întii bibliografiile generale (bibliografiile naționale, cataloagele de edituri și librării, cataloagele tipărite de biblioteci, listele de cărți din presă etc.) și apoi bibliografiile speciale, (memorii de titluri și lucrări, studii despre diverși autori, bibliografii pe specialități).

Clasarea fișelor. După completarea fișierului bibliografic și definitivarea fișelor se trece la operația finală de sistematizare a materialului. Metoda elaborată în acest scop prevede următoarele norme:

— Întreg materialul, cărți și broșuri, atât cele cu autor — persoană fizică și autor colectiv, cât și cele anonime se clasează într-o serie alfabetică unică. Cărțile și broșurile anonime se clasează după primul cuvânt din titlu, exceptând articolul, celelalte sînt grupate la autorii respectivi.

— Numele autorului apare la început, în fruntea operelor sale, tipărit cu litere grase (ca și cuvîntul de ordine din operele anonime), urmat de titlurile sale apoi, în paranteze rotunde, anul nașterii și anul morții. În cazul numelor identice se adaugă și alte date. Urmează opera sa, împărțită în două serii cronologice:

a) în prima serie intră opera originală, fie că este opera unui singur autor, fie că este scrisă în colaborare;

b) în a doua serie intră așa-zisa „activitate secundară”: traduceri, editări de texte, prefețe.

— clasarea în cadrul autorului colectiv (instituție, asociație, societate-persoană juridică) se face alfabetic după titlu, iar în același grup de publicații, cronologic.

— Lucrarea va fi completată cu un indice cronologic și unul geografic, cu un indice pe materii și un indice general de nume (autori, traducători, prefăcatori etc., de tipografi și tipografii).

Spre generalizarea introducerii indexării coordonate

Gavril Blaga

director

Biblioteca Institutului
agronomic din Timișoara

Revoluția tehnico-științifică din ultimul deceniu, care a generat o adevărată explozie de informații, conținute de cărți și reviste, a pus problema organizării unor sisteme de informare moderne, capabile să asigure transferul optim, operativ, al informațiilor la beneficiari.

Cresterea și diversificarea materialelor documentare pun în mod ascuțit problema folosirii celor mai adecvate metode de prelucrare și regăsire a informațiilor pe care le conțin. După unii teoreticieni, indexarea coordonată este forma ideală de prelucrare și transmitere a informațiilor. Ea este proprie atât pentru sistemele mari de informare, care întrebunțează calculatoarele electronice, cât mai ales pentru sistemele mijlocii și mici.

Cu toată existența unor mari centre de informare și documentare de ramură, rezolvarea problemei informării și documentării la instituturile de învățămînt superior rămîne, în continuare, o sarcină pentru fiecare bibliotecă în parte. O informare promptă, la zi, va influența în mod direct însăși dezvoltarea cercetării științifice și ridicarea nivelului învățămîntului în fiecare unitate de învățămînt. Orîcît de mult s-ar mări, în general, volumul informațiilor, în bibliotecile de învățămînt superior nu ajunge decît un procent scăzut, care necesită prelucrarea integrală de către bibliotecă. Aceste informații permit beneficiarilor folosirea integrală a documentelor intrate în bibliotecă și constituie

punctul de plecare pentru completarea lor cu ceea ce există în alte biblioteci din țară sau din străinătate.

Introducerea metodei de indexare coordonată în bibliotecile de învățămînt superior înseamnă integrarea acestora în circuitul modern de informare, în care rapiditatea și eficiența sînt principalele caracteristici. Modul de prelucrare a documentelor după metoda indexării coordonate este același cu cel din institutele centrale de informare și documentare, doar aria de cuprindere fiind mai restrînsă.

Mergînd pe linia găsirii unor mijloace mai moderne, cu scopul de a facilita accesul, într-un termen cît mai scurt, la un volum cît mai mare de informații variate, au apărut, în diferite biblioteci de învățămînt superior din țară, inițiative laudabile. Astfel, Biblioteca Institutului agronomic din Cluj a renunțat, pentru ordonarea articolelor din revistele de zootehnie și medicină veterinară, la clasificarea zecimală universală și a introdus, cu începere din anul 1969, sistemul alfa-numeric, care folosește cu vînte-cheie, cifre arabe și majusculele alfabetului. Acest sistem este o formă intermediară între c.z.u. și indexarea coordonată, împrumutînd de la c.z.u. notarea zecimală în cifre arabe, pentru diviziuni și subdiviziuni, iar de la indexarea coordonată, descriptorii. Față de metodele tradiționale, sistemul alfa-numeric reprezintă un sistem mai evoluat, mai exact și mai rapid. Aplicarea lui cere din partea bibliografilor fie o pregătire de specialitate, fie o experiență îndelungată. În articolul *Clasificarea alfa-numerică pentru medicina veterinară și zootehnie*¹⁾, Ligia Simu apreciază rezultatele obținute la Institutul agronomic din Cluj prin aplicarea acestei clasificări drept încurajatoare.

Biblioteca Institutului de medicină și farmacie din București a trecut deja la folosirea metodei de indexare coordonată, cu unele modificări (fără un vocabular întocmit). Referindu-se la modalitatea aplicării indexării coordonate la bibliotecă pe care o conduce, dr. Traian Prodan amintește inovația ce a fost adusă, și anume, că s-a renunțat la redactarea cîte unei fișe cu descriere bibliografică pentru fiecare articol de revistă sau extras, fapt ce a dus în mod necesar la consultarea documentelor menționate, întrucît simpla descriere bibliografică, cu menționarea revistei, nu prezintă o valoare documentară, informațională prea mare. „Inconvenientul creat de necesitatea consultării colecției periodice este compensat de simplificarea importantă și volumul redus de muncă rea-

lizat printr-o astfel de lucrare bibliografică ce îndeplinește cu același rezultat rolul său informativ”²⁾.

Revenind asupra acestei probleme, se poate aprecia că un mare inconvenient în această modalitate de lucru este imposibilitatea de a satisface cererile de informare ale unui număr mai mare de cititori și, pentru a evita acest lucru, este nevoie de personal numeros.

Sistemul preconizat de dr. Traian Prodan se aplică în prezent la prelucrarea documentelor pentru o singură disciplină. Deși la Biblioteca I.M.F. din București se prelucrează fondul de documente dintr-o singură disciplină, experiența colectivului bucureștean este un important pas înainte, știut fiind că o indexare făcută în adîncime reușește să redea circa 60—80 la sută din conținutul unei lucrări sub forma termenilor descriptori, ceea ce constituie de fapt o operație de elaborare a unui referat indicativ.

La sfîrșitul anului 1971, Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara a trecut la folosirea metodei de indexare coordonată prelucrînd însă întregul fond documentar existent în bibliotecă, de care pot să beneficieze astfel toate disciplinele din profilul institutului.

Ministerul Educației și Învățămîntului, reținînd rezultatele bune obținute de cele trei biblioteci amintite, a organizat, la sfîrșitul lunii februarie 1972, un instructaj la Biblioteca Institutului de medicină din Timișoara, la care s-a stabilit necesitatea cooperării între bibliotecile de profil medical, crearea de puncte de informare specializate pe o anumită disciplină și trecerea la indexarea coordonată „ca modalitate științifică, de actualitate, pentru elaborarea, prelucrarea, înmagazinarea și regăsirea informațiilor conținute în publicațiile științifice”³⁾. Organizarea informării științifice prin folosirea indexării coordonate a devenit astfel obligatorie pentru aceste biblioteci.

La începutul lunii iulie 1972, Ministerul Educației și Învățămîntului a organizat la Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara un alt instructaj, teoretic și practic, cu participarea bibliotecarilor din bibliotecile institutelor agronomice din țară, avînd un singur punct pe ordinea de zi: introducerea metodei de indexare coordonată pentru redarea conținutului informațional al întregului fond de publicații existent în bibliotecile institutelor agronomice. Prin inițierea bibliotecarilor în folosirea acestei metode și prin indicațiile date de minister în sensul trecerii la folosirea indexării coordonate, s-a făcut astfel un pas hotărîtor spre generalizarea intro-

Aplicarea indexării coordonate la Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara

Gheorghe GUTUE

șef de serviciu

În contextul exploziei informaționale generate de revoluția tehnico-științifică a zilelor noastre, informarea documentară a devenit o problemă de cea mai stringentă actualitate. Rezolvarea ei implică necesitatea modernizării tuturor operațiunilor de înmagazinare a informațiilor, dar mai ales a celor de regăsire.

Aplicarea metodei de indexare coordonată, cu mult succes, pe plan mondial și în țara noastră, îndreptățește hotărârea colectivului bibliotecii noastre de a adopta această metodă.

Avantajele considerabile ale metodei indexării coordonate sînt cunoscute. Faptul că numărul de termeni folosiți pentru descrierea unui document este nelimitat oferă posibilitatea unei analize în profunzime a documentelor. Deși la prelucrarea documentului este nevoie de un efort mare, regăsirea este rapidă, de ordinul a 5—10 minute la o temă dată. De asemenea, se poate trece cu ușurință de la un sistem manual de în-

ducerii indexării coordonate în bibliotecile de învățămînt superior.

În prezent, la Biblioteca Institutului agronomic din Timișoara se indexează peste 200 de reviste, lucrările științifice ale tuturor institutelor agronomice, disertații, teze de doctorat și capitole din cărți de specialitate. Pînă la sfîrșitul anului 1972 au fost indexate 9158 de documente, cu 2987 de termeni descriptori.

La baza introducerii noului sistem de informare stau vocabularele de termeni descriptori întocmite de specialiștii centrelor de informare și documentare pentru medicină și agricultură, dar care vor fi completate cu termeni noi, ori de cîte ori necesitatea o va cere, de către colectivele de bibliografi din rețeaua bibliotecilor noastre.

Prin elaborarea de către Institutul central de documentare tehnică a *Vocabularului politematic de termeni normali* ați cu 18000 de termeni¹⁾ s-a creat posibilitatea introducerii indexării coordonate și la institutele politehnice încă în cursul anului trecut, primii pași fiind făcuți de către Biblioteca Institutului politehnic din Timișoara.

Experiența Institutului agronomie din Timișoara demonstrează că folosirea metodei de indexare coordonată este posibilă în biblioteci cu personalul existent, care are experiența activității de informare documentară. Autocontrolul permanent și ajutorul acordat de Centrul de informare și documentare al învățămîntului (CIDI) poate să asigure rezultate la fel de bune și din partea personalului nespecializat, în cazul, bine-

înțeles, al existenței unui vocabular de termeni descriptori.

În punerea în aplicare a acestei metode, bibliotecile trebuie să recurgă și la colaborarea cu cadrele didactice. Acestea trebuie să participe efectiv la proiectarea, elaborarea și exploatarea sistemelor moderne de informare prin sugestii, contribuții la alcătuirea vocabularelor (tezaurelor) de specialitate, redactare de referate, indexări etc. Colaborarea oamenilor de știință și a specialiștilor este condiția esențială a succesului unui sistem de informare și a modernizării informării științifice și tehnice pe plan național²⁾.

Introducerea indexării coordonate în bibliotecile de învățămînt superior este, în același timp, poarta larg deschisă spre automatizarea proceselor de muncă de informare documentară.

Note

1) Simu, Ligia. *Clasificarea alfa-numerică pentru medicina veterinară și zootehnie*. In: *Biblioteca centrală universitară — 75 de ani de activitate*. București, 1971, p. 352—355.

2) Prodan, Tr. *Possibilitățile de folosire a unor principii ale metodei de indexare coordonată în alcătuirea unei documentații personale și în elaborarea unor lucrări bibliografice*. In: *Biblioteca centrală universitară — 75 ani de activitate*. București, 1971, p. 342—346.

3) Dumitru, S. *Consăvătirea bibliotecilor de la Timișoara*. In: *Forum*, 14, nr. 4, apr 1972, p. 61—62.

4) Vezi: Tărăboi, V. *Organizarea, funcționarea și activitatea sistemelor naționale de informare documentară, în domeniile științifice, tehnice și economice*. București, Institutul central de documentare tehnică, 1972.

5) Vezi: Lăzărescu, Georgeta. *Informatica documentară și învățămîntul superior*. In: *Forum*, 11, nr. 5, mai 1969, p. 33—37.

magazinare și regăsire a documentelor la mecanizare și apoi la automatizare, ceea ce constituie, de fapt, numitorul comun într-o viitoare coordonare a unui sistem național de informare și documentare.

Metoda de indexare coordonată presupune elaborarea a trei instrumente de lucru, și anume: un *tezaur de termeni*, un *catalog de fișe-document* și un *catalog de fișe-termen*.

Înainte de a începe munca propriu-zisă de indexare, am stabilit fazele activității și stilul de muncă pentru ca lucrările să se desfășoare în condiții bune.

Într-o primă fază, de realizare a instrumentelor de lucru, analizând criteriile ce stau la baza alegerii unui sistem de informare — viteza de creștere anuală a colecției, numărul de cereri de informare adresate de beneficiar, categoriile de beneficiari și cerințele acestora, posibilitățile financiare, forțele de muncă de care dispunem — și raportându-l la specificul bibliotecii noastre, ne-am oprit asupra sistemului de fișe cu câmp perforat și selecție vizuală de tip Sichtlochkarte Best. Nr. 82001-RDG, cu 7.000 de înregistrări. Până la procurarea acestui tip de fișe am folosit sistemul manual de tip UNITERM (fișe cu 10 coloane).

Tezaurul de termeni l-am obținut de la Centrul de informare și documentare în agricultură și silvicultură (CIDAS), care ne-a acordat întotdeauna sprijinul. Tezaurul conține 6.549 de termeni, la care am hotărât să mai adăugăm, în colaborare cu cadrele didactice, termeni cu frecvență mare, specifici domeniului.

Pentru catalogul de fișe-document am pregătit fișe de format 12,5 × 7,5 cm, iar pentru catalogul de fișe-termen am confecționat în cadrul institutului fișe tip UNITERM, cu zece coloane, de format 21 × 15 cm.

În faza a doua, s-a procedat la stabilirea forței umane și a surselor documentare de care dispunem. Forța de muncă de care dispunem este de cinci bibliografi (un inginer agronom și patru filologi cu vechime și experiență în munca bibliografică de profil).

Domeniile de știință ce urmau să fie acoperite au fost stabilite la *agronomie* și *medicina veterinară*, cu o serie de discipline subordonate.

Tot în această fază, au fost selectate periodicele de prelucrat pentru cele două domenii (200 de titluri de reviste), făcându-se totodată o repartizare a revistelor pe bibliografi, în funcție de limbile străine cunoscute de fiecare lucrător.

În faza a treia, am trecut la operațiunea propriu-zisă de indexare. Pe măsura intrării lor în bibliotecă, revistele sînt

înregistrate, apoi repartizate celor cinci bibliografi, în funcție de împărțirea pe limbi străine, stabilită anterior.

Revistele sînt analizate. Unele sînt prelucrate exhaustiv, iar altele selectiv, în funcție de conținutul articolului.

Se traduce titlul articolului, se stabilesc termenii descriptori, care variază între 2 și 8, în medie folosindu-se 4—5 termeni. Indexarea se face prin citirea conținutului documentului, dar termenii se extrag, în general, din titlul sau rezumatul articolului și uneori din text.

Se întocmește apoi fișa-document după modelul din fig. 1 a și 1 b.

rezistență plantă,
porumb, sfredelitor

640

MUSTEA, D. ș.a.

Cercetări privind studiul rezistenței porumbului la atacul sfredelitorului (*Ostrinia nubilalis* Hbn) la Stațiunea experimentală agricolă Lovrin. În: An. I.C.P.P., VII, 1971, p. 175—183, 3 tab., 11 ref.

Fig. 1 a

lumina, fotosinteză
porumb, căpșun

634

RATAJ-GURANOWSKA, M. ș.a.

Preliminary Study on the Effect of Red and Blue Light on the Nature of Photosynthetic Products in Corn and Strawberry. (Studiu preliminar despre efectul luminii roșii și albastre asupra naturii și asupra produșilor fotosintetici la porumb și căpșun.) În: Bull. Acad. Pol. Sci., 20, nr. 2, 1972, p. 139—142, 2 tab., 14 ref.

Fig. 1 b

După dactilografierea și corectarea fișei-document, datele se înregistrează în fișa-termen în felul următor: pentru fiecare descriptor din fișa-document se deschide o fișă-termen, iar numărul fișei-document se înscrie în coloane corespunzătoare ultimei cifre (de exemplu, fișa-document nr. 640 se înscrie în coloana O a fișei-termen, reprodușă în figura 2; de asemenea, fișa-document nr. 634 se înscrie în coloana 4 a aceleiași fișe-termen).

Fig. 2

porumb									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
640				634					

Fig. 3 a

combatere dăunător									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	11		43		825			308	

Fig. 3 b

sifonator									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
640			23		825		517	308	

Fig. 3 c

porumb									
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
640	1	102	553	634	825	16	177	308	99

În felul acesta, pe fișa-termen „porumb” se vor înregistra toate fișele-document care vor avea descriptorul *porumb* (în cazul nostru, pe fișa-termen respectivă s-au înregistrat 320 de fișe-document într-un an de zile).

Fișele-document sînt așezate, în ordine cronologică, în cutii obișnuite de fișier, iar fișele-termen sînt ordonate alfabetic în cutii speciale, confecționate pe plan local.

Ca normă de lucru, la începutul lucrării, ne-am fixat întocmirea unei fișe-document pe oră, plus operația de

înregistrare (5 ore pe zi). Pe măsură ce ne-am obișnuit cu metoda, am dublat norma la două fișe pe oră (6 ore pe zi). Cu această metodă am realizat, de la 1 ianuarie 1972 pînă la 31 decembrie 1972, 9912 fișe-document, la care am deschis 2897 de fișe-termen.

În legătură cu tezaurul de termeni, facem precizarea că întrucît tezaurul primit de la CIDAS nu acoperea în întregime domeniile noastre, în urma consultării și a unei strînse colaborări cu cadrele didactice din institut, am introdus în timp de un an circa 600 de termeni noi, specifici

domeniului și cu o frecvență mai mare în texte.

După o practică de șase luni în munca de indexare, am hotărât să aducem unele corective în privința termenilor descriptori, și anume: eliminarea unor termeni prea generici (de exemplu: diversificare, măsurare, pagubă, proprietate etc.); transferarea unor termeni generali la termeni mai specifici (de exemplu: conductibilitatea trece la proprietăți sol, hibrid trece la hibrid vegetal etc.); trimiterea de la fișe-termen mai generale la fișe-termen mai specifice (de exemplu: enzimă — vezi și: amilază, fenolază, fosfatază etc.; irigații — vezi și: irigații prin aspersiune, irigații prin submersiune etc.; stimulator creștere — vezi și: acid gibberelic etc., etc.).

Procesul de regăsire a documentelor înregistrate urmează calea inversă, pornindu-se de la cererea beneficiarului. Informația solicitată „se traduce” în limbajul termenilor descriptori. De exemplu, tema *Metode de combaterea sfredelitorului porumbului* (*Ostrinia nubilalis* Hbn) în țara noastră se transformă în: *combatere dăunător, sfredelitor și porumb*. Confruntăm cele trei fișe-termen corespunzătoare descriptorilor și cifrele comune care se află pe toate aceste trei fișe-termen ne indică numărul fișei-document pe care se află informația căutată (fig. 3 a, 3 b, 3 c — nr. doc. 308 și 825).

În vederea semnalării urgente la beneficiari a materialelor ce au fost indexate la bibliotecă, întocmim un buletin care cuprinde toate fișele-document numerotate în ordinea cronologică a întocmirii lor. Pentru a înlesni căutarea materialului, buletinul are un index alfabetic pe termeni descriptori. În anul 1972, acest buletin a avut o apariție semestrială, iar pentru 1973 ne-am propus să-l edităm trimestrial. El se litografiază în 100 de exemplare și se distribuie tuturor catedrelor din institut, precum și unor instituții din țară cu care colaborăm.

Fără a avea pretenția unor concluzii definitive, considerăm că metoda indexării coordonate, cu tendințe accentuate de extindere și câștigând mereu teren în detrimentul metodei celei mai folosite până acum, clasificarea zecimală universală, și-a arătat până acum roadele în activitatea de informare și documentare din institutul nostru, dându-ne dovada justeii hotărâri de a adopta această metodă. Iar perfecționarea sistemului de lucru pe care îl practicăm în prezent ne îndreptățește să privim cu încredere spre automatizarea proceselor de informare în perspectiva următorilor ani.

Bibliografiile militare românești 1831 — 1971

colonel Marius ANDONE

director
Biblioteca centrală
a Ministerului Apărării
Naționale

Bibliografiile militare românești sînt de o stringentă actualitate pentru acțiunea tot mai amplă de cercetare a valorilor, gândirii militare românești, a istoriei militare a patriei, a istoriei armatei române, a istoriei genurilor de arme, a cunoașterii tradițiilor militare românești.

Armata noastră dispune de o amplă rețea de biblioteci: biblioteci militare de cultură generală, de învățămînt și documentare. În fiecare regiment, în școlile militare și la casele armatei există biblioteci cu bibliotecari salariați. Alături de aceștia, în armată sînt sute de bibliotecari militari în termen. În fiecare subunitate, companie, baterie, escadrilă, pe navele marinei militare, în pichele de grăniceri înfrunțază bibliotecile mobile.

Bibliotecile militare dețin astăzi aproape 4 milioane de volume și au dobîndit o bogată tradiție și experiență de-a lungul celor 127 de ani de existență.

Preocupările pentru carte, pentru organizarea de biblioteci în armată sînt strîns legate de începuturile reorganizării armatei naționale în cele două principate. Prima bibliotecă militară românească a fost organizată în Moldova, la Iași, în 1845, iar în Muntenia în anul 1852, la București. Aceste biblioteci au fost unificate din porunca domnitorului Alexandru Ioan Cuza în luna mai 1860 sub denumirea de Biblioteca Ministerului de Război, ca una din măsurile premergătoare unificării celor două ministere de război din Muntenia și din Moldova — unificare consemnată cîteva luni mai tîrziu, la 23 august 1860, într-o poruncă de zi pe toată oastea.

După 1830 încep să apară primele scrieri militare românești, și ne referim aici la cele destinate direct armatei — regulamente, cursuri, manuale, lucrări de tactică sau de istorie militară.

Existența unor tipografii militare atât în Moldova cât și în Muntenia a facilitat apariția acestor lucrări.

Semnificativ este faptul că în anul 1860 Biblioteca Ministerului de Război avea înscrisă în bugetul armatei suma de 40 000 de lei pentru procurarea de cărți și periodice, o sumă considerabilă pentru acele timpuri.

Dacă în catalogul Bibliotecii Oastei Moldovei, din 1846, sînt consemnate doar câteva scrieri românești din cele 150 de titluri existente în bibliotecă, peste 20 de ani, în 1867, an în care este tipărit primul catalog al Bibliotecii Ministerului de Război al Principatelor Unite, *Catalogul Bibliotecii Ministerului de Resbel*, București, Imprimeria Statului, 1867, 186 p., din cele 803 cărți existente în bibliotecă, 51 sînt cărți românești, majoritatea din domeniul strict militar, cărți care abordează domenii militare dintre cele mai diverse. Sînt consemnate în catalog regulamente militare pentru infanterie, artilerie, cavalerie, între care regulamentele căpitanului A. A. Macedonski, ale maiorului I. E. Florescu, primul curs românesc de balistică al căpitanului A. Angelescu, cursul de fortificații al sublocotenentului Dumitrescu, manualul pentru sanitarii al doctorului Iacob Cihac precum și cursul de istoria artei militare al colonelului I. Voinescu.

Catalogul amintește de existența în bibliotecă a unui manual de aritmetică și algebră pentru școlile publice din România, manual datorat maiorului G. S. Manu și tipărit în 1864 la Paris, cât și a unor lucrări de Ion Heliade Rădulescu, N. Bălcescu, August Treboniu Laurian și Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Catalogul din 1867 poate fi socotit ca o primă lucrare în domeniul bibliografiei militare românești în care lucrările sînt înscrise pe domenii de cunoștințe: *Generalități; Știință, artă și istorie militară; Administrație și legislație; Științe matematice, fizice, naturale și medicale; Literatură; Geografie, generalități geografice, călătorii; Istorie și generalități istorice*, domenii din care unele figurează astăzi ca diviziuni principale ale clasificării zecimale universale.

Interesant este și faptul că, între alte lucrări, biblioteca cuprindea un manual de biblioteconomie apărut în Franța în 1841: A. L. Constantin: *Bibliothéconomie*, Paris, Roret, 1841, lucrarea lui De la Parre Duparcq: *Des sources bibliographiques militaires*, Paris, Tanera, 1856, precum și lucrarea lui Doisy: *Essai de biblio-*

logie militaire, Paris, Anselin et Pachard, 1824.

Continuitatea preocupărilor în domeniul bibliografic în armată se materializează în 1898 prin apariția unei noi ediții din *Catalogul bibliotecii Marelui Stat Major*, București, 1898. XIII + 716 p., denumire sub care funcționa în acel timp Biblioteca centrală a Armatei.

Și în acest catalog, lucrările sînt grupate pe nouă clase, împărțite la rîndul lor pe secțiuni. Între aceste clase amintim: științe militare, jurisprudență, legislație și administrație generală; științe filozofice, politice și economice; științe matematice, fizice și naturale; literatură, filologie și scrieri enciclopedice; geografie, științe istorice. Catalogul cuprinde 4 833 de titluri din care 594 de titluri sînt lucrări românești.

În clasa E: Literatură, filologie și scrieri enciclopedice, prima secțiune este intitulată *Opere enciclopedice — bibliografii*.

Între alte titluri, întîlnim în acest catalog: *Bibliografia publicațiilor periodice românești și a celor publicate în limbi străine în România, 1817—1867* elaborată de Alex. Pop și tipărită de Academia Română; o serie de bibliografii militare străine precum și cataloagele bibliotecilor centrale militare din Rusia, Italia, Franța și Belgia. Nu lipsesc cataloagele Bibliotecii Senatului din București și catalogul alfabetic, în 4 volume, al Bibliotecii Centrale din București, 1865—1869. Catalogul Bibliotecii Marelui Stat Major mai cuprinde un indice alfabetic al lucrărilor și regulamentul de funcționare a bibliotecii.

Între cele două războaie mondiale sînt semnalate primele lucrări românești de bibliografie militară.

În 1927, la aniversarea a 50 de ani de la războiul de independență, apare lucrarea lui Ion Băcilă, *Bibliografia războiului de independență* cu o prefață de C. C. Giurescu, completată un an mai tîrziu de lucrarea lui Anton Oprescu, *Războiul pentru independență (1877—1878). Contribuțiuni la bibliografia lui tipărită sub egida Asociației „Cultul Patriei”*.

Deoarece lucrarea lui Ion Băcilă este mai cunoscută cercetătorilor, istoricilor și bibliotecarilor, ne vom opri asupra celei de-a doua. Bibliografia lui Anton Oprescu este de o factură inedită prin inserarea — pe lîngă capitolul I. *Addugiri, întregiri, îndreptări*, care cuprinde titlurile unor lucrări neincluse în bibliografia lui Ion Băcilă (57 de titluri în limba română și 34 în alte limbi) — a capitolelor II. *Scriitorii și războiul pentru independență* și III. *Compozitorii și războiul pentru independență*. În aceste capitole autorul nu se rezumă la a consemna numai descrierea bibliografică a unor lucrări

beletristice, ci reproduce titlurile a numeroase poezii, schițe, povestiri, publică unele poezii în întregime, fragmente literare, texte de cîntece și marșuri. Autorul anunță în postfața apariției unei completări care să cuprindă lucrările de artă plastică inspirate de războiul pentru independență, dar nu știm dacă această promisiune a fost realizată.

Un prețios aport la bibliografia militară românească îl constituie lucrarea lui Gh. I. Georgescu, de la Biblioteca Academiei Române, *Contribuțiuni la bibliografia războiului pentru întregirea neamului*, apărută în 1940, bibliografie ordonată alfabetic și care cuprinde 792 de lucrări, completată de un indice al numelor de persoane, de locuri și de unități militare întâlnite în titlurile operelor.

Prima bibliografie analitică a periodiceilor militare românești aparține căpitanului Petre Voiculescu și este intitulată *Indicator al articolelor scrise în România militară, Revista infanteriei, Revista artileriei, Revista cavaleriei, Revista genitului*, apărută în 1935 sub egida Ministerului Apărării Naționale, care este ordonată tematic, grupînd pe domenii și separat pentru fiecare revistă articolele apărute între anii 1921 și 1935.

Mai amintim *Repertoriul regulamentelor* apărut în anul 1943, la București, sub egida Marelui Stat Major.

O bogată sursă bibliografică privind participarea României la primul război mondial o reprezintă bibliografia volumelor apărute sub redacția Secției istorice a Marelui Stat Major — *România în războiul mondial* — lucrare apărută în 4 volume, între 1934 și 1946, care nu a fost însă încheiată. Lucrarea se oprește la bătălia Bucureștilui (noiembrie 1916), din ea lipsind episodul cel mai glorios: rezistența în Moldova și bătălia de la Mărășești.

Această sumară retrospectivă dovedește că, deși au existat unele preocupări în domeniul bibliografiei militare românești, lucrările apărute pînă în 1944 se mărginesc la cele două războaie, cel din 1877 și cel din 1916—1918, lipsind o bibliografie care să redea amplu tabloul al scrierilor militare românești — instrument indispensabil pentru cercetarea istoriei militare a patriei, a istoriei armatei noastre.

În ultimii ani, traducînd în viață politica Partidului Comunist Român în domeniul valorificării moștenirii culturale, al studierii trecutului de luptă a poporului nostru, a tradițiilor luptei pentru eliberarea națională și socială, pentru a veni în sprijinul cercetătorilor, istoricilor și al tuturor celor dornici să cunoască

istoria militară a patriei s-au editat o serie de lucrări bibliografice militare.

Centrul de studii și cercetări de istorie și teorie militară nou înființat prin programul său de activitate, a solicitat și mai imperios elaborarea unor astfel de lucrări. Preocupările susținute în acest domeniu au dus la apariția recentă a unei serii de bibliografii.

În cursul anului 1971, în Editura militară a apărut lucrarea autorilor locotenent colonel Gheorghe Sloean și locotenent colonel Ilie Petre, *România în războiul antihitlerist. Contribuții bibliografice*, cuprinzînd 950 de titluri de cărți și articole din periodice. Bibliografia este completată de un indice tematic de probleme, un indice de autori și un indice al publicațiilor periodice.

Recent, Biblioteca centrală a Ministerului Apărării Naționale a redactat bibliografia *Participarea României la războiul antihitlerist oglindită în literatura beletristică și memorialistică, în dramaturgia și cinematografia românească* care descrie 366 de titluri și se încheie cu un indice alfabetic de persoane.

România în războiul pentru independență națională, 1877—1878 este titlul bibliografeii apărute în 1972 în Editura militară, sub egida Centrului de studii și cercetări de istorie și teorie militară. Bibliografia aparține locotenentului colonel Ilie Ceaușescu și locotenentului colonel Vasile Mocanu și cuprinde 250 de titluri de cărți și 1103 titluri de articole din periodice, un indice tematic de probleme, un indice de autori și un indice al publicațiilor periodice.

Amintim că și dorința lui Anton Oprescu privind lucrările de artă plastică inspirate de războiul pentru independență s-a realizat prin apariția, în Editura militară, în 1972, a albumului *Armata română în războiul pentru independență, 1877—1878*.

O merituosă contribuție la bibliografia militară românească, în domeniul medicinei militare, a adus-o de curînd *Revista sanitară militară* care, în numărul său special dedicat aniversării a 75 de ani de apariție, publică o bibliografie analitică a articolelor apărute în cei 75 de ani de existență. Bibliografia însumează 5148 de titluri de articole ordonate tematic și alfabetic, completată de un indice alfabetic al colaboratorilor.

În domeniul cunoașterii gîndirii militare românești s-au mai editat cîteva izvoare documentare primare. Astfel a apărut publicația în două volume *Pagini din gîndirea militară românească* cu fragmente din lucrările unor eminente militari români: Nicolae Alevra, C. N. Hirjeu, Ioan Jitianu, Radu Rosetti, Ioan

Sichitiu, Alexandru Ioanițiu. În cursul anului 1973 vor mai apărea, în Editura militară, *Documente privind istoria armatei române* — perioada 1879—1890, *Istoria gândirii militare românești, File din cronici — creștomafie privind istoria militară românească, secolele X—XIX, Regulamentele grănicerești din Transilvania, 1762—1851, Făurirea armatei românești socialiste* — opere care evocă trecutul de luptă al poporului nostru și care își au izvorul în lucrările ce aparțin tezaurului istoriei militare și culturii românești.

De peste trei ani un colectiv de bibliografi și cercetători lucrează la alcătuirea *Bibliografiei militare românești* ce va cuprinde lucrările apărute între 1831 și 1971. Ea cuprinde tot ceea ce au scris românii în domeniul artei, științei, tehnicii, istoriei, geografiei, medicinei militare. Bibliografia este terminată și va apărea în Editura militară în cursul anului 1973. Redactată prin grija Bibliotecii centrale a Ministerului Apărării Naționale, *Bibliografia militară românească* însumează aproape 9 000 de titluri de cărți și periodice. Cele 3 volume ale bibliografiei cuprind: vol. I — perioada 1831—1914 cu 3 189 titluri; vol. II — perioada 1914—1944 cu 3 808 titluri; vol. III — perioada 1944—1971 cu 1 116 titluri.

Volumul III va cuprinde și o bibliografie alfabetică adnotată a celor 349 de periodice militare românești care au apărut de la 1831 până în prezent.

Pentru redactarea bibliografiei au fost consultate colecțiile Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Centrale de Stat, bibliotecilor centrale universitare — București, Iași, și Cluj, Bibliotecii Centrale a Ministerului Apărării Naționale, Bibliotecii Muzeului Militar Central și arhivele militare. Bibliografia este ordonată alfabetic și se încheie cu un in-

dice tematic al lucrărilor inserate, specificând numărul lor de ordine.

Bibliografia periodicelor va fi completată cu un indice cronologic, după anul de apariție al publicațiilor, și unul tematic.

Revizia științifică din punct de vedere bibliografic i se datorează profesorului universitar doctor docent Dan Simonescu.

Un real sprijin în redactarea bibliografiei s-a primit din partea Editurii militare, preocupată să asigure și o prezentare grafică cât mai adecvată, în fiecare volum urmînd să se includă reproduceri de coperti și facsimile de presă.

În cadrul lucrărilor de cercetare bibliografică publicate de Biblioteca Centrală a Ministerului Apărării Naționale au fost înscrise o serie de teme din care se pot aminti bibliografiile adnotate: *Istoricul infanteriei române; Istoricul trupelor de grăniceri; România și Marea Neagră — istoricul marinei românești; Legislația militară românească; Uniformele și armele armatei române; Ștefan cel Mare; Mihai Viteazul; Romanul de război* etc.

Doimă că în anul 1974, în cinstea celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei și a celei de-a 30-a aniversări a Zilei armatei, s-a publicat o nouă ediție a bibliografiei închinată participării României la războiul antihitlerist așa cum apare ea oglindită în literatura beltristică și memorialistică, în dramaturgia și cinematografia românească.

Cercetarea bibliografică în domeniul militar răspunde astfel unor cerințe concrete, actuale, va ajuta în primul rînd la o mai temeinică cunoaștere a tradițiilor naționale ale luptei armate a întregului popor pentru apărarea patriei, a concepției generale a Partidului Comunist Român privind întărirea capacității de apărare a patriei noastre socialiste.

CU PRIVIRE LA SITUAȚIA BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN MEDIUL RURAL

Cîteva propuneri de îmbunătățire a serviciilor acestora

Ion CIOTLOȘ

Odată cu îmbunătățirea generală a nivelului de viață al populației, pe temelia solidă a relațiilor socialiste de producție, cresc și se diversifică continuu cerințele culturale și de informare ale oamenilor muncii.

Din însăși natura orînduirii noastre, a etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, derivă necesitatea intensificării activității de educație socialistă a maselor, care în concepția partidului nostru „...implică atât cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cît și însușirea concepției filozofice despre lume și societate — materialismul dialectic

și istoric —, formarea unei atitudini cetățenești înaintate”¹⁾.

În aceste condiții, sarcinile privind educarea și informarea oamenilor muncii capătă dimensiunile unui proces amplu, se transformă într-un veritabil fenomen de masă. Pentru a răspunde acestor sarcini în cît mai strînsă legătură cu țelurile politice și economice ale societății noastre socialiste, au fost create mijloacele necesare — implicit sistemele de instituții cu funcții cultural-educative, printre care se numără și bibliotecile.

Democratizarea culturii presupune, în domeniul bibliotecilor, asigurarea unor servicii care să faciliteze echitabil și eficient accesul păturilor largi ale populației la diversele surse de informare, la un nivel satisfăcător, cu cheltuieli cît mai mici. Evident că aceasta înseamnă, în primul rînd, planificare, concentrare a forțelor și mijloacelor, lucru care nu se poate realiza fără anumite norme care să precizeze natura, calitatea și eficiența serviciilor de bibliotecă.

Necesitatea elaborării unor norme orientative pentru utilizarea serviciilor bibliotecilor publice este astăzi unanim recunoscută. Pentru țările în care competența și autonomia organelor locale sînt în continuă creștere — țara noastră numărîndu-se printre acestea — normarea serviciilor de bibliotecă devine un instrument de dezvoltare bibliotecară unitară.

Recunoscînd diversitatea condițiilor sociale, economice și geografice, precum și stadiile deosebite de dezvoltare a bibliotecilor publice din diferitele țări, FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ A ASOCIAȚIILOR BIBLIOTECARE, pe baza studiilor întreprinse, a ajuns la concluzia că pot fi stabilite anumite cerințe fundamentale pentru servicii eficiente în domeniul bibliotecilor publice în așa fel încît să poată fi aplicate în condițiile naționale și locale specifice. În perioada 1957—1958, un grup de experți a elaborat un document privitor la normarea principalelor domenii ale activității bibliotecilor publice — de fapt, o sintetizare a experienței pozitive acumulate de o serie de state pe acest plan.

Cum însă în ultimii 15 ani au avut loc schimbări pretutindeni în cîmpul vieții sociale și cum între timp multe țări și-au elaborat standarde proprii relative la serviciile de bibliotecă, de care trebuia să se țină cont, *Normele minime de bază pentru o funcționare eficientă a bibliotecilor publice*, publicate în 1958, au fost revizuite, elaborîndu-se, de fapt, noi norme, aprobate la cea de-a 38-a sesiune FIAB, din august 1972, de la Budapesta.

Documentul FIAB la care ne referim este subintitulat: *Ghid privind nivelele de organizare pentru a asigura utilizarea eficientă a bibliotecilor publice* și recomandă ca normele stabilite să fie considerate drept *linii directoare pentru organizarea bibliotecilor în fiecare țară sau ca bază pentru formularea unor norme naționale.*

În acest sens, ne propunem să abordăm câteva aspecte concrete în legătură cu serviciile bibliotecilor noastre publice de stat din mediul rural, enunțând unele puncte de vedere preliminare studiilor evident necesare pentru elaborarea unor norme adecvate. Reamintim, cu acest prilej, că G. Vlădescu a întreprins în 1971 un studiu destul de amplu referitor la normarea activității bibliotecilor din mediul urban (municipale și orașenești)²⁾, astfel încât considerațiile de față întregesc capitolul privind organizarea și utilizarea serviciilor principalelor categorii de biblioteci publice.

Care sînt domeniile principale de normare la care se referă documentul FIAB ?

- a) dotarea bibliotecilor cu cărți și alte materiale;
- b) încadrarea bibliotecilor cu personal calificat și administrativ;
- c) amplasamentul și accesibilitatea bibliotecilor;
- d) utilitatea și amenajarea bibliotecilor;
- e) localurile de bibliotecă.

În enunțarea unor criterii care ar putea fi avute în vedere la formularea unor norme specifice bibliotecilor noastre comunale am avut în vedere condițiile concrete în care au apărut și s-au dezvoltat acestea. Fiind vorba de unități care, în general, funcționează, în localități mici, ne vom referi în primul rînd la *dotarea cu publicații, la accesibilitatea bibliotecilor, precum și la unele chestiuni care privesc calitatea și eficiența serviciilor pe care le prestează.*

Criteriile de normare pe care le sugerăm, ca și afirmațiile ce le facem se întemeiază pe analiza unor indicatori, (inclusiv statistici), din anii 1971—1972, care ilustrează dotarea bibliotecilor și asigurarea condițiilor de lectură în mediul rural, precum și pe datele furnizate de un studiu întreprins cu privire la situația bibliotecilor comunale, din 100 de localități din 10 județe.

★

Se conturează astăzi în lume o tendință evidentă de organizare a unor unități bibliotecare mari, considerîndu-se că cea mai mică așezare în care se justifică organizarea unei biblioteci proprii

— cu clădire, personal și stoc permanent de cărți — trebuie să aibă o populație de cel puțin 3 000 de locuitori, în localitățile mai mici nefiind posibil să se întrețină o bibliotecă în măsură să asigure servicii corespunzătoare. Pentru a putea satisface cerințele mai pretențioase de lectură ale cititorilor, ca o condiție absolută pentru unitățile mici, se impune cooperarea cu alte biblioteci mai mari.

Indicatorii care se referă la colecțiile de publicații înseriu ca normă generală satisfăcătoare, existența, în cele mai mici unități administrative (deservind comunități de 3—5 mii de locuitori, a cel puțin 3 cărți pe cap de locuitor. Pe măsură ce populația crește, această cerință de dotare se va micșora pînă la 2 cărți pe cap de locuitor.

Se consideră că numai astfel dotarea cu cărți și alte publicații a bibliotecilor din comunități cu populație puțină se va ridica la un nivel minim acceptabil și că o cantitate de mai puțin de 9 000 de volume nu poate oferi o gamă cît de cît satisfăcătoare de materiale, care să constituie o bază adecvată pentru lectura populației. Se recomandă ca achizițiile de carte nouă, ritmul de reînnoire pentru unitățile mici să fie de circa 300 de volume anual, pentru fiecare 1 000 de locuitori, considerîndu-se că numai așa se va putea asigura o proporție rezonabilă de titluri care să acopere, selectiv, varietatea de teme a producției editoriale curente.

În ceea ce privește componența colecțiilor, normele prevăd ca cel puțin o treime din ansamblul acestora să fie reprezentată de alte genuri decît beletristica, iar din punct de vedere al destinației, literatura pentru copii să ocupe o pondere echivalentă proporției copiilor de pînă la 14 ani în ansamblul populației.

Normele acordă o importanță deosebită materialelor de referință. În localitățile mari, unde bibliotecile dispun de spații separate de depozitare, lucrările de referință trebuie să dețină o pondere de 5—10 la sută din totalul colecțiilor, aceleași proporție trebuind păstrată și în noile achiziții.

La nivelul așezărilor mici, cu o populație de 2—3 000 de locuitori, fondul de referință ar trebui să cuprindă cel puțin 100 de titluri.

Ținînd cont că periodicele, în special cele social-politice și tehnice, sînt o sursă de documentare curentă de o deosebită însemnătate, se consideră necesare cîte 10 periodice la fiecare o mie de locuitori. Ziarele și revistele în limbi străine nu se includ în aceste cifre. În dotarea cu publicații periodice trebuind

să se țină cont de numărul filialelor și al punctelor de împrumut, precum și de asigurarea unui număr corespunzător de ziare și reviste consacrate copiilor.

Normele FIAB pentru bibliotecile publice jalonează în continuare câteva direcții principale privind achiziționarea materialelor audio-vizuale (discuri, benzi de magnetofon, diafilme, diapozitive și înregistrări video), dotarea cu echipament pentru valorificarea acestora, precum și procurarea de reproduceri și opere de artă originale pentru documentare și împrumut ș.a.m.d.

★

Considerând indicatorii FIAB un punct de plecare pentru formularea unor posibile normative proprii socotim că în abordarea problemelor referitoare la bibliotecile noastre comunale trebuie avute în vedere o serie de coordonate specifice, din care menționăm:

— structura așezărilor rurale din țara noastră: în medie revin aproape 4 sate componente la o comună; dintre satele componente, 75 la sută sînt situate la o distanță mai mare de 2 km de localitatea de reședință;

— din punct de vedere al populației, comunele se grupează astfel: cca 4 la sută numără pînă la 2 000 de locuitori; 38 la sută au între 2 000—4 000 de locuitori; 47 la sută între 4 000—7 000 de locuitori; 9 la sută au 7 000—10 000 de locuitori și 2 la sută au peste 10 000 de locuitori;

— condițiile de funcționare a bibliotecilor comunale, care sînt destul de inegale de la localitate la localitate, mai ales sub raportul dotării cu publicații. În linii mari, cantitativ, fondurile de publicații sînt direct proporționale cu numărul anilor care au trecut de la înființare, în sensul că bibliotecile care au fost create în jurul anului 1950 dețin în medie peste 8 000 de volume, pe cînd cele de dată mai recentă, înființate după 1960, au 4—5 000 de volume.

★

Raportîndu-ne la aceste date de bază vom analiza pe scurt situația în care se află bibliotecile comunale din țara noastră în raport cu normele FIAB, la câteva din capitolele menționate anterior — *dotarea cu cărți și alte materiale, amplasamentul și accesibilitatea serviciilor pe care le oferă*. Statutul acestei categorii de biblioteci, ca de altfel al tuturor unităților din așezări puțin aglomerate, face ca normativele referitoare la asigurarea cu personal, precum și cele care privesc localurile pentru biblioteci mici să necesite o abordare aparte.

Pornind de la premisa că problema organizării unei biblioteci publice independente în mediul rural trebuie abordată luînd în considerare specificul structurii localităților și chiar tradiția, opinăm că în condițiile noastre este justificată existența unei unități bibliotecare în toate comunele. Acest mod de organizare a rețelei de biblioteci comunale este dictat și de faptul că trecerea treptată la sistemul asigurării lecturii populației din localitățile mici prin intermediul unor filiale, împrumut prin poștă etc. reclamă crearea prealabilă a condițiilor necesare.

În ceea ce privește colecțiile de publicații situația se prezintă astfel: sub aspect cantitativ, la sfîrșitul anului 1971 bibliotecile comunale dețineau peste 23 de milioane de volume, adică aproximativ 2 cărți pentru fiecare locuitor din mediul rural, ceea ce în linii mari recomandă și normativele internaționale pentru bibliotecile publice. Lucrurile se prezintă însă nesatisfăcător atunci cînd adîncim analiza și raportăm datele la județe și localități. Astfel, dacă în județele Iași, Hunedoara, Timiș sau Harghita revin 2—2,6 volume per locuitor, în județele Cluj, Prahova, Dimbovița, Ialomița, Tulcea, Vrancea, revin 1,2—1,6 volume per locuitor; la nivelul comunelor disproporțiile sînt și mai mari.

O analiză a situației achizițiilor curente în 1972 evidențiază că s-au alocat pentru procurarea de cărți 2,50—2,78 lei pe cap de locuitor în județele Vaslui, Caraș-Severin, Harghita, Brașov, în timp ce în județele Buzău, Prahova, Dimbovița și Olt s-au alocat abia 1,30—1,46 lei pe cap de locuitor. Aceasta fiind situația, nu numai că nu se recuperează de la un an la altul decalajele existente între județe și localități, dar în aceste județe, nici nu se poate asigura un ritm de înnoire a fondurilor de carte care să să apropie, cît de cît, de cel recomandat de FIAB.

Raportînd problema completării colecțiilor la producția noastră editorială anuală (3 720 de titluri planificate pentru 1972), rezultă că pentru a putea să se procure aproximativ 10 la sută din titlurile care apar, ceea ce înseamnă un minim pentru menținerea actualității colecțiilor, precum și publicațiile periodice strict necesare bibliotecilor comunale, ar trebui ca alocația per locuitor în comunele cu o populație de 2 000—3 000 de locuitori să fie de cel puțin 3 lei și de minimum 2 lei per locuitor în comunele cu o populație de la 4 000 de locuitori în sus.

În ceea ce privește structura colecțiilor în funcție de destinație, se poate

nota că bibliotecile noastre comunale sînt deficitare în dotarea cu cărți pentru copii.

Din analiza situației celor 100 de unități rezultă că în nici unul din cele 10 județe avute în vedere, ponderea cărților pentru copii raportată la totalul fondurilor bibliotecilor respective nu atinge o pătrime. Cea mai bună reprezentare a cărții pentru copii în lotul investigat o întîlnim la bibliotecile din județul Harghita (22 la sută), în timp ce în bibliotecile comunale din județele Tulcea, Dîmbovița și Prahova cartea pentru copii nu depășește 10 la sută din totalul fondurilor. Desigur că lucrurile se prezintă astfel și datorită uzurii fizice mai rapide a acestei categorii de cărți; dar tocmai natura complexă a cauzelor trebuie să devină un motiv în plus pentru o schimbare radicală de optică, nu numai în rîndurile bibliotecarilor, dar și în domeniul editării de carte pentru copii. Ne gîndim la condițiile tehnico-editoriale, menite să asigure trăinicia cărților și deci o circulație mai îndelungată.

Standardele la care ne referim, așa cum s-a văzut, acordă mare importanță dotării bibliotecilor — chiar și a celor mai mici — cu lucrări de referință. Cum se prezintă sub acest aspect situația în bibliotecile noastre comunale? Cu excepția bibliotecilor comunale mari (cca. 20 la sută din totalul bibliotecilor comunale), nu putem vorbi nici cel puțin de o reprezentare cantitativă corespunzătoare. Analiza întreprinsă de Revista bibliotecilor în cîteva județe, pe acest plan, a furnizat la vremea respectivă suficiente date pentru argumentarea acestei afirmații⁹⁾. Din păcate, comenzile de carte pentru bibliotecile comunale au evidențiat și în anul 1972 o subapreciere a importanței materialelor de referință într-o serie de județe. [Astfel, de pildă, pentru bibliotecile comunale aprovizionate prin centrele de librării Sibiu, Pitești și Deva, nu s-a comandat nici un exemplar din Micul dicționar enciclopedic, din Mica enciclopedie tehnică ilustrată, din dicționarele de fizică, de matematică și de biologie modernă ș.a.m.d.]

Nici în ceea ce privește dotarea bibliotecilor comunale cu publicații periodice situația nu se prezintă peste tot în mod corespunzător, atît sub raportul selecției titlurilor abonate, cît și sub aspect numeric. În general, numărul publicațiilor periodice la care sînt abonate bibliotecile comunale oscilează în jur a 20, în timp ce normativul FIAB recomandă cel puțin 10 periodice la 1.000 de locuitori. De bună seamă că în stabilirea unor norme de dotare în această privință va trebui să se ia în considerare numărul de tit-

luri de periodice de interes general editate în țara noastră. Bibliotecile comunale care deservesc comunități mai mari vor trebui să se îngrijească, să asigure, în cadrul numărului de abonamente indicat, și dublete pentru anumite ziare și reviste de un mai larg interes.

Achiziționarea de materiale audio-vizuale de către bibliotecă este o problemă care vizează într-o măsură importantă producția materialelor din această categorie în țara noastră, astfel încît o normare a dotării bibliotecilor comunale cu asemenea materiale pe baze reale presupune o extindere a producției în acest domeniu.

Normarea achizițiilor de discuri și mai ales dotarea bibliotecilor comunale cu echipamentul necesar folosirii lor ridică de asemenea o serie de probleme de producție. De aceea, pentru o cît mai intensă valorificare a investițiilor făcute în asemenea materiale, bibliotecile comunale pot deocamdată să apeleze la materialele audio-vizuale și aparatura cu care au fost mai generos dotate școlile generale, casele-laborator ale C.A.P., alte instituții din localitățile respective sau orașele apropiate și, în primul rînd, să facă apel, prin împrumut interbibliotecar, la marile biblioteci care și-au constituit colecții bogate de asemenea materiale.

În sfîrșit, cîteva propuneri pentru conturarea unor posibile măsuri:

1. Extinderea și aprofundarea analizei situației bibliotecilor publice din mediul rural, ca și din cel urban, în vederea particularizării normelor FIAB la condițiile noastre. Familiarizarea forurilor oficiale care au în subordine rețele de biblioteci, a bibliotecarilor și a opiniei publice cu ideea necesității și posibilității normării principalelor servicii de bibliotecă, în scopul optimizării activității acestora și al eliminării decalajelor nejustificate create în decursul anilor.

2. Consolidarea sistemelor locale (județene) ale bibliotecilor publice, desemnarea bibliotecii publice de stat din localitatea reședință de județ ca unitate conducătoare a întregului sistem din teritoriul respectiv. Permanentizarea legăturilor dintre verigile aceluiași sistem și a cooperării cu celelalte sisteme printr-o reglementare eficientă a împrumutului interbibliotecar și asigurarea unor servicii centralizate pentru diferitele categorii de biblioteci (fișe tipărite, imprimate tipizate, utilaje și materiale etc.) ținînd cont că în condițiile exploziei informaționale actuale și a ritmului schimbărilor petrecute în viața socială, cooperarea între diferitele unități și sisteme bibliotecare este absolut necesară și reprezintă condiția indispensabilă a eficienței activității bibliotecare.

3. În ceea ce privește achizițiile de publicații se impune studierea posibilităților de îmbunătățire a finanțării în acest domeniu pentru a permite procurarea unor cantități sporite de cărți și periodice. Forurile locale care au în subordine rețele de bibliotecă urmează să orienteze și să vegheze ca utilizarea fondurilor alocate pentru procurarea de cărți să se facă în acord cu condițiile specifice ale fiecărei unități și astfel să se acționeze consecvent pentru atenuarea diferențelor de dotare existente, să se asigure înzestrarea bibliotecilor de toate categoriile cu un spor de lucrări de refe-

rință, carte pentru copii și publicații periodice.

Note

1) Ceaușescu, Nicolae. *Raport la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român*, București, Editura politică, 1969, p. 93-94.

2) Vlădescu, G. *Preliminarii la stabilirea unor norme pentru bibliotecile publice. Bibliotecile municipale și orașenești*. In: *Revista bibliotecilor* nr. 5 (pp. 279-283), nr. 6 (pp. 325-329), nr. 7 (pp. 327-403), nr. 8 (pp. 460-469) din 1971.

3) Vlădescu, George. *Fondul de referință în bibliotecile comunale*. Anchetă. In: *Revista bibliotecilor*, 23, nr. 6, iunie 1970, p. 327-333.

IMPRUMUTUL DE DISCURI LA DOMICILIU

este elementul principal de modernitate introdus de Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” în noua concepție organizatorică a Secției muzicale și în serviciile ce le oferă publicului bucureștean. Cu începere din luna februarie a.c. în afara audițiilor individuale la casă, realizate în cadrul secției, publicul interesat va putea împrumuta discuri și partituri, după același regim cu împrumutul de cărți. Peste 2 000 de discuri (muzică simfonică, de cameră, operă, operetă, teatru, poezie) și 1 200 de partituri muzicale sînt expuse în casete speciale, într-o organizare sistemat-

tică, liberului acces. În dotarea secției mai intră și un bogat fond de literatură de specialitate. Pentru informarea mai completă și mai complexă a publicului, în cadrul secției au fost organizate cataloage alfabetice și sistematice. Tot în cadrul acestei secții pot fi împrumutate și diafilme, fondul cifrindu-se la aproximativ 600. Împrumuturile se efectuează atât persoanelor particulare, cit și organizațiilor de masă și obștești, întreprinderilor și instituțiilor interesate. În programul Secției muzicale figurează și audiții colective, dezbateri pe teme muzicale, întâlniri cu muzicologi critici muzicali, interpreți. Căutînd să extindă această acțiune, Biblioteca municipală a dotat cu fond audio-vizual și bibliotecile de sector și cele pentru copii, în total 1 664 de discuri și 160 de diafilme.

ION HULEA

director adj.

Biblioteca municipală
„M. Sadoveanu”

*Ex libris de H. Meschendörfer
(Brașov).*

EX LIBRIS > FILATELICUS <

Dr. EMIL I. BOLOGA

LA CERCUL DE BIBLIOFILIE ȘI EX LIBRIS DIN BRAȘOV,

în ședința din 5 ianuarie 1973, au fost prezentate următoarele comunicări: 1. Prof. G. Topan: Cea mai veche carte existentă în fondurile Bibliotecii municipale din Brașov; 2. Dr. med. Emil I. Bologa: Despre înființarea Societății de bibliofili de la Tirgoviște (decembrie 1972).

Ședința din 2 februarie 1973 a avut în program două interesante referate: 1. Mihai Nadin: Estetica cărții; 2. Prof. Valeria Căliman: Contribuții la cunoașterea, interpretarea și semnificația primelor coperte de cărți brașovene din secolul al XVI-lea (cu expunere de tipărituri coreslene).

La 31 ianuarie 1973 a avut loc prima ședință de lucru cu membrii clubului micilor graficieni de ex libris de la școlile generale 14 și 15, fiind prezentate peste 50 de ex libris-uri executate de copii pentru bibliotecile lor personale. Cele mai bune au fost selecționate și vor fi expuse la cea de-a doua expoziție de ex libris-uri care se va deschide la Brașov la 23 februarie 1973.

dr. E. BOLOGA

Interviu cu

NICOLAE PASCU

director al Bibliotecii
municipale „M. Sadoveanu”
din București

RED.: Integrarea acțiunii culturale-educative într-un sistem complex multinivelar și pluridimensional constituie unul din principiile de bază ale culturii de masă în socialism. Cu toate acestea, în aplicarea acestui principiu, multe instituții cultural-educative, și nu arareori bibliotecile publice, nu au reușit să găsească formele și modalitățile concrete de acționare cele mai adecvate și mai eficiente.

Ne-a atras atenția, printre lucrările editate anul trecut de Biblioteca municipală „M. Sadoveanu”, o bibliografie de recomandare cu titlul „Probleme ale eticii și echității socialiste”, pe al cărei antet, alături de numele instituției dvs., figura și Universitatea populară din București. Este rodul unei colaborări ocazionale sau se înscrie într-un program mai larg, de durată?

N. P.: Această bibliografie, pe care am editat-o împreună în cinstea Conferinței Naționale a partidului, într-un tiraj de 15 mii de exemplare, difuzînd-o nu numai în rândul cititorilor și cursanților noștri, ci și la Uzinele Vulcan, Fabrica de Confecții-București, Electromagnetica, Semănătoarea etc., cu sprijinul organizațiilor U.T.C. și al cabinetelor de științe sociale, fiind foarte bine primită, este numai unul din primele roade ale conlucrării ce s-a stabilit în ultimul an între Biblioteca municipală și Universitatea populară.

RED.: Cum a luat naștere această colaborare și ce semnificație îi atribuiți?

N. P.: Aproximativ cu un an în urmă, tovarășa Adela Dinescu, director al Universității populare bucureștene, a întreprins un sondaj în mai multe instituții culturale din Capitală, pe de o parte pentru a cunoaște opiniile existente cu privire la programul Universității, la tematica cursurilor, iar pe de altă parte pentru a găsi împreună căile și modalitățile de colaborare în cadrul programului de educație socialistă a maselor. Participînd apoi, ca invitat, la analiza activității Universității populare am avut ocazia să cunosc mai îndeaproape nu numai sistemul de organizare și de acționare al acestei instituții, ci și publicul atât de interesant care o frecventează, în mod spontan, nedirijat, din dorința de a-și satisface setea de informare, în cele mai diverse domenii, dar și în virtutea unor necesități formative conștientizate. Am intuit în rândul cursanților dorința de a pleca de la cursuri nu numai cu notițe, ci și cu sinteze pe probleme și cu bibliografii de recomandare, în vederea fixării și aprofundării cunoștințelor primite. Ni s-a dezvăluit astfel posibilitatea de a crea o concordanță între conținutul activității bibliografice desfășurate de Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” în domeniul bibliografiei de recomandare, și cerințele reale ale unei largi colectivități bucureștene, diversă ca structură, dar, legată prin interese, prin necesități de informare, prin vocație formativă. Sînt niște premise certe pentru lărgirea sferei de beneficiari ai bibliotecii, pentru mărirea indicelui de circulație la domeniile nonbeletristice.

RED.: Care sînt coordonatele colaborării dintre Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” și Universitatea populară din București?

N. P.: M-am referit deja la bibliografiile de recomandare pe care le realizăm pentru diferite cursuri ale Universității populare. În acest an universitar, după definitivarea programului, ne-am oprit de comun acord la 11 cursuri, atât de cultură generală, cât și de cultură profesională, pentru care s-au întocmit bibliografii cuprinzătoare, rămânând la latitudinea conducătorilor de cursuri să opereze ultima selecție, înainte de multiplicarea și difuzarea în rândul cursanților a recomandărilor bibliografice respective. Aș aminti dintre temele tratate: *Din istoria Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, Filozofia marxistă — conștiința de sine a epocii contemporane, Tineretul și problemele lumii contemporane, Universul pe care-l cunoaștem și cel pe care nu-l cunoaștem încă, Știința conducerii și organizării producției, Metodologia elaborării prognozelor, Marketing ș.a.* Posibilitățile tehnice de multiplicare de care dispune Universitatea populară, de care în virtutea colaborării instituite putem beneficia și noi, asigură astfel bibliografiile de recomandare elaborate o foarte largă audiență.

În organizarea manifestărilor culturale-educative ale bibliotecii, primim un sprijin substanțial din partea Universității populare care ne pune la dispoziție diferite materiale audio-vizuale, aparatură corespunzătoare și, mai mult chiar, ne mediază contacte și colaborări cu colectivul ei de colaboratori, din care fac parte personalități de prestigiu ale științei și culturii românești contemporane. Toate acestea sînt însă numai cîteva începuturi. Pentru viitor ne gîndim să dăm o mai mare extindere formelor actuale de colaborare, să le diversificăm.

RED.: *Vă rugăm să ne împărtășiți cîteva din proiectele de viitor mai deosebite.*

N. P.: Mă gîndesc la posibilitatea organizării în cadrul grupelor de studiu cu lucrări practice ale Universității populare a unui curs, adresat în primul rînd tinerilor, de orientare în bibliotecă, de inițiere în teoria și practica bibliografică, în modalitățile de regăsire a informațiilor, în tehnica întocmirii lucrărilor științifice etc., curs ce s-ar putea intitula „introducere în tehnica muncii intelectuale” și care și-ar afla un cadru foarte nimerit de desfășurare la sediul bibliotecii municipale.

Ar fi apoi de o deosebită utilitate dacă, în cadrul lucrărilor practice, cursanții de la cursul *Foto* ar realiza seturi de diapozitive privind circuitul în bibliotecă, instrumentele de informare ale biblio-

tecii, valori bibliofile etc. Aceste diapozitive ar putea fi folosite apoi în inițierea noilor cititori ai bibliotecii, ca material didactic la cursul Universității populare la care ne-am referit mai sus, ca și la alte cursuri, și chiar și în școli, întreprinderi ș.a. unde există preocupări pentru crearea unor deprinderi de lectură și de informare. Tot astfel, s-ar putea realiza în cadrul cercului de cineamatorism, în scopuri similare, un interesant documentar despre bibliotecă.

Dar acestea sînt deocamdată numai niște gînduri...

Interviu cu ADELA DINESCU, directoare a Universității populare din București

RED.: *Structura programului Universității populare — cuprînd alături de cursuri de cultură generală, adresate unui public larg, și cursuri de specialitate și cursuri de microgrup — lasă să se observe o deplasare a accentului de la caracterul informativ spre cel formativ. Este o evoluție determinată de modificarea concepției asupra rolului și funcțiilor Universității populare sau o consecință a unor mutații survenite în interesele și solicitările publicului față de această instituție?*

A.D.: Cu 11 ani în urmă, cînd Universitatea populară din București pornea la drum, cu un număr de 3000 de cursanți, programul său — în total 12 cursuri — era exclusiv de cultură generală, scopul acestei instituții fiind de informare cultural-artistică. Astăzi aflul publicului către Universitatea populară — numărăm în acest an 11 mii de cursanți — este determinat în primul rînd de necesități formative, decurgînd din cerințele integrării profesionale și sociale. Universitatea este tot mai mult o instituție a educației permanente. Astfel, răspunzînd sarcinilor generale trasate de partid și de stat și totodată cerințelor specifice diferitelor categorii socio-profesionale, programul Universității populare s-a diversificat an de an și în funcție de profesii. În ansamblul celor 106 cursuri și cicluri tematice, ponderea cea mai însemnată o dețin cursurile de cultură profesională (20 de cursuri, 13 cursuri de studiu cu lucrări practice, că-

roa li se adaugă diferitele grupe pentru învățarea limbilor străine). Foarte mulți tineri frecventează Universitatea populară în scopul perfecționării profesionale, alții, nu mai puțin numeroși, urmăresc să se inițieze în diferite meserii. Aș aminti, spre exemplificare, dintre diferitele grupe de studiu cu lucrări practice: *Programarea calculatoarelor* (Limbaș Fortran — 35 de cursanți); organizarea fișierelor și limbajul Cobol — 34; limbajul de similare GPSS — 13); *Desen tehnic industrial* (21 de cursanți); *Televiziune* (70); *Radiotehnică* (36); *Stenografie* (39); *Contabilitate* (20) etc.

Reciclarea este un alt mobil al cursanților Universității populare. Aproape 900 de ingineri, economiști, peste 800 de cadre didactice, 400 de instructori sportivi frecventează în acest scop cursuri ca cele de *Econometrie*, *Metode ale cercetării operaționale*, *Știința conducerii și organizării producției*, *Statistica matematică*, *Marketing*, *Modele matematice*, *Chimie*, *Biologie*, *Educație fizică și sport* ș.a. Astfel, la cursul de *Marketing* sînt înscriși 122 de cursanți, din care 28 de ingineri și 57 de economiști; la *Știința conducerii și organizării producției* — 185 de cursanți, din care 26 de tehnicieni, 82 de ingineri, 51 economiști; la cursul de *Biologie* — 174 de cursanți, din rîndul cadrelor didactice. Deosebit de interesante ca tendință, în ceea ce privește reciclarea cadrelor de diferite specialități este conlucrarea cu diferite foruri și instituții interesate, cum ar fi Inspectoratul școlar al municipiului București, U.C.F.S. ș.a.

O categorie aparte de beneficiari alcătuiesc tinerii care frecventează grupele de studiu pregătitoare pentru examenul de admitere în învățămîntul superior (*Filozofie și socialism științific*, *Economie politică*, *Limba și literatura română*, *Matematică*, *Fizică*, *Chimie*, *Anatomia și fiziologia omului și limbile engleză, franceză și rusă*). Învățarea limbilor străine, care nu mai ține doar de întregirea culturii generale, dar și de nevoia omului modern de a se putea informa rapid în domeniile de specialitate, de a se ține la curent cu ce e nou în profesia practică, este o preocupare foarte largă, care își găsește finalizarea în frecventarea cursurilor pe care le organizăm, intensiv sau cu durata de trei ani, pentru limbile engleză, franceză, germană, rusă, italiană, spaniolă, precum și pentru chineză și japoneză, de către un număr impresionant de persoane: 5155. Pentru a conchide, putem spune că actuala structură a programului Universității populare este o consecință a mutațiilor survenite în interesele și solicitările publicului.

RED: Rețin dintr-o prefață pe care ați semnat-o cu 2 ani în urmă la Programul Universității populare, o definiție dată culturii individuale: "... Un om cult, astăzi, nu este cel care are un anumit volum de cunoștințe, ci acel deschis perspectivelor de cunoaștere. Cultura nu mai este o cantitate, ci o funcție spirituală de deschidere asupra cunoașterii". Întrebarea care urmează se adresează nu numai directorului Universității populare, ci și profesorului care sînteți: Considerați că se poate vorbi de existența în rîndul publicului (și am în vedere mai ales generația tînără și mijlocie), paralel cu setea de cunoaștere — satisfăcută parțial prin formele orale ale culturii de masă, prin diferite medii —, și priceperea și deprinderea de a se informa în mod independent, activ?

A.D.: De bună seamă că odată cu mutarea accentului de pe informativ pe formativ, lectura, studiul individual dobînduse un rol esențial. Cum am arătat, în ultimii ani, necesitatea pregătirii a luat locul curiozității. În mod ideal, între pe audezi pentru inițiere și informare și ceea ce studiezi pentru aprofundare și fixare ar trebui să existe o integrare perfectă. În practică lucrurile nu stau totdeauna așa. Setea de cunoaștere se „potolește”, din păcate încă prea adesea, doar la izvoarele formelor orale de transmitere a informațiilor. Cauzele cred că ar trebui căutate în unele hibe ale pedagogiei școlare, care a rămas încă mult datoare pregătirii pentru educație permanentă. De-ar fi să ne gîndim doar la faptul că manualul constituie încă baza de studiu pentru majoritatea disciplinelor, că programele de învățămînt nu prevăd nici un curs de tehnică a muncii intelectuale, că posibilitățile multiple de studiu și de informare oferite de bibliotecile școlare și publice nu sînt în suficientă măsură valorificate ș.a. Universitatea populară din București încearcă să contracareze, alții cît îi stă în putință, acest neajuns. În vederea fixării cunoștințelor predate, în ultimii doi ani lectorii au început să recomande bibliografii suplimentare, stenogramele cursurilor sînt transcrise, multiplicare și difuzate cursanților ș.a. Anul acesta s-a experimentat chiar un curs prin corespondență, menit să stimuleze interesul tinerilor față de carte, să-i deprindă să-și completeze cunoștințele prin apelul direct la documentele primare. Este vorba de cursul *Istoria României în mărturii originale* organizat în colaborare cu U.T.C.

și Mu eul de istorie al R. S. România. Condiția de trecere de la o etapă la alta a cursului este întocmirea lunară a unei lucrări de control, pe o tematică dată, pe baza parcurgerii bibliografiei recomandate, aducând un unghi de abordare personal, în raport cu cel exprimat în eseu-prezentare redactat de un specialist de prestigiu. Intenționez ca pe baza experienței dobândite cu acest curs, în anul universitar următor să organizăm și alte cursuri prin corespondență, printre care și unul de marketing.

RED.: Când am formulat întrebarea anterioară mă gindeam la faptul că în mod surprinzător interesele atât de variate și de complexe manifestate de publicul Universității populare față de diferitele domenii ale cunoașterii, determinate de înseși cerințele integrării sociale și profesionale, nu își găsesc echivalentul în solicitările de lectură și de informare adresate bibliotecilor publice. Statisticile acestor biblioteci, inclusiv ale celor bucureștene, dezvăluie o înclinație preponderentă a publicului cititor față de literatura beletristică, bogatul potențial informațional oferit de colecțiile bibliotecilor în toate celelalte domenii, mai ales în știință și tehnică, rămânând insuficient valorificate. Ce explicație ați da acestui fenomen?

A.D.: Într-adevăr, apare ca o ciudățenie faptul că numărul celor interesați de cunoașterea mai aprofundată a domeniilor științifico-tehnice și economice, care crește an de an la Universitatea populară, nu își găsește o echivalență în creșterea numărului de cititori interesați de domeniile amintite în biblioteci. O cauză este cea la care ne-am referit deja: lipsa unor deprinderi temeinice de studiu și de informare. Mai intervine apoi și o optică îngustă asupra bibliotecilor publice, socotite încă de foarte mulți cursanți în primul rînd ca surse de „loisir”. Dar cred că există și o altă cauză, nu mai puțin importantă. Este vorba de lipsa de colaborare între factorii chemați să le schimbe o asemenea optică, să le stimuleze interesul față de carte. Prea puțini din cei care se ocupă de transmiterea orală a cunoștințelor însoțesc acest act de îndemnul de a completa, aprofunda și fixa aceste cunoștințe prin intermediul lecturii, iar bibliotecile, la rîndul lor, rămîn într-o așteptare pasivă, nu-și popularizează în suficientă măsură nici serviciile, nici colecțiile. E drept că ele, în genere, nu sînt cointeresate în alcătuirea programului Universității

populare, nici măcar nu sînt reprezentate în consiliile științifice ale acestor instituții. Este foarte necesar ca alături de organizațiile obștești, de alte instituții de cultură care își au aportul specific la alcătuirea și realizarea programului Universității să-și afle locul și biblioteca. Cîștigul va fi de ambele părți: Universitatea populară își va finaliza mai bine acțiunea educativă, cunoscînd potențialul informațional de care dispune biblioteca și canalizînd interesele cursanților ei către acesta, iar biblioteca va dobîndi noi beneficiari, intereseși de colecțiile sale în general mai puțin consultate. Principalul cîștig va fi însă de bună seamă de partea publicului...

RED.: De mai bine de un an, între Universitatea populară din București și Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu” s-a instituit o colaborare temeinică, plurivalentă. Inițiativa vă aparține. Ce v-a determinat să faceți acest pas de apropiere și care sînt sensurile acestei colaborări?

A.D.: Răspunsul se află în mare parte conținut în afirmațiile de mai sus. Nevoia instituirii și permanentizării unor raporturi de cooperare și coordonare între biblioteci și universitățile populare, ca de altfel între toate unitățile culturale, decurge din însăși comunitatea lor de program: programul trasat de Partidul Comunist Român pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii, educația socialistă a maselor. Aici trebuie căutat deci sensul colaborării noastre, în înțelegerea activității cultural-educative de masă ca un proces complex, de o mare răspundere socială, la a cărui realizare fiecare din factorii educaționali este chemat să contribuie, acționînd din unghiul său și cu mijloacele sale specifice.

În ceea ce privește colaborarea în speță, trebuie arătat că deși inițiativa ne aparține într-adevăr, am găsit o înțelegere deplină din partea Bibliotecii municipale și în primul rînd din partea conducătorului acestei instituții, Nicolae Păscu. Coordonatele colaborării instituite între cele două instituții sînt rodul unei fructuoase conlucrări.

RED.: Concret, cum s-a materializat această colaborare și ce aspecte mai aveți în vedere?

A.D.: Mai întîi a fost vorba de o mai bună cunoaștere reciprocă. Aceasta se întîmpla la începutul anului '72. Noi am vizitat biblioteca, i-am cercetat mai

Rolul bibliotecii școlare în procesul modernizării învățământului

prof. Tiberiu COCOARA

Așa cum se subliniază în documentele de partid, învățământul din țara noastră, situat pe coordonatele modernizării, își fixează ca obiective principale „întărirea educației ideologice-politice și legarea mai strânsă a școlii de viață, a învățământului de practică, pregătirea tinerețului pentru educația permanentă”.

A devenit limpede pentru majoritatea dascălilor că activitatea lor nu trebuie să se rezume doar la transmiterea cunoștințelor prevăzute de programă sau de manualul școlar, ci trebuie să ajute pe elev să-și dezvolte capacitatea de a dobândi continuu, prin eforturi personale, informații și cunoștințe din toate domeniile de activitate. În condițiile mo-

dernizării învățământului, elevului nu i se mai cere numai să fie receptiv la cuvântul profesorului, ci mai ales să fie capabil să studieze singur, să se informeze, să ajungă prin eforturi personale la convingeri, priceperi și deprinderi.

Anul școlar 1971/1972 poate fi considerat un an de cotitură în viața și activitatea școlilor țării, pentru că în cursul lui s-a trecut la desfășurarea instrucției în cabinete, laboratoare, ateliere etc. În acest context, biblioteca școlară trebuie să devină o puternică sursă de informare, o prezență activă în viața și munca elevilor, iar cei care răspund de activitatea ei trebuie să se preocupe intens de implantarea acesteia în noul cadru creat, de găsirea unor noi metode de muncă cu cartea, adecvate procesului de modernizare la care este supus învățământul. Și această schimbare de optică în ceea ce privește *conținutul* activității bibliotecarului școlar trebuie să înceapă printr-o deplasare de accent: în etapa actuală, cred că problema cea mai importantă este să-i formăm școlarului *deprinderi temeinice de lectură*, să-i facem educația ca cititor, să-l inițiem asupra modului de a utiliza o publicație ca sursă de informare, să-l învățăm cum să rețină in-

→
înceaproape modul de organizare, colecțiile, instrumentele de informare de care dispune. Tovarășul director Pascu a fost invitat să participe la ședințele de lucru ale Consiliului științific al Universității populare, de analiză a cursurilor încheiate, de alcătuire a noului program, cel al anului universitar 1972—1973. Ca formule de colaborare, izvorite din necesitățile reale ale cursanților, care, așa cum arătam, sint astăzi cu mult mai preocupati de aspectul formativ al Universității populare, ne-am oprit la alcătuirea de către bibliotecă a unor bibliografii de recomandare pe tematica principalelor cursuri, pe care noi le multiplicăm și le difuzăm fiecărui student. Pentru viitor ne gândim și la alte forme, de pildă informarea curentă asupra noilor apariții editoriale pe domeniile de studiu, precum și la organizarea unor expoziții de carte la locul de desfășurare a cursurilor. Ar

fi necesar ca bibliografiile de bază, întocmite din timp, să fie încorporate chiar în programul tipărit al Universității, astfel încât cursanții să ia cunoștință de materialul documentar pe care îl pot consulta la biblioteca municipală sau la alte biblioteci, încă de la începutul anului universitar. De asemenea, ne gândim să extindem sistemul recomandărilor bibliografice și la alte cursuri și chiar și la ciclurile tematice unde publicul nu este fix. Astfel, încorporând cartea sistemului de predare al Universității populare, credem că vom contribui într-o și mai mare măsură la realizarea obiectivelor educației permanente, prin dezvoltarea în rîndul publicului nostru a preocupărilor pentru activitatea independentă de autoinstrucție și autoeducație.

Interviuri realizate
de Ioana TAUTU

formația și cum să o utilizeze mai de aproape. De asemenea, este necesar ca elevul să-și însușească elementare tehnici ale muncii intelectuale.

În anul școlar care s-a scurs s-a realizat un frumos progres în tendința de apropiere a elevului de sursa de informație prin crearea cabinetelor de științe sociale, în care funcționează puncte de informare și documentare înzestrate cu un număr mare de lucrări cu caracter social-politic. Elevii au avut astfel posibilitatea să aibă acces direct și rapid la cărțile, periodicele și materialul ilustrativ sau grafic necesar pentru pregătirea lecțiilor, a referatelor sau a activităților U.T.C. ori a orelor educative.

Nu același lucru se poate spune despre prezența cărții în celelalte cabinete sau laboratoare. Bazându-mă pe succesele obținute prin organizarea fondului de publicații din cabinetele de științe sociale și având în vedere că, mai ales în mediul rural, nu există întotdeauna condiții optime de adăpostire a publicațiilor bibliotecii, așa găsi mult mai indicat ca fondurile acestea să fie împărțite pe cabinete de specialitate și să fie încredințate cadrelor didactice care își desfășoară activitatea în cabinetele respective. În acest fel, cred că atingem, fără investiții prea mari bănești sau de forță de muncă, două importante obiective: cadrul didactic de specialitate, fiind interesat ca elevii să citească cât mai multă literatură din disciplina respectivă și având la cel mai înalt nivel competența în îndrumare, va depune toate eforturile pentru intensificarea circulației publicațiilor; pe de altă parte, el va realiza o evidență a lecturilor și își va exercita îndrumarea în cunoștință de cauză și în conformitate cu lecturile constatate.

Când fac această propunere mă bazez pe experiența acumulată în prezentul an de învățământ prin aplicarea metodei în școala pe care o conduc, școala frecventată cam de 150 de elevi proveniți din două sate aparținătoare comunei Letea — satele Lemniu și Toplița. Biblioteca școlii are un fond de cărți de numai 1250 de volume, dar se îmbogățește treptat. Am observat de mult însă că elevii citește destul de puțin, că doar aproximativ 10 la sută din colecțiile — și așa anemice — ale bibliotecii circulă mai activ, restul cărților zăcând în dulapuri închise. De un an, de când am împărțit cărțile în cabinete, după specialități, circulația publicațiilor s-a intensificat mult, elevilor fiindu-le mai la îndemână să împrumute cărțile care le îmbogățesc cunoștințele predate în cursul lecțiilor pentru că acestea le stau nemijlocit la îndemână.

Nu cred că, prin aceasta, deprinderea de a frecventa o bibliotecă va avea de suferit: biblioteca publică comunală va fi cea care va contribui, printr-o strânsă colaborare cu școala, la formarea unor păreri clare asupra serviciilor de bibliotecă în concepția tineretului.

Integrarea lecturii în ansamblul factorilor obișnuți de instrucție și educație, formarea convingerii — în primul rând la cadrele didactice — că publicația furnizoare de informații trebuie să intre cu necesitate în orizontul de preocupări al elevilor sint deziderate cerute de procesul educației continue, ridicat la rangul de lege în țara noastră.

Lectura elevilor și bibliotecarii școlari

lect. univ. Voicu LĂSCUȘ

Studierea lecturilor elevilor comportă însă și abordarea unor aspecte speciale, în care este cuprinsă și problema îndrumării copiilor în alegerea și efectuarea lecturilor extrașcolare. Știut fiind faptul că atît cultura lor generală cît și gustul lor literar sînt încă în curs de formare, îndrumarea lor în acest sens este absolut indispensabilă.

Din această problemă vom discuta aici doar rolul bibliotecarilor școlari în îndrumarea lecturii elevilor.

Am urmărit acest aspect pe un interval de trei luni, în anul școlar 1970—1971, la 1044 de elevi din municipiul Cluj. Dintre aceștia, 612 erau elevi în clasele V—VIII ale unor școli generale, iar 432 — elevi ai unor școli profesionale. În toate aceste școli există biblioteci conduse de bibliotecari.

Dintre cei 612 elevi ai școlilor generale anchetați de noi, numai 512 au declarat lecturi extrașcolare *) în perioada studiată (12,78 la sută necitind nici o carte beletristică în perioada amintită). Între factorii care i-au ajutat și îndrumat pe acești elevi în alegerea și efectuarea lecturilor, bibliotecarilor școlari le revine ultimul loc, alături de diriginți (doar 1,13 la sută din acești elevi au beneficiat de ajutorul bibliotecarilor în acest sens), înaintea lor numărîndu-se (în ordinea descrescîndă a aportului lor): profesorii de limbă și literatură română, propria alegere, părinții, colegii, alte persoane.

*) Prin lecturi extrașcolare se înțeleg lecturile din afara obligațiilor școlare, de la clasă.

În cazul celor 432 de elevi din școlile profesionale (dintre care 14,1 la sută nu au citit nici o carte în afara manualelor în perioada studiată), bibliotecarii / au contribuit cu ceva mai mult în recomandarea de cărți și în îndrumarea lecturilor elevilor, 6,30 la sută dintre aceștia efectuând lecturi datorită îndrumării bibliotecarilor. Privind locul bibliotecarilor în ierarhia factorilor care au contribuit la îndrumarea lecturilor elevilor din școlile profesionale studiate de noi, ei ocupă locul antepenultim, înaintea părinților și diriginților (ambele categorii pe ultimul loc) și în urma propriei alegeri a elevilor, în urma recomandărilor profesorilor, cunoscuților, prietenilor și colegilor.

Ce semnifică aceste date, despre care ținem să precizăm că le privim doar sub aspect informativ și nu absolut, deoarece repetarea anchetei în alte școli ar putea prezenta un rol diferit al bibliotecarilor în această privință?

În mod deosebit ele arată aportul destul de redus al bibliotecarilor în îndrumarea elevilor în alegerea cărților de citit, în formarea intereselor lor de lectură și a gustului lor literar. Această situație este inadmisibilă, bibliotecarul școlar trebuind să constituie un important factor educativ, chemat să contribuie substanțial la educarea tinerii generații prin intermediul lecturilor.

Înșiși elevii văd în bibliotecarii școlari un asemenea factor educativ. Cerându-le elevilor din școlile profesionale supuși anchetei să indice factorii de la care așteaptă un sprijin deosebit în îndrumarea lecturilor, ei au amintit pe bibliotecarii școlari cu o frecvență aproape egală cu cea a profesorilor și cu mult mai mare decât a altor factori.

De ce renunță unii bibliotecari școlari la munca lor ca factori educativi și se rezumă la simpla servire a elevilor cu cărțile pe care aceștia le solicită din proprie inițiativă sau în urma îndrumărilor primite de la alte persoane?

Am căutat să obținem răspunsul la această întrebare studiind situația mai multor bibliotecari școlari (într-o anchetă și cei ai școlilor despre ai căror elevi am vorbit mai sus) în ceea ce privește pregătirea, încadrarea, funcționarea și aprecierea lor. Am eșuat aceste date, în același an școlar 1970—1971, prin solicitarea Inspectoratului școlar județean Cluj, din 45 de școli generale, școli speciale, licee de cultură generală și licee de specialitate din municipiul Cluj. 18 bibliotecari aveau pregătire superioară, 7 erau absolvenți de liceu, 6 absolvenți de liceu pedagogic, cîte unul absolvent de școală tehnică, de școală de gospodărie și de școală ge-

nerală, iar un post era vacant. Dintre cei 18 bibliotecari cu studii superioare, doar 9 erau absolvenți ai Facultății de filologie, ceilalți fiind licențiați în: geografie, drept, științele naturii, istorie etc.

S-ar putea deci ca una din cauzele slabei influențe a bibliotecarilor școlari asupra lecturilor elevilor să se datoreze și faptului că o parte din acești bibliotecari nu au competența profesională necesară pentru a face față rolului important pe care trebuie să-l îndeplinească în această privință. De asemenea, este posibil ca fluctuația accentuată constatată în rîndul bibliotecarilor școlari (mulți dintre ei ocupînd posturile respective doar în așteptarea unei catedre în oraș) să fie unul din motivele pentru care interesul acestora față de influența calitativă, de durată pe care munca lor ar putea-o avea asupra dezvoltării intereselor pentru lectură ale elevilor să fie atât de mic.

Iată deci numai două din multiplele și complexe cauze care stau la baza acestui fenomen supărător. Alte cauze veridice pot fi găsite în modul defectuos în care este stabilit orarul bibliotecii / sau în cantitatea insuficientă de ore de muncă consacrate de bibliotecarul cu indemnizație sau de bibliotecarul voluntar activității cu cartea, în lipsa unei colecții reprezentative de publicații etc. etc.

Prezentul material nu și-a propus însă să studieze fenomenul în toată complexitatea lui și nici să dea soluții. Constatînd o situație, ancheta noastră a relevat o problemă încă nerezolvată, care ar trebui să fie supusă analizei și soluționării optime din partea organelor de învățămînt, în conformitate cu rolul însemnat, de necontestat, al bibliotecarului școlar în realizarea cu succes a procesului instructiv-educativ din școală.

Unele probleme
încă nerezolvate...

prof. Marin GH. CAZACU

În condițiile actuale, în care învățămîntul de toate gradele nu mai este conceput ca un sistem de memorare a unei anumite cantități de cunoștințe, ci ca un sistem de muncă activă, bibliotecă școlară nu constituie un simplu auxiliar al procesului instructiv-educativ, ci o parte a lui, deținînd un rol asemănător cu cel al laboratoarelor sau cabinetelor pe diverse specialități. Ea tre-

buie să fie în măsură să ofere — în sprijinul dialogului permanent profesor-elev care se desfășoară în cadrul lecțiilor de la cele mai multe obiecte de învățămînt — sursele primare (cărți, periodice etc.) și secundare (cataloge, informații bibliografice etc.) necesare atît cadrului didactic, cît și școlarului.

În acest context, completarea colecțiilor bibliotecii școlare cu publicații din toate domeniile abordate de procesul instructiv-educativ se impune ca o garanție materială a eficienței muncii cu cartea. Cu toate acestea, probabil dintr-o subestimare a importanței bibliotecilor școlare în ansamblul predării, se poate observa că sumele alocate acestora, în cadrul bugetului școlii, pentru aprovizionarea cu publicații nu respectă întotdeauna instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului; de exemplu, în anul 1972 biblioteca Liceului din Zimnicea a fost privată de o treime din suma ce i se cuvenea, conform numărului elevilor care frecventează liceul.

La acest neajuns se mai adaugă și faptul că forurile care răspund de aprovizionarea cu cărți a bibliotecilor nu prea țin seama de necesitățile acestor instituții și de specificul fiecăreia. Astfel, încă din noiembrie 1971 am cerut toate planurile editoriale pentru anul 1972, întocmind comenzile de cărți necesare bibliotecii liceului nostru. Am cerut și sprijinul profesorilor de specialitate și am confruntat comenzile și existența din bibliotecă.

Dar colectura interjudețeană din București nu a respectat nici numărul de exemplare comandat, nici titlurile indicate în comanda anexată contractului economic. De exemplu, în anul 1972 am comandat 108 titluri în 142 de exemplare. Dintre acestea, 17 titluri primite (în 19 exemplare) au corespuns comenzii; restul de 91 de titluri prezintă următoarea situație: 3 titluri nu au corespuns comenzii; 43 de titluri sînt restante din anul 1971; 76 de titluri sînt apariții din 1972, neprevăzute în proiectele de planuri editoriale după care am făcut comenzile dar care corespund, în mare, profilului bibliotecii noastre, deși din unele titluri mai existau exemplare în colecții. Multe dintre titlurile comandate de noi nu au apărut deloc în 1972 sau au apărut în trimestrul IV, cînd noi epuizaserăm contractul cu colectura. Oare o bună parte din munca pentru completarea proiectelor de planuri editoriale nu a fost zadarnică, de vreme ce între cele prevăzute în aceste instrumente de comandă și realitatea editorială dintr-un an există un cuantum atît de mare de aproximație?

Și pentru anul 1973 am completat în noiembrie 1972 unele planuri, urmînd ca celelalte să ne fie trimise ulterior. Pînă în 11 ianuarie a.c., nu le-am primit încă. Fără să mai vorbim de faptul că, pentru a împărți cît mai judicios bugetul, trebuie să-ți formezi o privire de ansamblu asupra întregii producții de tipar.

Problema a fost ridicată de mine și în consfătuirea din ianuarie 1972 cu bibliotecarii din liceele și școlile generale existente în județul Teleorman, iar din luările de cuvînt ale colegilor mei mi-am dat seama că situația din bibliotecă în care lucrez nu este o situație de excepție.

Consecința a celor două deficiențe menționate mai sus, colecțiile bibliotecii noastre se dovedesc a fi insuficiente în raport cu numărul elevilor, mai ales dacă luăm în considerație faptul că un același autor este studiat concomitent de elevii a trei clase paralele. Se mai remarcă, de asemenea, lipsa lucrărilor cu caracter tehnic, necesare practicii în producție a elevilor. În această privință, penuria titlurilor existente se datorează în egală măsură editurilor, care programează tipărirea unui număr insuficient de titluri și de exemplare din acest gen de lucrări, cît și defectuoasei distribuiri sau achiziționării a celor — puține la număr — tipărite.

În vederea întocmirii principalelor instrumente de informare — catalogele alfabetic și sistematic — am dori ca fiecare titlu care intră în colecțiile bibliotecii școlare să fie însoțit de fișa lui tipărită. În special bibliotecarii școlari cu indemnizație sau cei voluntari nu au nici cunoștințele, nici timpul necesar pentru catalogarea și clasificarea publicațiilor, astfel că arareori ei pot întocmi cataloge. (Menționez că, în biblioteca Liceului din Zimnicea, există un catalog alfabetic și unul sistematic, întregite de o listă a periodicelor existente, de o bibliografie deschisă pe probleme educative, în ajutorul dirigintei, și de un fișier al articolelor de istorie și critică literară apărute în *Viața românească* în perioada 1962—1971. Toate acestea sînt consultate permanent de către elevi și cadre didactice.)

Orarul bibliotecii școlare, în cazul în care aceasta este administrată de un bibliotecar cu indemnizație sau de un cadru didactic cu muncă voluntară, este un aspect nerezolvat încă de Ministerul Educației și Învățămîntului prin vreo instrucțiune sau regulament. Din această cauză, se pot ivi pe alocuri interpretări subiective, atît din partea conducerii școlilor, cît mai ales a cadrelor didactice care prestează muncă de bibliotecar. Eu

Însumi sînt bibliotecar cu indemnizație și, de comun acord cu conducerea liceului, am fixat un orar de 6 ore săptămînal pentru servirea elevilor; cadrele didactice le sînt înminate cîrți ori de cîte ori este nevoie. O reglementare a orarului de cître forul tutelar ar tăia orice posibilitate de abuz sau de sustragere de la obligații. Mi-aș permite să propun, în acest sens, ca activitatea de bibliotecar școlar să fie prestată numai de persoane cu pregătire specială, care să deservească două sau mai multe unități școlare (pînă la împlinirea unei norme întregi) sau ca să se treacă la organizarea de bibliotecă școlare centrale, pe localități.

... și iar despre necesitatea colaborării dintre bibliotecă școlară și cea comunală

Liliana GHEORGHIU

De atîtea ori s-a scris în coloanele revistei noastre despre această problemă de atîtea ori persoane autorizate — și din partea organelor de învățămînt, și din partea bibliotecilor publice — au afirmat că acest aspect al muncii cu cartea în mediul rural trebuie înțeles ca o condiție sine qua non a asigurării lecturii tineretului, încît am impresia că bat la porți deschise atacînd din nou subiectul. Practic însă, în afara unor afirmații pe cît de generoase pe atît de teoretice, nu s-a întreprins nimic întru crearea cadrului material propice dezvoltării unei asemenea colaborări. Cel puțin în comuna în care activez de 18 ani ca bibliotecară comunală, pînă acum acest lucru nu a fost posibil.

Biblioteca comunală Ruginoasa, județul Iași, are un fond de aproximativ 12 000 de volume, din toate domeniile de cunoștințe. Ea va fi mutată în curînd la parterul Palatului „Cuza” din comuna noastră, local în curs de amenajare, creîndu-i-se condiții optime de activitate, și va avea regim de bibliotecă-model. Completarea colecțiilor ei și optimizarea serviciilor de lectură stau acum în permanentă atenție a Bibliotecii municipale „Gh. Asachi” din Iași, care intenționează să organizeze în bibliotecă noastră cursurile de inițiere a bibliotecarilor nou încadrați și practica bibliotecarilor comunal din cadrul învățămîntului de perfecționare. Menționez toate acestea pentru ca cititorul acestor rînduri să-și formeze o părere despre organizarea bibliotecii publice din Ruginoasa și dezvoltarea ei în viitor.

În comuna noastră există aproximativ 1 200 de elevi.

Biblioteca școlară din centrul de comună are cam 2 000 de volume în colecții; în cele patru biblioteci școlare din satele aparținătoare (cel mai depărtat fiind la o distanță de 4 km de centru) există, de asemenea, colecții de cărți, dar mult mai puțin numeroase și fără un profil bine definit. Orarul bibliotecii școlare este, în comparație cu cel al bibliotecii publice, mai redus, accesul elevilor la colecții fiind, și din acest punct de vedere, mult îngreuiat. Realitățile din bibliotecile școlare le cunosc destul de bine, eu însămi funcționînd, înainte de a fi salariată a bibliotecii comunale, timp de 4 ani, ca bibliotecară voluntară în învățămînt.

Și totuși, deși situația bibliotecilor școlare din comună este inferioară (și ca organizare, și ca dotare) celei a bibliotecii comunale, totuși numărul cititorilor-elevi înscriși la bibliotecă publică este extrem de mic: 163 în anul 1972.

Nu aș putea afirma că profesorii ignoră biblioteca publică ca instituție culturală: mai toate acțiunile de propagandă a cărții sînt organizate cu ajutorul competent și binevoitor al cadrelor didactice, care antrenează adeseori și pe elevii cei mai talentați și pasionați de carte.

Mai degrabă aș crede că procentul redus de atragere a elevilor către biblioteca publică s-ar datora atenției slabe acordate de corpul profesoral problemei lecturii și formării deprinderilor de citit în rîndul elevilor. Și, poate, faptul că nici biblioteca comunală nu a știut să întreprindă metodele cele mai eficiente pentru instituirea unei colaborări rodnice din punct de vedere organizatoric.

Aș îndrăzni să reinnoiesc, cu unele amendamente, o propunere veche, poate aplicabilă doar la realitatea existentă în comuna mea, dat fiind condițiile excepționale de care se va bucura biblioteca publică: unificarea fondurilor bibliotecii comunale cu cele ale bibliotecii școlare din centrul de comună, unificarea bibliotecilor școlare sătești cu filialele bibliotecii comunale. Această unificare s-ar putea face numai formal, din punct de vedere al localului, al coordonării achizițiilor, al organizării fondurilor, al oglinzirii lor în cataloage, al servirii cititorilor. Bugetele ar rămîne separate, în schimb, prin unirea forțelor de muncă, orarul de servire ar putea fi prelungit, iar prelucrarea fondurilor — ameliorată; prin coordonarea achizițiilor, compoziția fondurilor ar putea fi îmbunătățită și s-ar putea cumpăra exemplare suficiente din cărțile trebuitoare procesului instructiv-educativ.

Regimul punctuației și al majusculilor în descrierea bibliografică tradițională

II

Victoria CURCĂNEANU
șefa Serviciului catalogare-
clasificare din Biblioteca
centrală universitară
din București

După ce, în partea întâi a articolului nostru¹⁾, am examinat punctuația care se întrebuițează în cuprinsul notiței descriptive tradiționale, vom analiza în cele ce urmează regimul majusculilor în limba română și în unele limbi străine mai des întâlnite în publicațiile supuse catalogării în țara noastră. Nu vor fi abordate regulile scrierii cu majuscule la numele proprii, reguli examinate în alte materiale²⁾.

În general, în FOLOSIREA MAJUSCULELOR trebuie să fie observate uzanțele ortografice ale limbii în care este scris textul publicației de catalogat.

— Notăm mai întâi unele cazuri aplicabile la ORICE LIMBA.

a) Este bine ca vedetele — nume de autori persoane fizice, denumiri de autori colectivi sau titluri de opere clasice anonime — să fie redată în întregime cu majuscule în toate limbile, ca un procedeu grafic de scoatere în evidență:

SADOVEANU, MIHAIL
TOMASI di LAMPEDUSA, GIUSEPPE
ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE
ȘI POLITICE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

O MIE ȘI UNA DE NOPTI

b) Se începe cu majusculă titlul alternativ, după conjuncția sau:

Ciocoiți vechi și noi sau Ce naște din piscică, șoareci mănincă

1) Vezi: Revista bibliotecilor, 25, nr. 2, feb 1973, p. 100—104.

2) Pentru amănunte cu privire la scrierea particulelor din numele proprii străine cu litere majuscule, vezi: *Stas 8255—68, Informare și documentare. Index de autori al unei publicații*, intrat în vigoare în 01.10.1969 și articolul: Curcăneanu, Victoria, *Stabilirea vedetelor de nume de autori-persoane fizice (I-IV)*. În: Revista bibliotecilor, 24, nr. 6, 1971, p. 344—348; nr. 7, iul 1971, p. 419—421; nr. 8, aug 1971, p. 479—483 și nr. 9, sep 1971, p. 547—550.

Emile ou De l'éducation
Goya oder Der arge Weg der Erkenntnis

The Queen's quar or The six years' tragedy

c) Se scriu cu inițială majusculă antetitulul și colecția; de asemenea, orice titlu în interiorul notiței bibliografice sau în adnotare:

ORTEGA y GASSET, JOSE

Velasquez — Goya. Traducere de Dan Munteanu. Prefată de Andrei Ionescu. București, „Meridiane”, 1972.

436 p. + 12 f. pl. 190 × 110 mm.
(Biblioteca de artă, 75. Memorii Eseuri).
Traducere după volumele intitulate în limba spaniolă: *Obras completas*.

d) Cifrele latine se scriu cu majuscule, pentru simplul fapt că latinii nu cunoșteau decât un singur fel de literă — majusculele:

LX+772 p.

MCMLV

— Pentru publicațiile ÎN LIMBA ROMÂNĂ, vor fi observate și respectate regulile cuprinse în *Indreptar ortografic, ortopic și de punctuație*. Ediția a 3-a. București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1971, p. 26—29.

La cele precizate în *Indreptar...*, facem câteva completări referitoare la elemente specifice descrierii.

a) Dacă în componența denumirii editurii intră substantivul „Editură” și un alt substantiv comun, la cazul genitiv, sau un adjectiv, acordat în număr și gen cu cuvântul „editură”, cu inițială majusculă se scrie numai cuvântul „Editură”; deci: Editura militară, Editura tehnică, Editura științifică, Editura enciclopedică română.

b) Titlurile științifice ale autorilor, prefațatorilor etc. se scriu cu minusculă: acad.; prof.; dr.; ing.

— Pentru publicațiile de LIMBA ENGLEZĂ se respectă următoarele reguli:

a) Pe pagina de titlu a publicațiilor în limba engleză, substantivele și cuvintele importante din titlu sînt redată de edituri cu inițiale majuscule și tot astfel apar și în bibliografiile sau cataloagele comerciale. Într-o notiță bibliografică științifică însă, se folosesc majusculele numai în cazurile obișnuite. Iată o fișă tipărită de Biblioteca Congresului din S.U.A. pentru o carte pe a cărei pagină de titlu apăreau tipărite cu inițiale majuscule și cuvintele „History” și „Libraries”.

A history of Libraries in the Western World, by Elemér D. Johnson.
New York, Scarecrow Press, 1965.
418 p. 22 cm.
Includes bibliographies.

b) Pronumele personal „I” [eu] se scrie cu majusculă întotdeauna.

c) Primul cuvânt al titlului, chiar dacă e un articol, se scrie cu literă mare: *The best of Beashcomber*.

d) În vedeta de titlu, primul cuvânt care urmează după articolul inițial se scrie cu majusculă: *The Soviet seven year plan: a study of economic progress and potential in the U.R.S.S.* London, Phoenix House, 1960.

e) Denumirile zilelor săptămânii și ale lunilor se scriu cu majusculă: *Monday, November*.

f) Derivatele din nume proprii se scriu cu majusculă, indiferent dacă sînt substantive sau adjective: *The Romans* [romanii]; *The primitive Roman art* [Arta primitivă romană]. De asemenea, denumirile limbilor: *the English, the Romanian*. De asemenea, numele de popoare, rase, triburi: *the Romanians, the Englishmen, the Negroes, the Hottentots*. Dacă unele derivate din nume proprii au căpătat o semnificație independentă de rădăcina din care provin, se scriu cu literă mică: *burgundy* (un soi de vin).

g) Se scrie cu literă mare și articolul în interiorul unui titlu dacă formează partea esențială a unui nume propriu; numai cînd titlurile de reviste, ziare, serii, nume de firme, sînt citate între ghilimele, articolul se scrie, de asemenea, cu majusculă: *At home in The Pig and whistle*; *Paedagogica Europea: the European yearbook of educational research*; *Issue of „The Journal of science”*.

h) Toate componentele unei denumiri de instituție, întreprindere, organizație, cu excepția articolelor, a conjuncțiilor și a prepozițiilor, se scriu cu majusculă: *Committee on Research*; *Libraries of the American Council of Learned Societies*.

i) Toate cuvintele componente ale denumirilor geografice, cu excepția articolelor, conjuncțiilor și prepozițiilor se scriu cu literă mare, chiar și atunci cînd nu sînt utilizate ca nume proprii: *the Black Sea, the Midlands*.

j) Titlurile onorifice și de adresare care preced un nume propriu se scriu cu majusculă: *Captain Blood*; *Lord Byron*; *Mrs. Humphry Ward*.

k) Numeralele ordinale exprimate în litere după nume de suverani și pontifi și indicînd succesiunea se scriu, de ase-

menea, cu majusculă: *King Richard the Third*; *Pope Paul the Sixth*.

m) Punctele cardinale se scriu cu majusculă numai cînd sînt indicate în inițiale: *W, S*, sau cînd intră în componența unui nume propriu: *Far-West*.

n) Epocile istorice, evenimentele istorice, tratatele, congresele, organizațiile politice și obștești se scriu cu majusculă: *The Industrial Revolution, The Land Reforme, The Labour Party*.

o) Cuvintele care denumesc părțile unei cărți se scriu cu majusculă: *Book, Act, Lesson, Chapter*.

p) Prefixele legate prin linioară de un nume care se scrie cu majusculă nu se scriu și ele cu majusculă: *ex-King of...; pre-Columbian*.

r) Prescurtările de titluri științifice sub formă de inițiale se scriu cu majusculă: *Ph. D.* [doctor în filozofie]; *M. A.* [membru al Academiei].

— Pentru publicațiile de LIMBA GER-

MANĂ se respectă următoarele reguli:

a) Toate substantivele se scriu cu majusculă: *Mitbestimmung in der Sicht des Unternehmers*.

b) Adjectivele derivate din nume proprii de persoană se scriu cu majusculă: *Franckische Buchhandlung*.

c) Adjectivele nedeclinabile cu terminația *er* derivate din denumiri geografice se scriu cu majusculă: *Die Schweizer, Bürger, Berliner Porzellan*.

d) Adjectivele, numerele, pronumele cuprinse într-un nume sau un titlu onorific se scriu cu majusculă: *Alexander der Grosse, Friedrich der Zweite; Seine Excellenz*.

e) Pronumele personale: *Sie, Ihr, Ihnen*, ca și pronumele utilizate în formule de adresare, în scrisori și în salut: *Du, Deine, Ihr, Euer, Sie, Ihr*, se scriu cu majusculă.

— Pentru publicațiile IN LIMBA FRANCEZĂ trebuie respectate următoarele reguli:

a) În denumirile de instituții și organizații sau de periodice se scriu cu literă mare primul cuvînt, adjectivul care precede primul substantiv (dar și substantivul) și toate numele proprii: *Presses universitaires de France, Nouvelle Revue française*. Excepții: *Société des Nations, Nations Unies*. De asemenea, dacă adjectivul face corp cu numele propriu și este intim legat de el, se scrie cu literă mare: *Etats-Unis, la Comédie Française*.

b) Numele de popoare se scriu cu majusculă: *les Français, les Roumains*, dar nu și adjectivele derivate din ele: *Revue roumaine*.

c) Părțile unui nume compus, legate prin trăsură de unire, se redau, de ase-

menea, cu majusculă: *rue du Cherche-Midi*.

d) Titlurile de adresare și politețe se scriu cu majusculă: *Madame, Mademoiselle, Monsieur, Sa Majesté le roi de Suède*.

e) Cuvîntul *saint* se scrie cu literă mare cînd se referă la o sărbătoare sau într-un nume de edificiu, instituție: *le jour de la Saint-Nicolas; Hospitaliers de Saint-Lazare*. Cuvîntul *église* se scrie cu majusculă numai cînd denumește biserica în sensul de instituție: *l'Église Catholique, dar l'église Notre-Dame*. De asemenea, cuvîntul *état* se redă cu majusculă numai cînd reprezintă națiunea: *le Conseil d'État, l'État français*.

f) Numele de luni, de anotimpuri și de zile ale săptămîinii se scriu cu minusculă: *janvier, lundi, été*.

g) Numele proprii de străzi, monumente, edificii, vapoare se scriu cu majusculă: *la rue du Bac, le Parthénon, la Bourse, le Titanic*.

h) Titlurile eclesiastice se scriu, de obicei, cu minusculă: *abbé, chanoine, curé, père, mère*, în afară de cazurile de accentuată deferență sau cînd sînt prescurtate: *Mgr. (monseigneur), P. (père)*.

i) Denumirile sărbătorilor civile și religioase se scriu cu majusculă: *le 14 Juillet, le jour de l'An, la Toussaint*.

j) Denumirile geografice fermate din cuvîntul care desemnează noțiunea geografică și un adjectiv caracteristic se scriu cu majusculă: *la mer Méditerranée; l'océan Atlantique; le Mont Blanc; le golf Persique*.

k) Cînd titlul începe cu un articol, se scrie cu majusculă și primul substantiv: *Le Lys rouge*, și primul adjectiv, dacă acesta precede substantivul (care își păstrează și el majuscula): *Les Deux Orphelines*. Dacă titlul este o sintagmă sau o propoziție, atunci se aplică majuscula numai la primul cuvînt, adică la articol: *Les dieux ont soif; La guerre de Troie n'aura pas lieu*.

l) Denumirile partidelor politice și ale altor organizații politice se scriu cu majusculă la toate cuvintele, în afara articolelor, prepozițiilor și conjuncțiilor: *le Parti Communiste Français, la Fédération Syndicale Mondiale*.

m) Titlurile operelor de artă figurativă sau muzicale se scriu cu majusculă: *Les Glaneuses de Millet, le Discobole de Myron, la 9-e Symphonie de Beethoven*.

— Pentru publicațiile în LIMBA ITALIANĂ se respectă următoarele reguli:

a) Numele de popoare se scriu cu majusculă: *gli Romeni, gli Italiani*, dar denumirile de limbi se scriu cu minuscule: *il romeno, l'italiano*.

b) În denumirile de instituții se scriu cu majusculă toate cuvintele componente, cu excepția conjuncțiilor și prepozițiilor: *Società Editrice Libreria; Edizioni Agricole; Istituto Editoriale Internazionale*.

c) Denumirile secolilor în sensul de epocă istorică și ale epocilor istorice se scriu cu majusculă: *il Cinquecento, la Rinascita*.

d) Titlurile ceremonioase și formulele de politețe se scriu cu majusculă: *le LL. MM il re et la regina, Sua Altezza Reale il principe... Sua Santità*.

e) Prenumele personale se scriu cu majusculă în formulele de politețe: *Lei, Loro, Ella*.

f) Pentru cuvintele „san” (sfînt), „chiesa” (biserică) „stato” (stat) se observă aceleași reguli cu cele pentru limba franceză. Se scrie, de asemenea, cu majusculă orice substantiv comun care, într-un text dat, indică o anumită categorie de instituții: *Educazione musicale per la Scuola media; Chimica. Per gli Istituti tecnici commerciali*.

g) Denumirile lunilor, anotimpurilor și ale zilelor săptămîinii se scriu cu minuscule: *gennaio, lunedì, autunno*.

h) Titlurile operelor de artă figurativă sau muzicale se scriu cu majusculă: *il Gallo morente; la Primavera del Botticelli, la Fianza Torna, caro Ideal*.

i) Denumirile sărbătorilor civile și religioase se scriu cu majusculă: *la Cinque Giornate; il Natale*.

j) Denumirile corpurilor cerești se scriu cu majusculă: *Orsa Maggiore*, cu excepția cuvintelor *terra, luna, sole*, care se scriu cu minusculă.

— Pentru publicațiile în LIMBA SPANIOLĂ se respectă următoarele reguli:

a) Denumirile de instituții, societăți, periodice, edituri etc. se scriu cu majusculă la toate cuvintele, în afara articolelor, prepozițiilor și conjuncțiilor: *Sociedad Española de Amigos del Arte, Biblioteca Central de la Diputación de Barcelona, Revista de Bibliografía Nacional, Primer Congreso Internacional de Hispanistas*. De asemenea, se întrebuițează majuscula la cuvîntul care urmează după două puncte [;].

b) Titlurile onorifice se scriu cu majusculă numai cînd sînt redete în formă prescurtată: *Sr (señor); Gral (general)*.

c) *Su Majestad, Su Excelencia* se scriu cu literă mare cînd sînt utilizate singure sau în prescurtare. Dacă sînt urmate de un alt titlu, se scriu cu literă mică: *su majestad el Rey*.

d) Prenumele personale prescurtate se scriu cu majusculă: *Ud., Vd., V. și Uds., Vds., Vs.*

e) Cuvîntul „iglesia” (biserică) și cuvintele care indică o anumită categorie

de instituții au același regim ca în italiană.

f) Denumirile de luni și de zile ale săptămânii se scriu cu minuscule: *febrero, sábado*.

— Pentru publicațiile în LIMBA PORTUGHEZĂ se respectă următoarele reguli:

a) Titlurile onorifice se scriu cu majusculă atunci când indică o stimă deosebită și atunci când urmează după un termen de adresare: *Sua Excelencia o Presidente da Republica, Senhor Professor*.

b) Derivatele din nume proprii se scriu cu majusculă când sînt utilizate în înțeles de substantive: *os Romanos* [romani] — locuitorii Romei].

c) Cuvîntul „*pigreja*” (biserică) are același regim ca în celelalte limbi romanice.

d) Denumirile de societăți, instituții, periodice, edituri se scriu cu majusculă la toate cuvintele, în afara articolelor, prepozițiilor și conjuncțiilor: *la Faculdade de Letras de Lisboa, Editori al Estudios Cor, Livraria Classica Editora*.

e) Există și în limba portugheză, ca și în limba engleză, tendința de a redacta titlurile publicațiilor cu majuscule: *Historia Mundial da Arte; Pedagogia Experimental*.

— Pentru publicațiile în LIMBA RUSĂ se respectă următoarele reguli:

a) Substantivele comune care fac parte integrantă din denumiri geografice, de străzi, de parcuri etc.: *Крибоя, Рог, Неуский Проспект* se scriu cu majusculă.

b) Substantivele comune străine cărora nu li s-a dat un corespondent în limba rusă se scriu cu majusculă: *Syr-Darja*.

c) În denumirile societăților, asociațiilor, instituțiilor și întreprinderilor se scriu cu majusculă numai primul cuvînt, numele proprii și primul cuvînt din acea parte a denumirii pusă între ghilimele: *Akademiia nauk SSSR; Kniznaia palata; zavod „Frezer”*. Dacă o parte a unei denumiri de instituție este mai cunoscută, se scrie cu majusculă și primul cuvînt al acestei părți: *Gosudarstvennyj ordena Lenina akademiceskij Bol'šoj teatr*.

d) În denumirile neoficiale de țări și împărțiri administrative se scrie cu literă mare numai primul cuvînt: *Afrikanskije strany*. În denumirile de țări, orașe, împărțiri teritoriale neoficiale, dar acceptate de uzul general, se scriu cu majusculă toate cuvintele: *Strana Sovietov*.

e) Toate părțile componente ale denumirilor republicilor sovietice se scriu cu majusculă: *Tuvinskaja Autononnaja Sovetskaja Socialisticeskaja Respublika*.

f) Numai primul cuvînt din denumirile de provincii, regiuni, regiuni auto-

nome, teritorii, sate se scriu cu majusculă: *Egorsinskij rajon*.

g) În denumirile sovietelor supreme și ale organizațiilor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice se scriu cu majusculă toate cuvintele, cu excepția cuvîntului „partid” și a celor înscrise în paranteză: *Vsesoiuznaja Kommunisticeskaja partija (bol'ševikov)*.

h) În denumirile altor unități guvernamentale, se scriu cu majusculă numai primul cuvînt și numele proprii: *Narodnyj komissariat inostrannyh del'*.

i) Cuvîntul „*sovet*” se scrie cu majusculă în denumirea: *Sovet deputatov trudjascihsja*.

j) Titlurile înalților demnitari guvernamentali se scriu cu majusculă: *Predsedatel' Soveta Nacional'nasvej*.

k) În denumirile perioadelor istorice, ale evenimentelor istorice se scriu cu majusculă primul cuvînt, cuvîntul distinctiv și numele proprii: *Parijskaja kommuna; Velikaja Oktjabr'skaja Socialisticeskaja revoliucija*. De asemenea, denumirile războaielor: *Russko-Japonskaja vojna*.

— Pentru publicațiile în LIMBA MAGHIARĂ se respectă următoarele reguli:

a) Denumirile statelor se scriu cu majusculă: *Magyar Népköztársaság* [Republica Populară Ungară] — prescurtat MNK (fără puncte între inițiale).

b) Denumirile societăților, asociațiilor, instituțiilor, întreprinderilor se scriu toate cu majusculă: *Szépirodalmi Könyvtár; Magyar Tudományos Akadémia; Kolozsvári Allami Magyar Színház; Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár; Csikszeredai Könyvtár*.

c) Toate cuvintele din titlurile periodice, în afară de articole, conjuncții și prepoziții, se scriu cu majusculă: *A Hét, Élet és Tudomány, Könyvtári Szemle*.

d) În cazul denumirilor geografice: dacă denumirea se compune din două cuvinte, din care al doilea cuvînt este un nume propriu, ambele cuvinte se scriu cu majusculă, punîndu-se linioară de unire între ele: *Közép-Afrika* [Africa Centrală]; dacă denumirea se compune din două cuvinte din care primul este un nume propriu iar al doilea un substantiv comun, atunci doar primul se scrie cu majusculă, cel de-al doilea se trece cu minusculă, între cele două cuvinte punîndu-se linioară: *Aral-tó* [Lacul Aral]; *Kaspi-tenger* [Marea Caspică].

e) Denumirile teritorial-administrative se scriu: numele propriu (care este specificat primul) cu majusculă, denumirea formei teritorial-administrative (care este specificată a doua) cu minusculă: *Bihar megyer* [județul Bihor].

(Continuare în pag. 170)

Discul

în propaganda bibliotecară

În colecțiile bibliotecilor publice din țara noastră — și nu numai în ale celor mari — alături de cărți și alte materiale tipărite, și-au făcut loc, tot mai mult, dînd curs unor tendințe generale în lume, noi tipuri de purtătoare de informații — discuri, benzi magnetice, diafilme și diapozitive etc. Organizate, sistematizate, aceste fonduri sînt puse la dispoziția publicului în secții speciale (deși nu peste tot au fost create condiții optime pentru folosirea lor în mod individual). Unele biblioteci, ca cele din Galați, București sau Buzău, au trecut chiar la împrumutul de discuri. Se organizează cicluri de cultură muzicală (la Biblioteca „N. Iorga” din Ploiești și la Biblioteca „Gh. Asachi” din Iași, de pildă), se editează lucrări de informare (Biblioteca „Astra” din Sibiu editează de trei ani consecutiv Pentru prietenii muzicii, recomandări pe marginea stagiunii muzicale) ș.a. În secțiile de copii se proiectează în mod frecvent diafilme (cu basme sau se ascultă în colecții povești înregistrate pe discuri, în lectură directă sau dramatizată. Serile literare au foarte adesea asigurat un fundal muzical sau sînt ilustrate cu diafilme și diapozitive. Cu toate acestea, în programul cultural-educativ al bibliotecilor aceste colecții nu sînt încă îndestul valorificate, cel mai adesea avînd doar caracter de auxiliare în acțiunile de propagandă a cărții. (Nu ne referim aici la acțiunile organizate de alte instituții — case de cultură, școli etc. — cărora bibliotecile le stau la dispoziție cu colecțiile lor de materiale audio-video.)

Vă propunem în cele ce urmează cîteva cicluri de audiții pe discuri, însoțindu-le de recomandările discografice corespunzătoare. Ne-am oprit, de astă dată, asupra unor discuri literare și didactice, bogăția producției Electrecord obligîndu-ne chiar și aici să operăm o selecție. Am lăsat deci pentru un număr viitor discurile adresate copiilor, diferitele opere literare dramatizate, ca și discurile pentru învățarea limbilor străine. Tot într-un număr viitor intenționăm să facem

cîteva sugestii și în ceea ce privește folosirea diapozitivelor și diafilmelor în propaganda bibliotecară. Deși recomandăm în primul rînd acțiunile concepute în cicluri, cu periodicitate regulată, ca impunîndu-se în mai mare măsură atenției publice și avînd mai multe șanse de a crea interese constante, de durată, nu trebuie omisă nici posibilitatea ca asemenea audiții să se organizeze și ocazional, legat de anumite aniversări culturale.

Ciclurile de audiții la care ne gîndim vor prezenta cu siguranță și mai mult interes pentru publicul din localitățile unde nu există formații teatrale [sau muzicale] profesioniste, cu caracter stabil. În caz că bibliotecile respective nu dispun de înregistrările necesare, fie pentru că nu și-au constituit încă discotecii proprii, fie pentru că au colecții lacunare, nu trebuie omise posibilitățile de a apela la marile biblioteci și în primul rînd la secția muzicală a Bibliotecii Centrale de Stat, care le pot împrumuta discurile solicitate sau le pot asigura transcrierea acestora pe benzi magnetice.

Audițiile vor trebui popularizate din vreme prin afișe și prin invitații. E bine ca pe lângă un afiș-program pentru întreg ciclul să se întocmească afișe și pentru fiecare manifestare în parte și, deși noi, din economie de spațiu, în recomandările discografice ce urmează nu am făcut descrieri complete, omițînd interpretii, nu trebuie ca din redactarea acestor afișe să lipsească numele actorilor care prin ei înșiși pot constitui elemente de atracție în plus.

Dacă bibliotecile dispun de posibilități în acest sens, tot alit de binevenite sînt și „programele de sală”, din al căror cuprins nu vor lipsi nici recomandările bibliografice legate de tema audiției respective. Cu aceste prilejuri se vor organiza negreșit și expoziții de cărți și fotografii sau standuri de cărți cu împrumut.

Ne gîndim la o stagiune teatrală pe discuri, la un studio de poezie, cu două secții — Antologie de poezie și Versuri în lectura autorului —, și la un ciclu Să înțelegem muzica.

Chirița în provincie. Comedie cu cîntec de Vasile Alecsandri. Muzica: Alex. Flechtenmacher și Carol Nosek. Regia artistică: Mihail Zîrba, Buc., Electrecord, [f.a.], 16-EXE 0137; 30 cm.

Despot Vodă. Dramă în versuri de Vasile Alecsandri. Regia artistică: Constantin Moruzan. Buc., Electrecord, [f.a.], 16-EXE 0399; 30 cm.

Fintina Blanduziei, de Vasile Alecsandri, adaptare de Ion Șahighian. Muzica: Pascal Bentoiu. Regia artistică: Ion Șahighian. Buc., Electrecord, [f.a.] 16-EXE 0293; 30 cm.

Meșterul Manole, de Lucian Blaga, adaptare de Dan Nasta. Regia artistică: Dan Nasta. Buc., Electrecord, [f. a.]. 16-EXE 0480; 30 cm.

Conu Leonida față cu reacțiunea, de I. L. Caragiale. // C.F.R. [Schită dramatizată], de I. L. Caragiale. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXD 43; 25 cm.

D-ale carnavalului, de I. L. Caragiale. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Tren de plăcere [Schită dramatizată] de I. L. Caragiale. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Amicii [Schită dramatizată], de I. L. Caragiale. Regia artistică: Paul Stratilat. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0348; 30 cm.

O noapte furtunoasă. Comedie de I. L. Caragiale. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 15-EXE 0385; 30 cm.

O scrisoare pierdută. Comedie în 4 acte de I. L. Caragiale. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 031; 30 cm.

Omul cu mîrtoaga. Piesă de Gh. Ciprian. Regia artistică: Mihai Pascal. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0175; 30 cm.

Hagi Tudose, de Barbu Ștefănescu-Delavrancea, adaptare de Traian Stoica. Regia artistică: Ion Șanighian. Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0621; 30 cm.

Apus de soare, de Barbu Ștefănescu-Delavrancea, adaptare de Mihnea Gheorghiu. Regia artistică: Constantin Moruzan. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0191; 30 cm.

Vîful, de Barbu Ștefănescu-Delavrancea, adaptare de Nicolae Moldovan. Regia artistică: Paul Stratilat. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0317; 30 cm.

Luceafărul, de Barbu Ștefănescu-Delavrancea. Regia artistică: Dan Nasta. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0339; 30 cm.

Înșiră-te mărgărite, de Victor Eftimiu. Regia artistică: Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0642; 30 cm.

Răzvan și Vidra, de B. P. Hasdeu, adaptare de Virgil Brădățeanu. Regia artistică: Constantin Moruzan. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0519; 30 cm.

Constantin Brîncoveanu, de Nicolae Iorga, adaptare de Dan Tărbilă. Regia artistică: Paul Stratilat. Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0518; 30 cm.

Gaițele. Scenariu după piesa cu același titlu de Alex. Kirilțescu. Regia artistică: Constantin Moruzan. Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0184; 30 cm.

Tache, Ianche și Cadir, de Victor Ion Popa, adaptare de Mihail Zirra. Regia artistică: N. Al. Toscani. Buc., Electrecord, [f.a.]. 15-EXE 0140; 30 cm.

Steaua fără nume, de Mihail Sebastian. Regia artistică: Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 068; 30 cm.

Ultima oră, de Mihail Sebastian. Regia artistică: Moni Gheleter. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0176; 30 cm.

★

Siciliana, de Aurel Baranga. Regia artistică: Sică Alexandrescu și Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f. a.]. 16-EXE 0759; 30 cm.

Citadela sfărîmată, de Horia Lovinescu. Regia artistică: Moni Gheleter. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 074; 30 cm.

Șeful sectorului suflute, de Al. Mirodan. Regia artistică: Moni Gheleter. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0602; 30 cm.

Ziarștii, de Al. Mirodan. Regia artistică: Moni Gheleter. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0218; 30 cm.

★

Egmont, de J. W. Goethe. Traducere de Alexandru Philippide, adaptare de Mircea Ștefănescu. Regia artistică: Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0130; 30 cm.

Revizorul, de N. V. Gogol. Adaptare de Sică Alexandrescu. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0126; 30 cm.

Bădăranii, de Carlo Goldoni. Traducere și adaptare de Sică Alexandrescu. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0269; 30 cm.

Azilul de noapte, de Maxim Gorki. Traducere de Emma Beniuc, adaptare de Val Săndulescu. Regia artistică: Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0229; 30 cm.

Bolnavul inchipuit, de Molière. Adaptare de Mihail Zirra. Regia artistică: Paul Stratilat. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0116; 30 cm.

Intrigă și iubire, de Fr. Schiller. Traducere de Mariana Crăinic. Regia artistică: Sică Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0255; 30 cm.

Hamlet, de W. Shakespeare. Traducere de Ștefan Runcu, adaptare de Mihnea Gheorghiu. Regia artistică: Mihail Zirra. Buc., Electrecord, [f.a.]. 16-EXE 0169; 30 cm.

II

Versuri de Vasile Alecsandri (Doina; Cîntec haiduceșc; Sfirșitul iernii; Malul Siretului; Concert în luncă; Peș Curcanul; Odă ostașilor români; Dan, căpitan de plai). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0254; 30 cm.

Versuri de Ion Barbu (Joc secund; Băieșescu trăind; Oul dogmatic; Timbru; Umanizare; Pantheism; În memoriam). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 10.145; 17 cm.

Versuri de George Coșbu (Poetul; Iarnă pe uliță; Noapte de vară; Mama; Moartea lui Pînger; Noi vrem pămînt; Pașa Hasan; O scrisoare de la Muselim Selo; Nunta Zamfirei; Ea Zorab). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0359; 30 cm.

Versuri de Mariana Dumitrescu (Orizont și înălțime; Lebăda; Izvorul; Monodie; Plopii mei; Zorle și mină cerbil de foc; Păstel afund; Cîruc de zori; Cîntecul din aurora; Pasărea înaltă; Histria; Alchimistul; Chiot; Tetașă așteptată; Lupii; Trunșmanța; În livezile de apoi; Între mine și tine; Întoarcere; Spre țara aducerii aminte; Bun rămas; Eternul feminin; Ninge; Cîteva flori; Păsările călătoare; Ogîndire; Scrisoare din împărăția chiparșilor; Mă voi trezi iar). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0516; 30 cm.

Versuri de Mihai Eminescu (Povestea cōdrului; Lacul; Floare albastră; De ce nu mi vii; Melancolie; O, mamă...; Dintre sute de catarge; Giossă; Luceafărul). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0138; 30 cm.

Versuri de Mihai Eminescu recitate de George Vraca (Mal am un singur dor...; La steaua...; Pe lingă plopii fără soț; Fragment din Scrisoarea a III-a). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXC-182; 17 cm.

Sadoveanu despre Eminescu. [Evocarea figurii poetului și fragmente din „Atît de fragedă”, „Revedere”, „De cite ori, iubito”, „Sara pe deal”, „Pe lingă plopii fără soț”, „Venetia”, „Iar cînd voi fi pămînt”.] Buc., Electrecord, [f.a.]. EXD 1051; 25 cm.

Versuri de Octavian Goga (Noi; Otul. Plugarii; Clăcași; Apostolul; Dascălul; Dascălița; Dorința; Bătrîni; Casa noastră; O răză; Cîntece; Taoman; Frumoasa cea din urmă; Poetul). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0373; 30 cm.

Versuri de Nicolae Labiș (Biografia; Din primele iubiri; Confesiuni; Miorța; Scrisoarea mamei; Subiect de bocet; Bătrînul pădurar; Partidului; Moartea căprioarei; Meșterul; Arthur Rimbaud; François Villon; Mariana; Albătrosul ucis; Pasărea cu cloț de rubin). Buc., Electrecord, [f.a.]. EXE 0598; 30 cm.

Versuri de Ion Minulescu (Romaña fără ecou; Romaña celor trei corăbi; Romaña noul venit; Romaña marilor dispăruți; Romaña tineretii; Romaña negativă; Ecce Homo; Celei care pleacă; Mult așteptatei; De vorbă cu iarna; Cu toamna în oală; Romaña celui ce s-a-nțors; Acuară; Sosesc corăbiile; Crepuscul; Strofe pentru foc; Prin gările cu firme albastre; Celei care minte; Odeletă; Rînduri pentru pasările călătoare; Spre insula enigmă; Trec vagabonzi; Ultima oră; Nu sint ce par a fi). Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0515; 30 cm.

Versuri de George Topirceanu (Rapsodii de toamnă; Noapte de mai; Balada morții; Balada chirișului grăbit; Balada munților; Cîntec; Romaña; Toamna în parc; La vinătoare; Un duel; Albumul; Întrebare și răspuns; Rapsodii de primăvară; Primăvara; Balada unui greier mic; Octombrie; Noiembrie; Plouă; Ciocara; Acceleratul; Aeroplanul; Ariciul; În jurul unui divorț; Ripostă). Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0449; 30 cm.

Fabule (La Fontaine: Lupul și mielul; Greierele și furnica; Corbul și vulpea; I. A. Krilov: Două butoaie; Leul la vinătoare; Zmeul de hirtie; Ștuca; Grigore Alexandrescu: Privighetoarea și măgarul; Cîinele și cățelul; Tudor Arghezi: Cuiul; Tilharul pedesit; Marcel Bressău: Ariciul cu un picior scrîntit; Cine-o fi?; Cuiul și turturica). Buc., Electrecord, [f.a.], EXD 1159; 25 cm.

★

Frumoase versuri spune țara. Versuri în lectură poezilor: Tudor Arghezi (Bună dimineața primăvară); Alex. Andreițoiu (Eu și tu un cîntec simplu de partid); Maria Banuș (Noaptea eliberării); Mihai Beniuc (Partidul); Lucian Blaga (Clipei se dă fiorul); Ana Blandiana (Istorie); Werner Bosșert (Patrie); Dem. Botez (Patria mea); Radu Bourăanu (Ileana Sînziana); Ion Brad (Stăuța frumuseții); Nina Cassian (Drumul spre sodan); Dan Deșliu (Inchinare); Mihai Dragomir (Grădinarul de oameni); Emil Giurgiuca (Cîntec de țară nouă); Ion Horea (Am auzit...); Eugen Jebeleanu (Patria); George Lesnea (Orașul meu); Miron Radu Paraschivescu (Dedicție); Adrian Păunescu (Pămîntul țării); Nichita Stănescu (Țara); Szemlér Ferencz (Pămîntul tău); Cicerone Theodorescu (Cîntare baciului); Virgil Teodorescu (Mai departe...); Victor Tulbur (Stejarul românesc); Tiberiu Utan (Versuri). Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0439; 30 cm.

Versuri de Tudor Arghezi în lectură autorului (Cuvînt înainte; din Cuvinte potrivite; Testament; Caligula; din Flori de mucigai; Flori de mucigai; Cina; Ion Ion; din Versuri de seară; Har, Căsnicie; din Poeme; Într-un județ; din Cîntare omului; Umbra; La stele; Cel ce gîndește singur; din 1907; Pe răzătoare; Trezind ciocoul; Stane căpitane; din Silhuru peștrii; Un critic; din Prisaca; Zdreanță; din Frunze; Cîntec de seară). Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0101; 30 cm.

Versuri de George Bacovia în lectură autorului (Lacustră; Amurg; Spre primăvară; Note de toamnă; Toamna; Nervi de primăvară; Plumb de iarnă; Decembrie; De iarnă; Amurg de toamnă violet; Rar; Seară tristă; Cu voi; Vae soli; Note de toamnă; Sonet; În altar; Serenada muncitorului; Poemă finală). Buc., Electrecord, [f.a.], EXC 10144; 17 cm.

Versuri de Mihai Beniuc în lectură autorului (Întărire; La Sebiș ori în altă parte; Alcea printre ardeleni; Sanie ne bună; Ana Klemen; Melița; Pe o scindură de actinii;

E slobod să mai cînt; Cu mli de cal putere; Tobașarul timpurilor noi; Vulturul răzbunării; Mărul de lingă drum; Cristofor Călbun; O rădăcină din vorbește; Doină; Mă rog...; Inima bătrînelui Vezuv; Și tu, dragoste; Mărul cu foi de aur; Chelle; Grizzly). Buc., Electrecord, [f.a.], EXD 1252; 25 cm.

Versuri de George Călinescu în lectură autorului (Impostură; Contraste; Gaudeamus igitur; Juvenes dum sumus; Parafrază horatiană; Ferice de bărbatul...; Mai tare decît bronzul; În gînduri; Vera, mi-am făcut...; Epitalam; Vin din Liban, mireasă; Deborah; Frunza; Consult toți filozofii; Apa vie; Piatra filozofală; Profesorul de latină). Buc., Electrecord, [f.a.], EXD 1100; 25 cm.

Versuri de Victor Eftimiu în lectură autorului (Oă limbii române; din Poemele singurătății; Cîntec din Macedonia; Crizanteme; din Cîntecul milei; Pădurea; Fiul risipitor; În mine stelele; din Noaptea subterană; Prea sus ai fost; Nu te-am cîntat; Venetia; din Oglînzile; Oglînzile; Bătrînețe oxigenate; Balada lui Don Quijote; Elegie; Meșterii zădări; din Coceșul negru; Balada nărului; Sonete; Partenonul; Fuga din Bizanț; Iluzii; François Villon; Figurantul necunoscut; Anton Pann; Lui Mihai Viteazul; Inchinare lui Antim Ivreanul; Inchinare marelui Ștefan; Arabii; În vremea cafenelei Vachette; Soliile terestre; Dobrogea; din Oda limbii române; Vă port pe toți în mine; din Soliile terestre; Miinile Demurului). Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0228; 30 cm.

Versuri de Alexandru Philippide în lectură autorului (Cîntecul citorva; Lied; Preludiu de toamnă; Proclamație; Oă sihastră; Spovedanii; Cîntec din anii blestemați; În vîntul vremii; Căntătorul; Întîmpinare în azur; Înălțare; Oașna; O, cite lucruri; Apropriri; Pe noaptea de corn; Spectacol). Buc., Electrecord, [f.a.], EXD 1254; 25 cm.

Versuri de Zaharia Stancu în lectură autorului (Patria; Cîntec de zăpadă; Romaña naivă; Cîntec cu momente de amintiri; Cîntec; Cîntec naiv; Cum scriu; Iarba fiarelor; Anii de farm; Landoul roșu). Buc., Electrecord, [f.a.], EXC 10146; 17 cm.

III

Elementele constitutive ale muzicii I-II. I. Despre ritm și metru; Despre tempo și melodie. II. Despre polifonie, armonie și dinamică; Despre timbru. Incheiere. Prezintă lector Dragoș Alexandrescu. Buc., Electrecord, [f.a.], EXD 1107-1108; 25 cm.

În ajutorul iubitorilor de muzică. I-III. Textul și lectură: Alfred Mendelssohn [cu explicații]. I. Despre melodie și ritm; II. Despre armonie și contrapunct; III. Despre instrumentele muzicale și orchestra simfonică. Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0110, 0111, 0112; 30 cm.

Introducere în cunoașterea instrumentelor simfonice. Exemplificări din suite de balet Frumoasa din pădurea adormită. Text de Maria Cernovodeanu. Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0182; 30 cm.

Istoria muzicii universale în exemple, de Zeno Vancea. I-VI. Buc., Electrecord, [f.a.], EXE 0234, 0446, 0504, 0533, 0612, 0651; 30 cm.

I. Din antichitate pînă în secolul al XVI-lea; II. Creația vocală și instrumentală din secolele XVI-XVII; III. Muzica instrumentală în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și în secolul al XVIII-lea; IV. Începuturile operei și genurile muzicii vocal-simfonice în secolele XVI-XVIII; V. Johann Sebastian Bach; VI. Georg Friedrich Händel.

Ioana TĂUTU

Iubite amice,

Sint vreo opt zile de cînd am trimis prin poștie d-lui Petre Aninoșeanu⁶⁾ un pachet cu *Calendare*⁷⁾ ce-mi cerea. In epistola lui închisese și una către tine cu socoteala generală ce avem între noi. Cred că ai primit-o la timp!

Acum, răspunzînd la epistola din 2 ale corentei, îți trimit prin fratele Apostol⁸⁾ un pachet cu trei exemplare *Regnault* al căror cost îl am primit mai de mult de la amicul Giranu și chiar de atunci le aveam primite și puse deoparte pentru seama ta, dar lipsa de ocaziune sigură m-a oprit de a și le espedia la Cimpulung. In acest pachet vei găsi și alte cărți ce-ți trimit a le vinde acolo in contul meu; prețul este de lei 13 1/2 exemplarul din Constantinopole et la Turquie actuelle par Ubicini și lei 4 1/2 Le sac de nuit.

Văz că mă întrebi cite coale au ieșit la lumină din Octav⁹⁾, abia alaltăieri îți du trimis corectura coalei a doua, îți poți dar imagina ce incet merge tipărirea lui. De voi continua tot astfel, nici peste un an nu va fi finit.

Mi se scrie din Paris că edițiunea lui *Regnault* s-a finit. Zece mii de exemplare s-au exploatat in mai puțin de opt luni. Ce imens debit! Să fi fost imprimată la noi, sunt sigur că ar fi stat să se împartă prin librării. Asemenea îți arată un amice al meu o epistolă din Constantinopole de la Bolintineanu in care, între altele, îi scria că un englez a imprimat la Londra *Istoria literaturii române* și in vreo șase luni s-au desfășurat două edițiuni. Ceea ce mă face și mai mult a crede aceasta este că, chiar eu am in magazin *Doinele* lui Alecsandri, traduse in francește, a doua edițiune. Nu mă mir dar de ce Franța și englezii au scriitori mari și sunt primele națiuni in civilizație

La revedere amice,

fratele tău de inimă
N. Danielopol

După cum se poate lesne observa, scri-soarea lui N. Danielopol dezvăluie niște amănunte demne de tot interesul, pe care le vom releva mai jos.

In anul 1855 istoricul francez Elias Regnault tipărește la Paris *Histoire politique et sociale des Principautés Danubiennes* într-un tiraj neobișnuit de

istoria cărții
și a
bibliotecilor

Mărturii despre cărți
ale unui librar-editor
din secolul trecut:

N. DANIELOPOL

Petre COSTINESCU

Stirile care ni se păstrează despre N. Danielopol sint puține¹⁾. Se pare că era una din rudele bogate ale lui Ion Heliade Rădulescu, care subvenționa pe poet pentru a-și tipări cărțile²⁾. In fața prăvăliei sale de pe strada Lipscani s-a adunat la 1848 un grup de tineri in frunte cu I. Heliade, pentru a citi *Proclamația*³⁾ pe care acesta a redactat-o din însărcinarea Comitetului revoluționar, explicînd maselor populare scopul revoluției.

Librăria lui N. Danielopol era aceea care onora și comenzile de cărți și reviste făcute de către mitropolitul Iosif Naniescu pentru biblioteca sa. Se păstrează in arhive nenumărate facturi scrise pe hîrtie albastră cu antetul: DANIELOPOLO LIBRAIRIE COMMISSIONNAIRE BUCHAREST⁴⁾, din care se pot cunoaște date despre circulația cărților in secolul trecut.

O scrisoare⁵⁾ pe care N. Danielopol i-o adresează poetului și publicistului din generația de la 1848, C. D. Aricescu, ne aduce știri interesante despre unele cărți românești, dar mai ales străine, care se referă la români. Reproducem din această scrisoare inedită doar fragmentul care se referă la aspectul care ne interesează.

mare pentru acea epocă, de 10 000 de exemplare când, în mod curent, tirajele ajungeau rareori la 2 000 de volume¹⁰). Lucrarea lui Regnault, elogiată de N. Iorga într-un valoros studiu¹¹), tratează în cele șasesprezece capitole istoria românilor din cele mai vechi timpuri și mai ales analizează detaliat evenimentele de la 1848 și situația politică premergătoare Unirii Principatelor, constituind o convingătoare pledoarie pentru cauza independenței celor două țări românești.

Succesul acestei cărți a fost atât de mare încât un an mai târziu, în 1856, apare la București, în traducerea lui Ion Fătu, sub titlul *Istoria politică și socială a Principatelor Dunărene*.

Tot în 1855 apăruse la Paris și cartea istoricului și publicistului francez A. Ubicini *La Turquie actuelle* al cărei autor participase la evenimentele de la 1848 din București. În această carte mai multe subcapitole sînt închinete românilor: *Réfugiés moldo-valaques, L'occupation turque de 1848 dans la Moldo-Valachie* și altele.

În sfîrșit, comentînd o știre sosită de la D. Bolintineanu, aflat în exil, N. Danielopol se referă la o *Istorie a literaturii române* apărută în Anglia. În realitate este vorba de cartea lui Henry Stanley, *Rouman anthology* care a văzut lumina tiparului la Hertford în 1855 și în care figurează poezii ale lui Vasile Alecsandri, D. Bolintineanu și alții.

Aceeași scrisoare a lui N. Danielopol mai confirmă succesul de care s-au bucurat *Doinele*¹²) lui V. Alecsandri în traducere franceză, aflate la cea de-a doua ediție și totodată ne permite să tragem cîteva concluzii.

În perioada premergătoare Unirii Principatelor, cauza românească se bucură de o mare popularitate în țările apusene. Numai așa se explică tirajele mari în care apăreau cărțile referitoare la români, cît și epuizarea rapidă a unor ediții apărute succesiv. Interesele românilor au fost pledate cu o fermă convingere de către cei mai străluciți reprezentanți ai mișcării de la 1848: V. Alecsandri, C. Negri, cît și de cîrturarii aflați în emigrație în Franța și Turcia: Ion Heliade Rădulescu, D. Bolintineanu, Nicolae Bălcescu, C. A. Rosetti, frații Golești și alții.

În dorința de a face cît mai cunoscută cauza Principatelor, de a realiza Unirea, reprezentanții mișcării de la 1848 au reușit să atragă de partea lor un mare număr de intelectuali apuseni, mai ales francezi, printre care se numără: Élias Regnault, A. Ubicini, Jules Michelet, Edgar Quinet, Ph. Casles, prefațatorul de mai târziu al volumului *Brises d'Orient* de D. Bolintineanu, italianul Giovenale Vegezzi Búscalla și alții, de la care au rămas opere de valoare legate de renașterea politică și culturală a românilor din secolul al XIX-lea.

(Urmare din p. 165)

f) Nu se scriu cu majusculă: adjective derivate din nume proprii (*amerikאי*); denumirile de popoare (*magyar, român, sláv*); denumirile lunilor și ale zilelor săptămîinii (*július, hétfő*), denumirile sárbátorilor (*nemzetközi nőnap* [Zion internațională a femeii]).

g) Dacă titlul unei publicații începe cu articolul hotărît (*A, Az*) sau nehotărît (*Egy*), atunci numai articolul se scrie cu literă mare, restul cuvintelor cu minusculă: *Az acélt megedzik*.

Atunci cînd nu se cunosc regulile de întrebuintare a majusculilor specifice unei limbi străine, este mai bine ca bibliotecarul să specifice toate cuvintele din titlu cu majusculă.

Aceste cîteva precizări au fost făcute în dorința de a contribui la ridicarea gradului de corectitudine în întocmirea notiței bibliografice în cataloage și bibliografii.

1) Georgescu-Tistu, N. *Bibliografia literară română*. București, 1932, p. 121.

2) Heliade Rădulescu, Ion. *Scrisori și acte*. Ediție îngrijită, texte alese, glosar, indice de George Potra, Nicolae Simache și G. Potra. Buc. „Minerva”, 1972, *passim*.

3) *Istoria literaturii române*, vol. 2, București, Editura Academiei R.S. România, 1968 p. 270.

4) Georgescu-Tistu, N. *Op. cit.*, pl. XVIII; Biblioteca Academiei R. S. România. *Mss. rom.* 4409, f. 168.

5) Biblioteca Centrală de Stat, Fondul Saint-Georges, P. XXVII, 11.

6) Petre Aninoșeanu, intelectual din Cîmpulung și prieten al lui C. D. Aricescu.

7) Se referă fără îndoială la următoarele titluri: *Calendar pe 1855 după Cazamia*, și *Calendar prevestitor pentru 1855*.

8) Apostol Aricescu, fratele mai mic al publicistului.

9) *Octav*, tradus din franțuzește de C. D. Aricescu, București, 1856.

10) Theodorescu, B. *Istoria bibliografiei române*, Editura Enciclopedică, București, 1972, p. 365.

11) Iorga, N. *Din relațiile franco-române: Un scriitor francez despre români și un scriitor român în Franța*, Elias Regnault și Grigore Gánescu, Analele Acad. Rom. Memoriile secției istorice Tom. XXIX (1916, p. 52).

12) Poeziile lui V. Alecsandri s-au bucurat de mult interes în Franța. Ca dovadă cele două ediții apărute succesiv sub titlurile *Les Doines, poésies moldaves*, traduite par J. E. Voinesco, Paris, 1853 și *Ballades et chants populaires de la Roumanie*, Avec une introduction par A. Ubicini, Paris, 1855.

Bibliotecile populare in documentele de arhivă

Constantin CATRINA

Încă din primii ani de activitate, Asociația Astra și-a propus un susținut program de ridicare culturală a maselor populare transilvănene, inițind și organizând în acest scop numeroase acțiuni social-culturale și îndreptându-și atenția către înființarea de biblioteci populare în cât mai multe localități rurale.

În paralel cu această acțiune organizatorică, (în 1896, cu ocazia adunării generale a Astei ținută la Lugoj,) se conturează și ideea editării unei biblioteci populare, ce avea să cuprindă variate lucrări în principal cu tematică din sfera cunoștințelor folositoare. Hotărârea luată pe această linie la 4 mai 1899, în cadrul adunării generale, sub președinția lui Ilarion Pușcariu, își marchează începutul realizării în 1900, prin tipărirea cărții *Povestiri din viața țăranilor români* de Ion Pop-Reteganul¹⁾.

Sursa financiară principală pentru constituirea fondului de carte propus pentru bibliotecile rurale, așa cum subliniam și în alte locuri²⁾, se realizează în această perioadă din donații personale venite din partea unor fruntași ai vieții culturale locale, profesori, învățători și țărani cu dragoste pentru carte și dorință pentru ridicarea culturală și materială a satelor noastre.

Documentele de arhivă — acte oficiale, rapoarte, scrisori păstrate în diferite centre culturale ale patriei — consemnează, cronologic, evoluția acestor preocupări pe linia înființării de biblioteci, de cămine culturale. Prin circulara nr. 690 din 1913, de pildă, expediată către toți membrii secțiilor științifice de către Comitetul de conducere al Astei, se comunică: „D-l Vasile Stroescu a pus la dispoziția asociației suma de 15 000 coroane pentru a înființa în fiecare comună românească o bibliotecă...³⁾ fapt pentru care „Comitetul... în ședința sa ținută la 5 aprilie a.c. a decis

ca biroul în înțelegere cu membrii secțiilor științifice literare să compună o listă a celor mai bune cărți cari ar trebui cumpărate din suma... dăruită...”.

Cum profesorul de limbă și literatură română al liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, dr. Alexandru Bogdan, fusese ales în 1909 membru corespondent al Academiei Române, la secția literară⁴⁾,

19027

19027
19027

Stimate domnule,

La întrebările pe care răspund:

1. Volum apărut în 1912 și 1913. Subtitlu și conținut în cartea *Procurarea, viziunea*.
2. În *Procurarea* în bibliotecă „Steană” de „Bib. popul.” pe din anul trecut, extinderea, mare căci nu au apărut încă.
3. În pregătirea fabricii voluma gata dar nu este parită) a) „Gogașan” nouă; b) „Chimiești”; nouă; c) „Ștef” nouă; d) „Sicov”; e) „Cămin de seară”.
4. În *Procurarea*; „Românul”, „Măgureli” și „Baroșta nouă în „Luceafărul”. de parte nouă în „Luceafărul” și „Cămin”; în „Viața Rom.” și „Românul”. În „Românul” nouă, ce va forma un volum „Luceafărul” în Baroșta.
5. În *Procurarea*: Foiletașul în „Românul” și în „Luceafărul”.
6. În legătura cu asociația noastră și biserică? Explicarea cf. Filii o. Bavel către Români, în toate documentele noastre.

Pentru bibliotecile populare recomand:

1. *Baroșta nouă*; 2. *Ștef*; 3. *Baroșta nouă*.

foto 1

Fragmente dintr-o scrisoare a lui Ion Agârbiceanu în care recomandă titluri de cărți pentru bibliotecile populare.

cu indemnul de „a desfășura în viitor o activitate cit mai intensă în cadrele Asociațiunii”⁶⁾, este solicitat de către conducerea Astrei de a purta corespondență cu poeți și scriitori transilvăneni în vederea întocmirii unei liste „în sensul culturii noastre naționale”, cu titlurile de cărți ce ar intra în bibliotecile populare. Cunoșcându-i personal pe Coșbuc, Slavici, pe Agribiceanu și Axente Banciu, cu cei doi din urmă alcătuind în 1914 „comisia cenzurătoare a pieselor teatrale intrate la concursul Dr. I. Mihu”⁷⁾, Alexandru Bogdan, iubitor al cărții românești, el însuși inițiator și apoi fondator al bibliotecii brașovene, porucește la adunarea celor mai recente date privind cărțile tipărite în Transilvania în acea vreme.

Printre documentele rămase de la acest ilustru dascăl al școlii brașovene, am depistat o parte din scrisorile lui I. Agribiceanu (foto 1), C. Lăceța, dr. I. Rațiu etc., ce veneau ca răspuns la chemarea de a înzestra bibliotecile de la sate

cu încă un mănunchi de cărți românești. Dar mai mult, reținem din aceste documente și ideea ce venea să completeze o hotărâre fermă în ceea ce privește ridicarea culturală a satelor noastre: „Donațiunea d-lui V. Stroescu nu va ajunge ca să se facă un lucru cum se cade. Va fi de lipsă să punem umărul cu toții...”⁸⁾ (foto 2).

Titlurile propuse în epistolele unor poeți și scriitori transilvăneni trimise lui Alexandru Bogdan, și apoi cuprinse într-o listă generală, confirmă înțelegerea rolului bibliotecilor și cunoașterea cerințelor culturale ale țărânimii și a valorilor perene ale literaturii românești. Nu lipsesc din acest opis poeziile lui M. Eminescu, V. Alecsandri, G. Coșbuc, Al. Vlașcu, I. I. Stoilnicu și chipuri și fapte a lui Nicolae Iorga, ca și alte lucrări semnate de Anton Pann, Dimitrie Bolintineanu, Bogdan Petriceicu-Hașdeu, Alecu Russo etc.

Cu documentele depistate de noi în arhivele brașovene se conturează încă o filă din istoria organizării bibliotecărești la noi, privitoare la contribuția adusă de scriitorii noștri clasici, la profilarea colecțiilor primelor biblioteci populare și la circulația cărții în cele mai îndepărtate sate românești.

NOTE BIBLIOGRAFICE

- 1) Dan Mihălescu. Rolul Astrei în editarea unor colecții și publicații. In: Cumidava 4, Brașov, 1970, p. 479.
- 2) Constantin Catrina. Contribuții la cunoașterea bibliotecii muzicale a Reuniunii de Gîmnastică și Cîntări din Brașov. In: Cumidava 4, Brașov, 1970, p. 491.
- 3) Dr. Alexandru Bogdan. Manuscrise, mapa 113, Arhivele statului, filiala Brașov.
- 4) Idem.
- 5) Profesorul dr. Alexandru Bogdan (1881—1914) s-a născut la Brașov (Scheli-Brașovului). Urmează cursurile universitare la Budapesta, Berlin, Leipzig unde îl cunoaște și-l atrage prețuirea profesorului G. Weigand. În 1904 obține titlul de doctor cu lucrarea *Dile Metrik Eminescus*. Tot aici mai cităm și lucrarea: *Poemul copiilor o valoroasă sinteză a ritmicilor poeziei populare românești*. Alexandru Bogdan își desfășoară activitatea ca profesor de limba și literatura poporului român, la liceul „Andrei Șaguna” din Brașov.
- 6) Fondul Astra, seria de documente — donația dr. Alexandru Bogdan, nr. 9970, Arhivele statului, filiala Brașov.
- 7) Dr. Alexandru Bogdan. Manuscrise nr. 10111, Arhivele statului, filiala Brașov.
- 8) Dr. Alexandru Bogdan. Manuscrise, nr. 9999, Arhivele statului, filiala Brașov.

Foto 2

Fragment din circulara nr. 690/1913.

2. Pentru biblioteca populară
 să scrie un dat despre tiparul
 legea ta în vederea de a
 Florea Barbu care să
 scris în scris
 3. Într-o ve alătură
 lor propuse de mine pentru
 colecții de la sate. Mă aflu
 unde dove categorii de ca
 datori incapabili și dăteri mai
 înaintate în ale cetății, cu ma
 care mai larg de curvotinte.
 Donațiunea d-lui V. Stroescu
 nu va ajunge ca să se facă
 un lucru cum se cade. Va fi
 de lipsă să punem umărul cu
 toții.

EX LIBRIS

Ex libris - uri

create de

DÜRER

Dionisie GABOR

Fig. 1

Fig. 2

Istoria cărții menționează apariția la sfârșitul secolului al XIV-lea a celor mai vechi incunabule ale ex libris-ului. Locul lor de baștină trebuie căutat — după Albert Kapr¹⁾ — pe teritoriile din sudul Germaniei. Cel mai timpuriu ex libris-german datat care se cunoaște este al călugărului Hildebrand Brandenburg din Memmingen. El a fost creat în anul 1491 și este de factură heraldică. Dar primele stampe cu adevărat artistice sînt mai tîrzii și se leagă în special de activitatea lui Albrecht Dürer. Se cunosc azi cel puțin două duzini de ex libris-uri pentru care există dovezi că s-au făcut în atelierul din Nürnberg al lui Dürer. Dintre acestea cel mai adesea menționat este așa-numitul „ex libris vorbitor”, gravat în lemn în jurul anilor 1500—1503 pe numele vestitului umanist Willibald Pirckheimer²⁾. În prim plan se află „blazonul de căsătorie” dublu al lui Pirckheimer și al soției sale, născută Crescentia Rieter. Se cunosc două variante: una în care se vede doar laitmotivul cu blazon și epigraf și a doua în care, deasupra compoziției încheiate cu o linie dreaptă putem citi, în limba ebraică, greacă și latină, citatul biblic Inicium sapientiae timor Domini. Epigraful în limba latină, vizibil pe ambele variante, schițează cu mijloace uimitor de simple dar

cât se poate de caracteristice profilul umanist și generos al proprietarului: Sibi et amicis, cartea care poartă ex libris-ul servind, așadar, „sieși și amicilor săi“ (fig. 1). În același spirit a fost conceput și semnul de carte al lui Hieronymus Ebner von Eschenbach din 1516 (fig. 2) sau ex libris-ul, tot cu epigraf și blazon, gravat în 1515, al savantului și poetului Lazarus Spengler, consilier municipal din Nürnberg.

Ex libris-urile mai vechi relevă, aproape fără excepție o strinsă legătură cu heraldica, deoarece în acea vreme cărțile reprezentau o mare valoare, astfel încât nobila pasiune a bibliofiliei nu și-o puteau permite decât cei bogăți, ori aceștia erau toți din rîndul privilegiaților care dispuneau și de titluri nobiliare.

Fig. 3

O nouă orientare în modul de tratare a însemnelor de carte provine tot de la Dürer¹⁾ care a schițat în 1503, pentru același Willibald Pirckheimer, un ex libris emblematic (fig. 3) gravat în cupru de un I.B. abia în 1529. Este o compoziție originală în care, pe o tăbliță atârnată de un vas cu fructe, sînt reprezentate patru figuri feminine: Răbdarea susține o nicovăla deasupra căreia Invidia ține cu cleștele în flăcări o inimă lovită cu un ciocan întreit de Supărare, pe cînd Speranța arată în sus spre un nor din care cad stropi de balsam asupra inimii lovite. Sub această scenă, între ornamente renascentiste, doi copii cu instrumente de suflat completează ansamblul. Prin această formulă Dürer pune bazele stilului nou, alegoric, în arta ex libris-ului.

Forța geniului său de grafician creator de școală a avut o asemenea rază de acțiune — în spațiu și timp — încît în perioada celei de-a doua renașteri a culturii pentru ex libris, la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, pretutindeni în Europa s-au ales drept model de creație al noii epoci operele lui și ale contemporanilor lui. Aniversarea unei jumătăți de mileniu de la nașterea sa, sărbătorită în anul 1971, a avut un rodnic efect asupra genurilor grafice în general și asupra artei ex libris-ului în special. În acel an, la Leipzig, cu ocazia trecerii în revistă a artei cărții, în clădirea modernă „Messehaus am Mark“, în afară de expoziția obișnuită de cărți au fost din nou prezentate publicului stampele, planurile de litere, ilustrațiile de carte ale lui Dürer. La al XIII-lea Congres Internațional de Ex libris, ținut la Budapesta în 1970, printre alte concursuri cu tematică fixă, s-a numărat și un concurs pentru grafică de inspirație düreriană și n-a fost deloc ușor ca juriul să aleagă dintre numeroasele lucrări bune pe cele trei vrednice de a fi premiate. Dar și de atunci încoace se nasc mereu noi ex libris-uri de concepție düreriană. Uneori bibliofilul utilizează fără nici o modificare vreuna din graficile lui Dürer, considerînd că pentru a-i reflecta personalitatea este mai corespunzătoare o creație de acum cinci sute de ani. Alteori el cere unui grafician contemporan un ex libris „in memoriam“, spre a-și exprima admirația, omagiul față de arta lui Dürer.

1) Kapr, Albrecht. *Buchgestaltung*. Dresden, VEB Verlag der Kunst.

2) Dürer, Albrecht. *Das graphische Werk*. Text von Karl-Adolf Knappe. Wien und München, 1964.

3) *Ex libris aus dem Buch- und Bibliothekswesen*. Leipzig, 1966. (Deutsche Bücherei). p. 16.

Dezvoltarea rețelei de biblioteci publice în R. P. Polonă

Ioan HOLHOȘ

director

Biblioteca „Astra”-Sibiu

Organizarea sistemului de biblioteci în R. P. Polonă, structura rețelelor de biblioteci, locul și rolul bibliotecilor publice în sistemul bibliotecilor poloneze sînt cunoscute cititorilor Revistei bibliotecilor din articolul documentat, deosebit de lămuritor, al Eugeniei Ștefan — *Legea bibliotecilor publice din R. P. Polonă*¹⁾.

Ne propunem să reluăm această temă, aducînd în completare cîteva informații recente, furnizate pe baza studiului efectuat de noi, în decembrie 1972, timp de 20 de zile, în legătură cu sistemul de organizare a bibliotecilor publice în orașul Varșovia și în voievodatele Katowice, Lublin și Łódź.

Cîteva considerații generale, asupra sistemului de biblioteci din Polonia se impun totuși a fi reamintite, pentru a preciza cadrul legislativ și organizatoric în care-și desfășoară activitatea bibliotecile poloneze în general, și în special, bibliotecile publice.

Decretul din 17 aprilie 1946 a stat și stă și în prezent la baza activității bibliotecilor. *Legea bibliotecilor publice din R. P. Polonă*, promulgată la 9 aprilie 1968, completează, potrivit noilor condiții ale dezvoltării sociale, economice și cultural-științifice a țării, prevederile decretului precizînd locul și rolul bibliotecilor în activitatea socială, sarcinile pe care le au de îndeplinit, structura sistemului, tipurile de biblioteci, natura și domeniile cooperării între diferitele biblioteci, conducerea și coordonarea centrală și locală a activității bibliotecare.

Elementele noi pe care le aduce *Legea bibliotecilor din R. P. Polonă* sînt formularea sistemului de biblioteci ca „rețea națională de biblioteci”, „bun național” —, categorisirea bibliotecilor după funcțiile lor sociale, obligativitatea colaborării în toate domeniile între toate tipurile de biblioteci care compun sistemul național, coordonarea întregului

sistem de biblioteci de către Ministerul Culturii și Artei, ca organ suprem de control pentru toate rețelele, coordonare ce se realizează prin CONSILIUL DE STAT AL BIBLIOTECILOR, organ consultativ, de opinii și de inițiativă. În componența acestui organ intră un vice-ministru, ca președinte, directorul Departamentului culturii, educației și bibliotecilor, ca secretar și 22 de membri, reprezentînd toate rețelele de resort. Consiliul de Stat al Bibliotecilor își desfășoară activitatea prin 4 secții — problematică bibliotecară; cititori și propagandă; bibliografie și documentare; pregătirea și perfecționarea cadrelor — și prin Comisia de statistică privind bibliotecile, în care sînt atrași și alți specialiști.

Potrivit legii, Ministerul Culturii și Artei are dreptul să dea indicații obligatorii pentru întreg sistemul național de biblioteci și elaborează regulamente tip pentru bibliotecile publice. În prezent este definitivat un proiect de regulament pentru bibliotecile publice de stat, care stabilește cadrul și direcțiile de dezvoltare a activității acestor biblioteci, potrivit noilor cerințe social-economice, cultural-științifice și educaționale ale societății.

În stadiul actual, bibliotecile poloneze sînt grupate în sistemul național pe structuri de rețele, fiecare avînd un anumit profil, funcții și sarcini determinate în servirea unei laturi, a unui sector sau domeniu al activității sociale (biblioteci publice de stat, biblioteci științifice, biblioteci specializate — „rețele de resort” — subordonate diferitelor ministere, biblioteci ale organizațiilor sociale și cooperatiste).

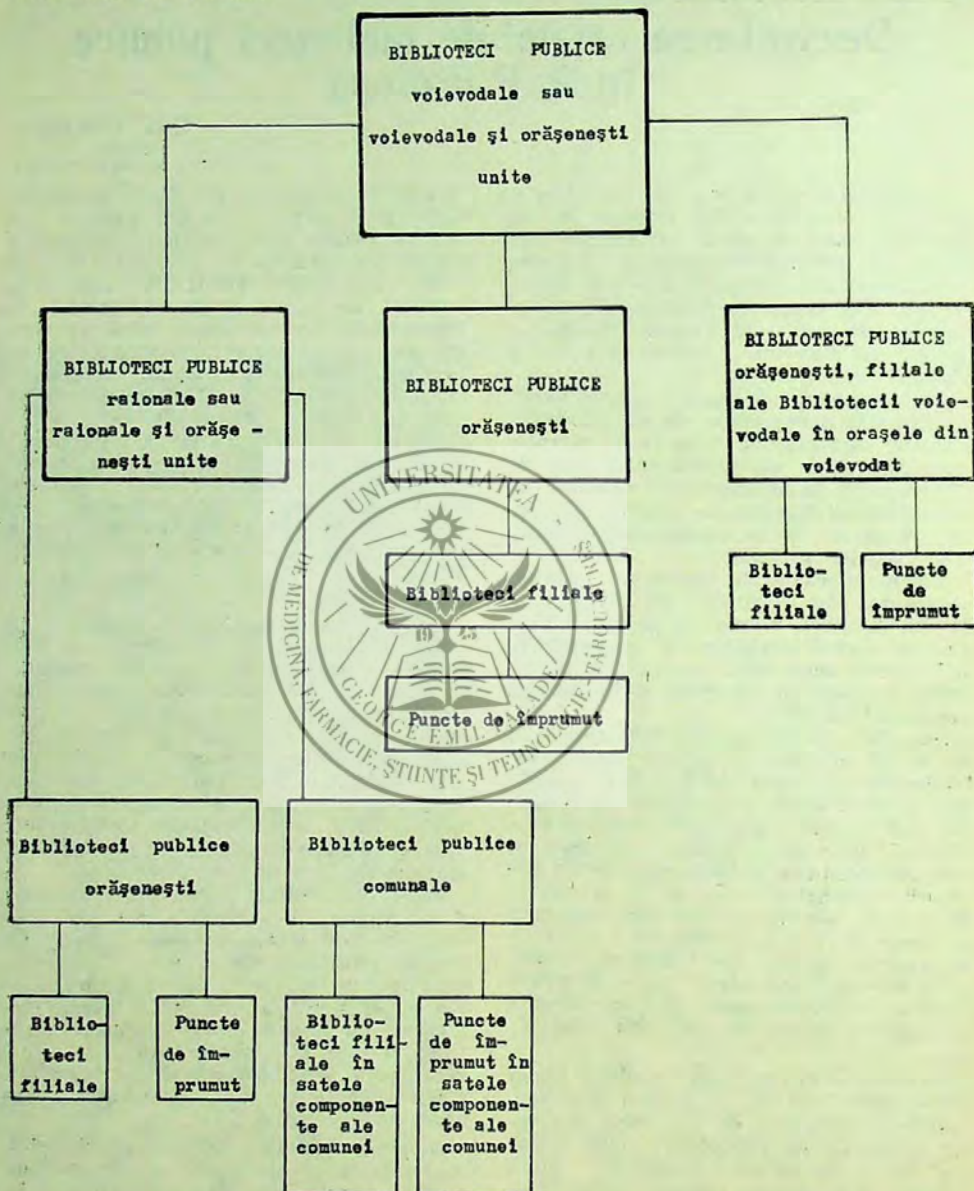
Rețeaua bibliotecilor publice de stat, cea mai dezvoltată rețea a sistemului de biblioteci, este destinată să servească în principal lectura întregii populații din orașe și din localitățile rurale. Răspunzînd acestei funcții sociale, bibliotecile publice sînt organizate în trei trepte, potrivit organizării teritorial-administrative a țării (voievodate, raioane, comune)

1) Ștefan, Eugenia. *Legea bibliotecilor din R. P. Polonă*. În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 2, feb 1969, p. 104—106.

și cuprinde unități profilate în ceea ce privește funcțiile, colecțiile și serviciile, corespunzător sarcinilor pe care le au: de deservire a lecturii sau de coordonare și îndrumare metodologică a rețelei în voievodate sau raioane.

Schematic rețeaua bibliotecilor publice din R. P. Polonă ar putea fi reprezentată astfel:

Biblioteca voievodală, prin situarea sa în centrul regiunii administrativ-teritoriale și prin funcția sa de centru me-

todice, unitate de specialitate a administrației de stat și culturale pe linia coordonării și îndrumării lecturii publice, constituie treapta superioară a rețelei de biblioteci publice de pe teritoriul voievodatului.

Se întâlnesc două categorii de biblioteci voievodale, potrivit funcțiilor pe care le au de îndeplinit: *biblioteci voievodale și orașenești unite*, cu sarcina de a organiza și deservi lectura publică în orașele de reședință pe raza cărora sînt

amplasate și de a organiza, coordona și îndruma metodologic rețeaua bibliotecilor publice din voievodate (cazul bibliotecii voievodale Lublin); *biblioteci voievodale*, situate în orașe reședință a voievodatelor, cu statut de subordonare republicană (cazul bibliotecilor din Łódź și Katowice), care îndeplinesc numai funcții de centre coordonatoare și metodologice pentru bibliotecile din voievodate. De regulă, asemenea biblioteci nu dețin la sediu fonduri de cărți, în afara materialelor de referință și a altor materiale de specialitate necesare documentării salariaților bibliotecii (cazul bibliotecii voievodale Łódź).

Bibliotecile de tip raional îndeplinesc în raioane aceleași funcții și sarcini ca și bibliotecile voievodale în regiunile teritorial-administrative. Biblioteca raională și orașenească din Pszczyna sau cea orașenească și raională din Brzeziny k Łódź, de exemplu, organizează lectura publică în orașele de reședință ale raioanelor și îndrumă din punct de vedere metodic bibliotecile publice din orașele raionale și din localitățile rurale de pe teritoriul raionului; *biblioteca raională* din Tychy este numai pentru metodic pentru rețeaua raională de biblioteci publice, orașul de reședință fiind deservit de Biblioteca publică orașenească.

Secțiile culturale voievodale dau bibliotecilor voievodale, în unele cazuri, și sarcina de a se ocupa de problemele dezvoltării bazei materiale a bibliotecilor din zona respectivă.

Bibliotecile orașenești constituie o altă categorie a bibliotecilor publice. Ele îndeplinesc funcția socială de a organiza și deservi lectura publică pe teritoriul orașelor în care-și desfășoară activitatea. În orașele mari, de subordonare republicană, cum sînt Varșovia și Łódź, funcționează biblioteci orașenești mari, independente de organele voievodale, în subordonarea și administrarea organelor orașenești de stat și culturale. În celelalte orașe, bibliotecile orașenești au aceleași funcții, dar subordonarea lor pe linie de specialitate este față de bibliotecile voievodale sau raionale. De regulă, bibliotecile voievodale au organizate în orașele mai însemnate biblioteci filiale de tip orașenească (situațiile se înfățișează în toate cele trei voievodate vizitate).

Bibliotecile comunale au pe raza administrativă a comunelor aceleași funcții și sarcini ca și bibliotecile orașenești în localitățile urbane; pentru satisfacerea nevoilor de lectură a întregii populații a comunei organizează în satele componente *biblioteci filiale* și *puncte de împrumut*. În cele trei voievodate vizitate, bibliotecile comunale acoperă

toate centrele de comună — în fiecare localitate reședință funcționează o bibliotecă comună cu bibliotecar salariat, cu normă întreagă, cu o jumătate de normă sau cu indemnizație. În voievodatul Lublin de exemplu, 50 la sută din bibliotecarii comunali sînt remunerați cu normă întreagă, iar 50 la sută cu jumătăți de normă.

Rețeaua de biblioteci filiale satești ale bibliotecilor comunale nu acoperă integral satele componente ale comunelor. O însemnată dezvoltare și folosire ca formă de răspîndire a cărții la sate o au, în sistemul bibliotecilor poloneze, „punctele de împrumut”, organizate în școli și cluburi satești, dar mai ales la domiciliul responsabililor. 50 la sută din populația satelor este deservită în domeniul lecturii publice prin astfel de puncte de împrumut, dotate cu 20—40 de volume (în unele cazuri mai multe), care se înnoiesc periodic, în funcție de stocurile noi de cărți pe care le primesc bibliotecile comunale. Bibliotecile comunale sînt obligate prin lege să rotească stocurile de cărți date punctelor de împrumut de cel puțin 4 ori pe an, dar în unele cazuri, cum este raionul Pszczyna din voievodatul Katowice, bibliotecile comunale aprovizionează lunar punctele de împrumut cu cărți noi. Conducerea bibliotecilor filiale din sate este încredințată unor responsabili din rîndul intelectualității satești, funcționarilor, muncitorilor agricoli, agricultorilor care sînt încadrați cu o jumătate de normă sau primesc o indemnizație din bugetul sfaturilor populare comunale. Activitatea punctelor de împrumut este inclusă în activitatea Organizației Tineretului Sătesc și este condusă de această organizație prin responsabili din rîndurile sale. Fiecare „cerc” al O.T.S. are numit un organizator al lecturii. Pentru impulsivitatea responsabililor acestor puncte se asigură sistematic stimulente materiale sub formă de premii din bugetul sfaturilor populare. Fondurile financiare destinate acestui scop sînt prevăzute de la început în buget. În același scop se organizează concursuri între punctele de împrumut, un asemenea concurs aflîndu-se actualmente în curs de desfășurare, avînd drept obiectiv atragerea de cititori ai cărții agricole. În unele voievodate tendința este de a reduce numărul punctelor de împrumut, considerate drept „forme primare” de răspîndire a cărții, cu minimă eficiență (Katowice, de pildă), în alte voievodate (Lublin, de pildă), tendința este de a spori numărul acestora, ele „răspunzînd principiului leninist de răspîndire a culturii”, în fine, în altele (Łódź, de pildă) de a se menține, fiind „cea mai ieftină bibliotecă”.

Noua organizare administrativă, în curs de aplicare în Polonia, va duce la constituirea unor comune mari, care vor îngloba ca sate componente unele din actualele centre de comună. În această situație bibliotecile comunale existente în localitățile respective vor fi menținute în virtutea principiului că „biblioteca nu este a comunei ci a populației”.

Rezultat al unei preocupări stăruitoare de înnoire în sens larg a sistemului de biblioteci, devenită acțiune condusă și urmărită sistematic la toate nivelurile, bibliotecile publice de tip orășenesc prezintă imaginea unei rețele moderne de biblioteci. *Bibliotecile publice orășenești* în R. P. Polonia constituie o rețea largă, cuprinzătoare, de unități bibliotecare răspândite pe întreaga arie a orașului, reunite într-un sistem de biblioteci filiale sub coordonarea bibliotecii centrale publice orășenești. Caracteristică pentru rețeaua orășenească de biblioteci publice este specializarea colecțiilor lor, fiecare unitate filială având alt profil: de știință — știință popularizată; beletristică; literatură pentru copii; literatură pentru copii și tineret. Se întind și științii în care bibliotecile dețin colecții din toate domeniile. În aceste cazuri însă, ele sînt organizate diferențiat, pe secții independente: de „știință popularizată” (în accepția lor, domeniile non-beletristice și lucrările de referință), de beletristică, pentru copii, de perioadice etc. Bibliotecile din această rețea se diferențiază și în funcție de modul în care își oferă serviciile. Există biblioteci doar cu lectură pe loc (Biblioteca orășenească Varșovia, Biblioteca orășenească Łódz și în general bibliotecile de „știință popularizată”), biblioteci de împrumut la domiciliu (bibliotecile filiale), biblioteci cu săli de lectură pentru citit pe loc și cu împrumut la domiciliu.

Edificator în ceea ce privește starea rețelei de biblioteci dintr-un oraș polonez ni se pare a fi exemplul rețelei de filiale al Bibliotecii orășenești „L. Waryńskiego” din Łódz. Orașul Łódz este împărțit în 5 mari sectoare administrative. În fiecare din aceste sectoare funcționează o bibliotecă mare, fiecare cu o rețea de biblioteci de cartier. În total, în orașul Łódz funcționează 84 de biblioteci publice, din care 31 de biblioteci pentru copii și tineret, subordonate bibliotecii orășenești. Împreună cu bibliotecile filiale, Biblioteca orășenească deține un fond de tipărituri de 1 300 000 de volume, din care 300 000 de volume la biblioteca centrală. Fondul de tipărituri acoperă toate domeniile. Biblioteca centrală orășenească deține fonduri enciclopedice, dar mai cu seamă din domeniul științelor și adună bibliografia

regională (fondul monografic) pentru orașul și voievodatul Łódz. Este o bibliotecă științifică, care se specializează în domeniul științelor sociale. Practică numai lectura pe loc. Împrumutul la domiciliu se efectuează numai la bibliotecile filiale. Bibliotecile filiale ale bibliotecii orășenești, biblioteci de împrumut sau de citit pe loc, după natura colecțiilor pe care le dețin și după funcțiile ce le sînt atribuite, sînt profilate după destinație — biblioteci pentru adulți, biblioteci pentru copii și biblioteci pentru copii și tineret. Fiecare sector sau cartier administrativ cuprinde toate (sau aproape toate) aceste tipuri de biblioteci. Disponerea lor în teritoriu nu este determinată atît de intenția sau preocuparea de a acoperi teritoriul cel puțin cu un fel de bibliotecă, cît din rațiunea de a pune la dispoziția populației unități profilate pe domenii, așa încît se întind la distanțe foarte apropiate (aproximativ 400—500 m., respectiv 10—12 minute de drum) biblioteci pentru adulți și biblioteci pentru copii și tineret, biblioteci cu colecții de „știință popularizată” și biblioteci cu colecții de beletristică etc. Unul din cele 5 sectoare administrative mari ale orașului Łódz este sectorul Baluty, cu o populație de 230 000 de locuitori. Principala bibliotecă publică a sectorului, „Dzielnikowa Biblioteka Publiczna Łódz-Baluty”, are organizate 24 de biblioteci filiale de cartier, din care 11 pentru copii și tineret și 13 pentru adulți. Specializarea bibliotecilor din sector nu se realizează numai în funcție de destinație (pentru adulți sau pentru copii și tineret), ci și în funcție de natura colecțiilor: biblioteca de sector este profilată pe literatură social-politică și economică; 2 biblioteci sînt specializate în istoria literaturii, iar o bibliotecă deține numai colecții de bele-arte.

Concepția care stă la baza dezvoltării actuale și în viitor a bibliotecilor publice poloneze este că „o bibliotecă pentru a fi bibliotecă trebuie să aibă spații corespunzătoare, săli de lectură, un fond de carte corespunzător, bibliotecari bine pregătiți, cataloage, servicii și aparat de informare și documentare”. În această concepție își au sorgintea preocupările, peste tot întîlnite la organele de coordonare a activității bibliotecare și a tuturor colectivelor bibliotecilor, pentru realizarea de noi construcții de biblioteci potrivit normativului stabilit prin lege (la 10 000 de locuitori o bibliotecă de 400 mp în cartierele noi), îmbunătățirea dotărilor tehnice materiale, completarea rațională a colecțiilor, organizarea internă a serviciilor, pregătirea și

perfecționarea continuă a cadrelor de bibliotecari, dezvoltarea activității de informare bibliografică și de documentare, asigurarea îndrumării și sprijinului de specialitate pentru bibliotecile din rețea.

Lărgirea și îmbunătățirea rețelei de biblioteci publice, sub aspectul construcțiilor noi și a dotărilor tehnico-materiale, se desfășoară în cadrul unor planuri de perspectivă a dezvoltării culturale, alcătuite la nivelul orașelor și raioanelor, în care se urmărește și pentru bibliotecă realizarea investițiilor noi, remonturile capitale, adaptarea localurilor (vechi și noi) la nevoile de cultură. Ritmuri intense de construcții noi de biblioteci se întîlnesc, alături de reamenajările interioare la localurile vechi, în voievodatele Katowice și Łódź, potrivit nevoilor diversificării activităților. Marea majoritate a bibliotecilor orașenești funcționează în localuri noi, special construite, cu valoare de investiții de 4—6 milioane de zloti și cu dotări interioare moderne de mobilier, aparatură audio-vizuală, accesorii de bibliotecă etc. cu valori ce se ridică la bibliotecile noi la 400 000—800 000 de zloti.

O atenție deosebită este acordată completării colecțiilor bibliotecilor, constituirii unor „fonduri de aur” în bibliotecile de toate tipurile și profilurile, în cadrul cărora materialele de referință ocupă un loc cu totul deosebit. Sistemul de completare a colecțiilor este realizat direct prin librării și anticariate, pe baza unei bogate informații asupra producției editoriale apărute recent (în cursul unei săptămîni) și în curs de apariție, prin examinarea directă a lucrărilor, în dese cazuri la exemplarelor de semnal. Completarea colecțiilor se face săptămînal, de către „comisii de completare”, constituite pe lângă fiecare bibliotecă. Fondurile bugetare destinate completării colecțiilor sînt descentralizate la bibliotecile raionale, care cumpără cărți pentru ele și pentru bibliotecile comunale, și la bibliotecile orașenești, care cumpără cărți și pentru bibliotecile filiale. Principiul după care se fac dotările cu cărți la bibliotecă este repartizarea fondurilor bugetare după numărul populației. Hotărîrea Ministerului Culturii și Artei privind indicii de aprovizionare cu carte în perioada 1971—1980 reglementează acțiunea de completare a colecțiilor tuturor bibliotecilor publice. Potrivit acestora: limita inferioară nu trebuie să fie sub 13 volume achiziționate anual pentru 100 de locuitori, calculat la numărul populației de pe raza de activitate a bibliotecii; pentru bibliotecile care au mai puțin de 1,5 cărți pe cap de locuitor și au mai mult de 21 de cititori la 100 de locuitori, achizițiile anuale noi trebuie să fie de cel

puțin 18 volume; la bibliotecile care au peste 25 de cititori la 100 de locuitori, achizițiile anuale noi vor fi de minimum 20 de volume la 100 de locuitori.

Se întîlnesc și situații particulare față de normativele generale. Așa de exemplu, Biblioteca orașenească din Łódź beneficiază de fonduri financiare nelimitate pentru achiziții de cărți; în voievodatul Katowice calculul planului de completare a colecțiilor urmărește asigurarea a 3 cărți pe cap de locuitor; în voievodatul Lublin se prevăd 3 zloti pe cap de locuitor.

Sub aspectul organizării interne a bibliotecilor, se remarcă prezența în structura serviciilor și secțiilor tuturor bibliotecilor, ca secții sau servicii de bază: completarea și prelucrarea colecțiilor (în unele cazuri secția de completare este organizată separat de prelucrare), informarea bibliografică (în unele locuri, informare și bibliografie), instructaj metodic, relații cu cititorii, la care se adaugă, în unele biblioteci, secțiile de publicații periodice și colecții speciale; la toate bibliotecile în afara celor comunale există o secție administrativă și financiară. Și bibliotecile filiale sînt organizate pe servicii sau secții.

Toate bibliotecile de împrumut au organizat fondul după principiul accesului liber la raft, însoțit de un sistem de cataloage și fișiere bibliografice, catalogul sistematic, cel alfabetic și cel tematic constituind instrumentele de bază în informarea cititorului.

Încadrarea cu personal a bibliotecilor este în mod corespunzător serviciilor sau secțiilor pe care le are organizate fiecare bibliotecă și nevoilor impuse de volumul activității — între 14 salariați la bibliotecile publice din orașele mici (Czeladz — 32 000 de locuitori; 48 000 de volume cărți), 24 de salariați în orașele mijlocii (Tychy — 100 000 de locuitori — 120 000 de volume cărți), pînă la 87 de salariați la bibliotecile cu colecții numeroase, situate în orașe mari (Czestochowa — 190 000 de locuitori, 250 000 de volume cărți și colecții speciale, 19 biblioteci filiale.) Nivelul de pregătire generală și profesională a lucrătorilor din bibliotecile publice este cel mediu (școală medie de cultură generală) și universitar (indiferent de specialitate), completat cu studii profesionale postliceale (de 2 ani) și universitare, cu frecvență și prin corespondență. De remarcă sistemul ramificat de forme de pregătire a cadrelor de bibliotecari, care asigură cuprinderea lucrătorilor din bibliotecă în activitatea lor de pregătire profesională. Foarte extinsă este forma de pregătire prin cursuri fără frecvență la școlile

postliceale de bibliotecari (pentru care nu se impune trecerea unui examen de admitere). Lucrătorii din bibliotecă absolvenți ai institutelor de învățămînt superior nu sînt obligați să urmeze cursuri de pregătire profesională. O formă superioară de pregătire a cadrelor din bibliotecă este „doctoratul” în biblioteconomie, la care se poate prezenta orice absolvent de institut superior care lucrează într-o bibliotecă indiferent de specialitate. Se preconizează ca în următorii 10 ani toți lucrătorii de specialitate din bibliotecă să aibă pregătire de specialitate de nivel superior.

Un accent deosebit se pune pe „școlarizarea” permanentă a bibliotecarilor, principala activitate desfășurată de bibliotecile voievodale, raionale și orașenești centrale în cadrul muncii și atribuțiilor de orientare și îndrumare metodologică a bibliotecilor, care se realizează prin lecții, seminarii („conferințe”), activități practice, schimburi de experiență, excursii de studii. Alte direcții în care se acționează în cadrul muncii metodice sînt completarea colecțiilor, modernizarea bibliotecilor, cercetările sociologice privind lectura și aspectele muncii bibliotecare, elaborarea unor metode de lucru și a altor materiale metodice. Orientarea metodologică a bibliotecilor din rețea constituie o problemă a întregii bibliotecii voievodale, raionale sau orașenești centrale, însă în mod special se ocupă de aceasta serviciile, secțiile și colectivele de instrucție metodice, încadrate cu 3—22 de instructori metodici, în funcție de extinderea și amploarea rețelei de bibliotecă.

Un accent deosebit se pune pe „școlarizarea” în cadrul activității bibliotecare, și ocupă activitatea de informare și documentare bibliografică. Dezvoltarea serviciilor sau secțiilor de informare bibliografică — considerate drept compartimente de bază, indispensabile muncii — rezultă din concepția asupra rolului principal al bibliotecilor de a asigura informarea și documentarea în toate domeniile activității sociale. Activitatea bibliografică este orientată spre valorificarea colecțiilor proprii, spre elaborarea unor bibliografii la cererea cititorilor sau a instituțiilor, ca și a unor bibliografii în întîmpinare, elaborarea, la nivelul bibliotecilor voievodale, a bibliografiei regionale, organizarea unor fișiere bibliografice pe probleme, legate de aniversări importante, care devin tematice pentru expoziții, materiale ajutătoare pentru completarea colecțiilor etc. În general, bibliografie utilitară. În sarcina serviciilor de informare bibliografică intră și elaborarea tematicilor de expoziții,

organizarea expozițiilor ocazionale de anumite evenimente sau pe anumite teme, a expozițiilor permanente de nou-tăți sau de carte prețioasă, organizarea conferințelor, prezentărilor și expunerilor bibliografice, a întîlnirilor cu autorii de cărți. O latură importantă, și esențială credem, este informarea orală a cititorilor, îndrumarea lor la cataloage, informarea bibliografică, pe baza materialelor bibliografice elaborate central sau de către bibliotecă și informarea factologică, pe baza lucrărilor de referință. În acest scop, la unele biblioteci cum este cea orășenească din Łódź, serviciul de informare bibliografică face spațiu comun cu sala cataloagelor, funcționează după programul pentru public al bibliotecii, bibliograful de serviciu avînd amplasată masa de lucru în mijlocul sălii cataloagelor. Informațiile bibliografice sînt acordate direct, prin telefon sau prin poșta cititorilor permanenți ai bibliotecii, instituțiilor, precum și oricărui cetățean interesat chiar dacă nu este înscris ca cititor. La baza informațiilor pot sta și materiale din afara bibliotecii.

În încheiere, citeva date statistice pot întregi imaginea asupra nivelului de dezvoltare a rețelei de biblioteci publice din Polonia. În anul 1971, conform datelor consemnate în caietul statistic²⁾ editat de Biblioteca Națională a Poloniei, existau în Polonia 5 530 de biblioteci publice cu filiale, 3 804 săli de lectură și 31 765 de puncte de împrumut, cu 59 177 700 de volume cărți, 6 812 600 de cititori și 131 476 300 de împrumuturi de cărți. În cursul anului respectiv, colecțiile bibliotecilor au fost întregite prin achiziții noi cu 4 394 600 de volume, în același timp retrăgîndu-se din bibliotecă 1 988 000 de volume. Din totalul noilor achiziții 21,2 la sută au fost din domeniul literaturii pentru copii și tineret, 46,6 la sută beletristică pentru adulți și 31,4 la sută literatură nonbeletristică. Din totalul cititorilor (6 812 000) 15,4 la sută au fost înregistrați la bibliotecile voievodale și orașenești, 25,3 la sută la cele raionale și 59,3 la sută la cele comunale. În structura lecturii, din cele 131 476 300 de volume împrumutate, 36,5 la sută au fost din domeniul literaturii pentru copii și tineret, 46,9 la sută literatură beletristică pentru adulți și 16,6 la sută din domeniile nonbeletristice.

2) Biblioteki Publiczne w Liczbach w 1971 r. Cześć I Informacja statystyczna, Warszawa, 1972 (Biblioteka Narodowa, Instytut Książki i Cytelnictwa).

DE PESTE HOTARE

În Ungaria, la sfârșitul anului trecut s-au desfășurat

...Zilele cărții tehnice, manifestare în cadrul Anului internațional al cărții, organizația de editură „Cultura poporului” în colaborare cu alte edituri, mari librării și organizații obștești. În cadrul manifestării au fost prezentate 40 de expoziții de carte tehnico-științifică, amenajate în special în incinta unor întreprinderi și instituții din țară. La baza colecțiilor expuse au stat un număr de 50 de titluri de lucrări noi, apărute într-un tiraj de peste 300 000 de exemplare. (În 1971, numărul cărților noi din domeniul tehnicii apărate în Ungaria a fost de 42, într-un tiraj total de 170 000 de exemplare). Dintre expozite, de un deosebit interes s-au bucurat noile lucrări din domeniul automatizării, al prelucrării datelor.

La Leipzig (R. D. Germană)

...a fost deschisă o nouă bibliotecă rațională, în partea de nord-est a orașului. Organizată pe principiile moderne ale accesului liber la raft, biblioteca a fost dotată inițial cu o colecție reprezentativă de 30 000 de volume cărți și 100 de titluri de periodice. De asemenea, în spațiul destinat informării, cititorilor le-a fost pus la dispoziție un fond de 1 000 de lucrări de referință, alcătuit din cele mai uzuale ghiduri, lexicoane, dicționare, enciclopedii, atlase etc. (Der Bibliothekar, 26, nr. 12, dec 1972)

Numărul copiilor care frecventează bibliotecile pentru copii din regiunea Potsdam (R. D. Germană)

...se ridică în prezent la peste 84 200. În anul care a trecut, aceștia au împrumutat de la bibliotecile peste 1 500 000 de volume, indicele de lectură al micilor cititori ridicându-se la 18 cărți pe an. Un rol deosebit în atragerea către bibliotecă și în satisfacerea cerințelor de lectură ale cititorilor elevi îl are colaborarea între bibliotecile publice și școli. În anul 1972, în orașul Potsdam au fost organizate de către școli 60 de vizite în biblio-

tecile pentru copii și tineret din oraș, la care au participat peste 1 500 de elevi.

Producția de carte a R.S.S. Ucrainene în perioada 1918-1971

...se cifrează la 270 844 de titluri, apărute într-un tiraj total de 3 700 000 000 de exemplare. Numai în perioada postbelică, a anilor 1946-1971, au fost editate peste 156 000 de titluri. Din cele 126 698 000 de exemplare ale producției de tipar pe anul 1971, 70 la sută au fost cărți în limba ucraineană.

Clasificarea bibliotecar-bibliografică (BBK) elaborată în U.R.S.S.

...prin eforturile comune ale primelor două mari biblioteci ale Uniunii — Biblioteca de Stat „V. I. Lenin” din Moscova și Biblioteca de Stat „Saltikov-Scedrin” din Leningrad — a apărut până în prezent, două ediții: prima, în 30 de volume, se adresează bibliotecilor cu fonduri mai mari de 1 milion de volume, a doua, în 6 volume (a cărei publicare a fost terminată în 1972), se adresează bibliotecilor cu fonduri între 100 000 și 1 milion de volume. Există, de asemenea, proiectul elaborării unor tabele prescurtate, în atenția bibliotecilor cu fonduri între 10 000 și 100 000 de volume, ca și intenția reeditării, într-o versiune ameliorată, a marilor ediții în 30 de volume. Până la această reeditare, sint alcătuite și difuzate, ori de câte ori este cazul, liste cu indici modificate sau nou introduse. Noul sistem de clasificare este folosit în prezent numai în cele două mari biblioteci susmenționate, dar indicii BBK au început să fie inserați și pe fișele tipărite de Biblioteca de Stat „V. I. Lenin”.

„Cabinetul Faust” al Bibliotecii de Stat „Saltikov-Scedrin” din Leningrad

...reînvie cu minuțiozitate și veridicitate atmosfera unei biblioteci medievale: este o încăpere boită în arcuri gotice, subliniate în arcuri gotice, subliniate de fresce decorative și de lemnăria neagră ce tapetează pereții. Aici sint adăpostite importante

manuscrise în firdae sau pe rafturi, în timp ce altele pot fi „citite” pe pupitrele aflate sub ferestrele înguste sau în mijlocul cabinetului. Multe tomuri sint „libri catenati” — în evul mediu, manuscrisele prețioase erau legate cu lanțuri de pupitre sau de rafturi, pentru a nu fi furate.

Organizarea unor seminarii pentru cititori

...a intrat în practica Bibliotecii de Stat „Saltikov-Scedrin” din Leningrad de mai bine de 20 de ani. Aceste cursuri sint conduse de lucrători din serviciul de informare al bibliotecii și se adresează cititorilor izolați sau unor grupe de cititori care doresc să capete cunoștințe mai aprofundate asupra izvoarelor de informare, asupra tehnicilor informării și asupra regulilor de alcătuire a bibliografiilor. Cele mai multe dintre aceste seminarii sint organizate de bibliotecă în institute științifice cu profil divers (medicină, științe exacte, tehnică etc.), dar și în incinta bibliotecii sint inițiate cursuri pentru candidații la doctorat sau pentru cercetătorii care elaborează lucrări științifice.

Ziua Informaticii și a Standardizării

...a fost organizată la 25 septembrie 1972, de Asociația franceză pentru standardizare, în cadrul celui de al 23-lea Salon internațional de Informatică, transmitere a informațiilor și organizare a oficiilor de informare. După o prezentare a stadiului actual al lucrărilor naționale și internaționale de standardizare în informatică, a fost organizată o masă rotundă cu privire la aportul standardizării în schimbul de date bibliografice pe benzi magnetice. (Bull. Bibl. France, 17, nr. 11, nov. 1972).

O expoziție de cărți românești

...a fost organizată la Biblioteca inter-universitară din Lyon, secția Drept-Litere. Cele o sută de titluri expuse fac parte dintr-o colecție mai mare de carte românească — cea, cinci sute de lucrări — donată a Bibliotecii centrale universitare din București, realizată prin intermediul lui Eugen Cizek, lector român la Universitatea Lyon II. O bună parte din lucrările donate tratează probleme de limbă și literatură română, slujind drept bază pentru dezvoltarea studiilor române la universitate, altele sint din domeniul istoriei, istoriei artelor, geografiei, sociologiei și economiei, al logicii și epistemologiei, precum și din domeniul științelor fundamentale și aplicative — matematică, chimie și medicină. (Bull. Bibl. France, 17, nr. 11, nov. 1972).

COPERNIC

prof. dr. docent Călin POPOVICI
Dan POPOVICI

La 19 februarie 1973 s-au împlinit 500 de ani de la nașterea genialului savant polonez, fondator al astronomiei moderne, Nicolaus Copernic. Întreaga lume serbează această aniversare, memoria savantului fiind cinstită, sub egida UNESCO, prin numeroase manifestări în tot cursul anului 1973.

... 19 februarie 1473. Torun, vechi și bogat oraș al meseriașilor și meșteșugarilor. Strada Sf. Ana, numărul 17. În această casă înaltă, durată în piatră, s-a născut Nicolaus Copernic. După împlinirea vârstei de 10 ani este crescut și educat de unchiul său, Lukas Nezenrodek, canonic al Torunului.

În 1491 devine student al faimoasei Universități Jagellone, din Cracovia. Profesori renumiți ca Martin Bilitza din Olhusz sau Voicieh din Brudeszen cultivă tânărului student Copernic dragostea pentru astronomie.

Sfârșitul secolului al XV-lea este pentru întreaga lume o epocă de dezvoltare împetuoașă.

Numai în astronomie aria cunoștințelor nu se prea mărise.

Este drept că nimeni nu mai crede că Pământul e o farfurie plată, susținută de creaturi fantastice, însă imaginea despre Cosmos nu se schimbase de 1500 de ani.

În primul secol al erei noastre, Ptolemeu formulase teoria conform căreia centrul Cosmosului este Pământul. *Almageste*, lucrarea fundamentală a lui Ptolemeu, va fi și lucrarea de bază pentru savanți timp de 15 veacuri.

După absolvirea universității, Copernic pleacă în Italia pentru a studia dreptul canonic și medicina la universitățile din Bologna, Padova și Ferrara.

Revenit în țară, devine canonic al catedralei din Frombork, administrator al districtului Olsztyn. Participă activ la evenimentele sociale ale Poloniei, se distinge în cursul apărării cetății Olsztyn de atacul cavalerilor teutoni, inițiază lucrări edilitare, măsuri monetare antiinflaționiste, practică medicina.

Rămâne însă credincios pasiunii sale cele mai mari: astronomia, pe care o considera „cea mai frumoasă dintre toate științele”. Teoriei geocentrice a lui Ptolemeu, Copernic îi va opune teoria heliocentrică a sistemului planetar, în lucrările *Commentariolus* și *De revolutionibus*. Teoria lui Copernic va zdruncina dogmele scolasticii medievale, printr-un cârora omul constituie centrul universului și actul cognitiv reprezenta rezultatul revelației.

Copernic a avut predecesori în concepția sa privind mișcarea în jurul axei sale și cea anuală a Pământului, care pot fi urmăriți până la Aristarh din Samos (sec. III î.e.n.) și la pitagoricieni. Nici unul dintre aceștia, în afara unor afirmații generale, adesea vagi și obscure, nu a ajuns până la o construcție teoretică, așa cum a făcut-o Copernic.

Ideea de bază de la care a plecat Copernic este că natura e simplă, nu face nimic de prisos, că „în ansamblul corpurilor cerești e o ordine și o simetrie, lumea întreagă formează un tot armonios ale cărui părți sînt legate între ele, încît nu se poate deplasa una fără a produce confuzie și dezordine”.

El atacă sistemul lui Ptolemeu pentru complicația și inconsecvența sa. Teoria sa despre mișcarea de rotație și de revoluție a Pământului a simplificat reprezentarea mișcărilor aparente observate ale planetelor. Argumentele lui nu aveau însă caracterul explicativ fizic, al unei teorii propriu-zise științifice. Mai târziu, Galilei — fondatorul dinamicii — și, în special, Newton îi vor da bazele fizice necesare.

Afirmînd că mișcărilor trebuie raportate la Soarele imobil ca centru și la stelele fixe ca direcții, Copernic poate fi considerat și părintele sistemului inerțial de referință, a cărui formulare corectă s-a făcut peste două secole și a cărui analiză și critică avea să ducă — peste trei secole și jumătate — la elaborarea teoriei relativității.

Fecunditatea ideilor coperniciene se vedește chiar atunci cînd tendința lui generală de gîndire duce la depășirea lor imediată. Astfel, poziția coperniciană de a nu căuta explicația fenomenelor observate într-o poziție excepțională, centrală, a observatorului a fost extinsă de la sistemul solar la Galaxie și apoi la Meta-galaxie. Astfel, Soarele nu este în centrul Galaxiei, iar Galaxia nu are o poziție centrală în Metagalaxie.

Principiul cosmologic după care aspectul Universului este același, din orice punct l-am privi, expansiunea fiind un fenomen general, fără centru particular, își arogă paternitatea de la Copernic.

Răspîndirea ideilor lui Copernic s-a făcut destul de anevoios; abia în 1543, matematicianul Retik le va publica — la Nürenberg — în lucrarea *De revolutionibus orbium coelestium*. Inchiziția catolică a văzut un pericol în opera coperniciană, considerînd-o în contradicție cu textul bibliei. Nu e de mirare deci, că s-a grăbit să o treacă la indexul cărților interzise (unde a figurat pînă în anul 1835).

Galileo Galilei, luînd apărarea învățării lui Copernic, va striga: „Sfînta scriptură nu este un manual de astronomie!”. Deși s-a supus inchiziției, totuși pe patul de moarte va rosti celebre cuvinte: „Și totuși, se învertește”. Cu toate opreliștile puse în calea adevărului, acesta, pînă la sfîrșit, triumfă. Martiriul lui Giordano Bruno (1600), abjurarea lui Galilei (1633) nu au putut opri triumful ideilor lui Copernic.

„Datorită descoperirii lui Copernic, Pământul trebuie să renunțe la privilegiul de centru al cosmosului. Poate niciodată nu s-a cerut de la umanitate un lucru atît de mare. Au fost folosite toate forțele și mijloacele împotriva învățării lui Copernic care invita la libertatea de a gîndi”.

„Aceste cuvinte le va scrie Wolfgang Amadeus Goethe. Marele Blaise Pascal a caracterizat — poate ca nimeni altul — importanța teoriilor lui Copernic: „condamnînd învățătura sa despre rotația pămîntului, nu veți face prin aceasta ca el să se oprească pe loc”...

„În vremea noastră, cînd sateliții artificiali, navele și rachetele cosmice brăzdează cerul, nu trebuie să uităm că originea îndepărtată a acestora se trage de la meditația canonicului de la Frombork, cu 500 de ani în urmă.

BIBLIOGRAFIE

- Taton, R. *Istoria generală a științei*. Vol. 2. Buc., Editura științifică, 1971. 862 p.
- Laue, Max von. *Istoria fizicii*. Buc., Editura științifică, 1963. 270 p.
- Kuznetov, B. G. *Evoluția imaginii științifice a lumii*. Buc., Editura științifică, 1962. 356 p.
- Einstein, A. *Evoluția fizicii*. Buc., Editura tehnică, 1957. 240 p.
- Ley, W. *Observatorii cerului*. Buc., Editura tineretului, 1963. 566 p.
- *Figuri ale Renașterii*. Buc., „Albatros”, 1972. 520 p.
- Flammarion, C. *Copernic et le Système du monde*. Paris, 1928. 253 p.
- Hoyle, F. *L'Astronomie*. Paris, Editions du Pont Royal, 1963. 216 p.
- Szperkowicz, J. N. *Copernic*. Varșovia, Editura științifică de Pologne, 1972. 30 p.
- Astronomie in der Schule*, 15, nr. 6, dec 1972. Berlin. 62 p.

lucrări de specialitate

N. Georgescu-Tistu. CARTEA ȘI BIBLIOTECILE. STUDII DE BIBLIOLOGIE. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Dumitru Bălăeș. București, Editura științifică, 1972. 360 p.

Este o culegere de articole scrise de regretatul mare bibliolog N. Georgescu-Tistu, decedat la 11 aprilie 1972, după ce selectase sumarul culegerii, dar înainte de a-și vedea opera tipărită.

Lucrarea dezvăluie permanentă preocupare a autorului în problemele multiple ale cărții și scrisului, de la străvechii ei prezentare în forma pictografiei până la mijloacele bibliografice puse în slujba răspîndirii cărții în masele de cititori. Studiile selectate cuprind evoluția gândirii și poziției autorului în problemele actuale ale cărții. De aceea găsim binevenită inițiativa Editurii științifice de a reedita studii care pun ordine în cultura bibliologică, în partea practică, aplicativă a acestei discipline.

Volumul cuprinde 30 de studii, grupate în trei părți: *Gînduri despre carte* (p. 45—64, cugetări ale unor specialiști români sau străini), *Bibliologie generală* (p. 65—180) și *Evocări* (p. 181—284). Fiecare parte are la sfîrșitul volumului (p. 285—346) note bibliografice de referință de o bogăție și importanță impresionantă, pentru că oglindesc esența biblioteconomiei mondiale dintre cele două războaie.

Două dintre studii sînt ca și inedite: *Paralela scris-carte și Ajutorul bibliologiei în munca intelectuală* — spun ca și inedite, pentru că ele sînt fragmente din două cursuri universitare ținute de

prof. N. Georgescu-Tistu, dar multiplicat în puține exemplare și numai în formă litografiată. Alte două sînt reeditări, dar cu modificări ale autorului (evocarea M. Ștefănescu Melchisedec și *Preocupări bibliologice la Institutul social român*). Caracterul ineditului îl mai are și studiul *Inceputurile bibliotecilor în România*, sinteză binevenită a două articole care repetau ideile. Celelalte 25 de studii sînt reeditări din diferite perioade, parțial inexistente azi în majoritatea bibliotecilor publice. Nouă (9) dintre aceste studii sînt scrise între anii 1927 și 1943; toate celelalte între anii 1945 și 1970. Deci, sub raportul influenței pe care a putut-o avea timpul cînd au fost scrise asupra ideologiei autorului, majoritatea articolelor prezintă interpretarea ideologică marxist-leninistă, autorul selectînd articole care pun în valoare moștenirea literară progresistă și democratică (evocări: I. Bianu, D. Gusti, Al. Odobescu, Narcis-Crețulescu, Melchisedec pașoptistul, Ilarie Chendi, Gh. Adamescu, Perpessicius, Badea Cîrțan) sau articole care tratează fie probleme de biblioteconomie și bibliografie (cataloagele de bibliotecă, legea depozitului legal, bibliografia națională, cea filologică, organizarea publicațiilor și a lecturii), fie probleme bibliologice în aspectul lor istoric (istoria tiparului, istoria sistemelor de scriere: pictografia, ideografia, alfabetul; istoria bibliotecilor, de la faza folclorică și a cărților populare pînă la cele personale). Prin urmare, conținutul studiilor este din cel mai interesant, cu pondere în actualitate.

În culegere se străvede nu numai starea bibliologiei române, dar însuși bibliologia mondială, în special cea desfășurată la Liga Națiunilor. Aceasta a pus bazele documentării moderne, a pornit acțiunea apropierei popoarelor prin înființarea aceluși Institut de cooperare intelectuală (Paris, Geneva, și Bruxelles: Mundaneum). Acțiunile întreprinse de Liga Națiunilor, începînd din 1920, sînt continuate azi de O.N.U. și UNESCO, firește, la nivelul tehnicii moderne și cu mijloacele materiale de azi.

Lucrarea lui N. Georgescu-Tistu este scrisă literar. Autorul a fost și poet, iar articolele sale au o haină artistică sugestivă, caldă, lirică. Cît de frumoase (eleganță în exprimare) sînt toate introducerile articolelor! *Cartea și bibliotecile* este remarcabilă prin multele amintiri personale referitoare la marii iubitori de carte: Bianu, Gusti, Perpessicius, Odobescu, Cîrțan — și dintre străini: Paul Otlet, Schiaparelli, Vortius, Milkau, Stein ș.a., ș.a. Atrag atenția cititorilor asupra p. 334—346, care cuprind refe-

rințe și comentarii la propriile sale opere, foarte utile cercetătorului istoriei bibliologiei românești dintre cele două războaie. Culegerea va fi un stimulente în munca bibliotecarilor și a redactorilor din edituri. Aceștia pot vedea ce personalități de seamă au ilustrat în lume profesia lor; vor vedea ce rol important au ei în promovarea culturii și în realizarea progresului multilateral. În curajați moral, bibliotecarii, cercetătorii din redacțiile de presă și edituri vor găsi în culegerea prof. N. Georgescu-Tistu numeroase și utile îndrumări tehnice, practice și teoretice.

Prefața semnată de Dumitru Bălăeț (p. 5—44) este o apoteozare meritată a activității bibliologice a prof. N. Georgescu-Tistu. Cum această activitate s-a desfășurat creator mai ales între cele două războaie, prefața mai este și un studiu bine și frumos scris despre însăși bibliologia românească în etapa când ea se afirma, mai bine zis, începea să se afirme, sub impulsul unor idei și acțiuni bibliologice occidentale, luate ca model și aplicate la noi de Em. Racoviță, S. Pușcariu, N. Georgescu-Tistu, Ioachim Crăciun și Emanoil Bucuța.

Dan SIMONESCU

Guiral, Pierre, Pillorget, René et Agulhon, Maurice. **GUIDE DE L'ÉTUDIANT EN HISTOIRE MODERNE ET CONTEMPORAINE. [GHIDUL STUDENTULUI ÎN ISTORIA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ]**. Paris, Presses Universitaires de France, 1971. 333 p.

Lucrarea se adresează, așa după cum anunță însuși titlul ei, în primul rând studenților. Conținutul celor zece capitole dezvăluie însă bogate informații utile nu numai istoricilor prin profesiune sau preocupări, dar și sociologilor, literaților, economiștilor, geografilor, oamenilor de artă etc.

Scurta introducere a volumului încadrează în timp istoria modernă între 1453 (început marcat de evenimente ca sfârșitul Războiului de 100 de ani, Căderea Constantinopolului) și 1789 (anul Revoluției franceze), când se intră în istoria contemporană.

Sînt relevate apoi câteva deosebiri în ceea ce privește documentarea și cercetarea celor două perioade. Istoria contemporană adaugă la izvoarele de documentare clasică ale istoriei moderne (arhive diplomatice, edicte regale, acte administrative, registre parohiale etc.) mărturii literare și artistice, aportul presei, al documentelor audio-vizuale și sta-

tistice, interviurile, martorii în viață etc. Istoria contemporană, mai ales cea apropiată de noi, pretind autorii, determină pasiuni mai vii decît oricare altă perioadă a istoriei.

După cîteva sfaturi pedagogice enunțate în capitolul I se recomandă metoda de organizare a studiului istoriei moderne și contemporane, se dau îndrumări pentru întocmirea de lucrări, prevenindu-l pe istoric „să nu elimine, dar nici să adauge ceva la adevăr; să se supună documentului și să admită o viață de analize pentru o oră de sinteze”.

Istoria modernă a diferitelor țări, istoria civilizațiilor, a relațiilor dintre state, războaiele și armatele, istoria demografică, economică și socială, istoria instituțiilor, a ideilor politice, a religiilor, a artelor și literaturilor fac obiectul primei părți a ghidului.

Studentul este îndrumat apoi cum să abordeze o chestiune de istorie modernă și este inițiat în tehnica de cercetare a acesteia.

Odată cu secolul al XVIII-lea, istoria contemporană cunoaște o schimbare față de cea modernă. De la istoria prîntilor, a bătațiilor, se trece la istoria civilizațiilor, apar preocupări pentru studiul fenomenelor demografice, pentru studiul structurilor economice și sociale. Istoria se apropie de sociologie.

În prezentarea istoriei contemporane ghidul păstrează schema părții anterioare, tratînd mai pe larg istoria demografică. În ceea ce privește organizarea materialului informațional al volumului, merită remarcate referințele bibliografice aflate din abundență sub comentariile capitolelor și subcapitolelor.

Atlasul, harta, documentul de arhivă se întîlnesc cu bibliografia, cu excelente sinteze ori tratate de istorie și geografie, cu jurnalul, dicționarul, enciclopedia și cu numeroasele reviste de specialitate publicate în Franța ori în alte țări. Multiplele informații bibliografice dau volumului caracterul unei ample bibliografii structurate pe probleme și țări, menită să orienteze cititorul în ansamblul evenimentelor petrecute în cursul celor două epoci istorice.

Maria BUZ

În Editura politică a apărut:

Ceașescu, Nicolae. **CUVINTARE LA PLENARA C.C. AL P.C.R.**, 28 februarie 1973. **CUVINTARE LA INCHEIEREA PLENAREI**, 2 martie 1973. Buc., Editura politică, 1973. 86 p.

**TRADIȚII DE SOLIDARITATE
INTERNATIONALISTĂ ROMĂ-
NO-SOVIETICĂ.** Buc., Editura poli-
tică, 1972. 430 p. (Institutul de
studii istorice și social-politice de
pe lângă C.C. al P.C.R.)

Lucrarea, înmănunchind 14 studii elabo-
rate de un colectiv de autori, propune
cititorilor rememorarea principalelor mo-
mente și aspecte din istoria relațiilor de
solidaritate ale clasei muncitoare din
România și Uniunea Sovietică în lupta
pentru înlăturarea orînduirii capitaliste
și edificarea societății socialiste, comu-
niste.

După un prim capitol care înfățișează
momentul istoric al creării U.R.S.S., sem-
nificația și largul ecou ale acestui act,
precum și puternica și multilaterală dez-
voltare a statului sovietic în cei 50 de
ani care au trecut de la fătura lui,
autorii pun în evidență vechimea lega-
turilor mișcării muncitorești din cele
două țări, grefate pe îndelungate tradi-
ții de luptă comună ale popoarelor
român și rus pentru libertate și inde-
pendență națională. Sînt trecute în re-
viză legăturile dintre socialiștii români
și revoluționarii ruși și în primul rînd
cu V. I. Lenin. După izbucnirea Marii
Revoluții Socialiste din Octombrie, se su-
bliniază în lucrare, solidaritatea interna-
țională a clasei muncitoare din țara noastră
cu lupta revoluționară a Rusiei Sovietice
a cunoscut noi forme, de la manifestațiile
de protest împotriva intervenției mili-
tare externe contra statului sovietic și
pînă la participarea cu arma în mîna a
mii de voluntari români la apărarea ti-
nerei puteri sovietice. În volum este re-
levantă ampla activitate desfășurată de
Partidul Comunist Român, încă de la
crearea sa, pentru popularizarea succes-
elor obținute de primul stat socialist în
construcția noii orînduirii, pentru apro-
pierea și stabilirea de relații diplomatice
cu Uniunea Sovietică, iar mai tîrziu, în
anii dictaturii militar-fasciste a lui An-
tonescu, pentru scoaterea României din
războiul antisovietic, pentru eliberarea
țării de sub jugul hitlerist. Victoria in-
surecției de la 23 august 1944 a marcat
o etapă nouă și în anele frăției de
arme româno-sovietice, pe care lupta co-
mună purtată timp de aproape 9 luni

de zile pentru eliberarea României, Un-
gariei și Cehoslovaciei a cimentat-o pe
vecie.

Devenită după instaurarea puterii
populare o coordonată esențială a poli-
ticii noastre de stat, prietenia cu U.R.S.S.,
s-a întărit continuu în ultimul sfert de
secol. Dezvoltării acestor relații — po-
litice, economice și tehnico-științifice,
culturale — le sînt consacrate în lucrare
amplă capitole. Valorificînd cîștigurile mai vechi ale
cercetării de specialitate, complinindu-le
cu date noi, rezultate în urma unor in-
vestigații mai recente în arhivele romă-
ne și sovietice, volumul de față aduce
o contribuție substanțială la cunoaște-
rea unui domeniu esențial al istoriei miș-
cării noastre muncitorești și revoluțio-
nare: legăturile strînse, solidaritatea mi-
litantă cu mișcarea revoluționară rusă,
cu primul stat al muncitorilor și țără-
nilor.

Viorica ACHIM

POPULAȚIE ȘI SOCIETATE. Stu-
diu de demografie istorică. Vol. 1.
Cluj, Editura Dacia, 1972. 356 p.

Lucrarea este cea dintîi apariție edi-
torială din literatura noastră care își
propune să familiarizeze cititorii cu de-
mografia istorică precum și cu rezulta-
tele primelor cercetări din țara noastră
în acest domeniu. Rațiuni pentru care
volumul se deschide cu un studiu sem-
nat de Ștefan Pasou, amplu excurs în
istoria demografiei, de la primele pre-
ocupări și încercări de teoretizare asupra
populației în Egipt sau Grecia și pînă
la marile sinteze demografice de astăzi,
răstimp în care demografia și-a delimi-
tat cu strictețe cîmpul de cercetare și
metodologia de lucru. Precizînd zonele
de contact și interacțiune dintre demo-
grafie și celelalte științe sociale, autorul
stăruie mai ales asupra coordonatelor
comune și condiționărilor reciproce din-
tre demografie și istorie.

În studiul amintit este prezentată și
evoluția numerică și structurală a popu-
lației pe teritoriul patriei noastre înă-
dinaintea cuceririi romane și pînă în
zorii epocii moderne. Urmărind succesiv
unele tablourilor demografice de pe în-
tregul teritoriu locuit de români, rapor-
tîndu-le judicios la momentul istoric,
autorul iluminează din unghiuri noi te-
zele istorice ale permanenței populației
daco-romane în spațiul carpato-danu-
bian, în pofida încercărilor și vicisitu-
dinilor pe care le-a traversat, ale pere-
nității legăturilor economice, politice,
culturale între populația românească,

nevoită să trăiască secole de-a rîndul în formațiuni politice separate. Teze pe care le susține de altfel pentru un spațiu și cadru temporal mai restrîns, cu argumente și calcule interesante, Ștefan Ștefănescu în studiul său intitulat *Conjuncturi socio-politice și situația demografică în Țara Românească în secolele XIV—XVI*.

Alte studii — *Intregire la conscripția profesională din 1733 privind populația românească din Transilvania de Hara-lambie Chircă, Populația Transilvaniei la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea* de Natalia Giurgiu, dar mai ales valorosul studiu semnat de Al. Csetri și St. Imreh, *Stratificarea socială a populației din Transilvania la sfîrșitul orînduirii feudale (1767—1821)* — întregesc complexul tablou social transilvan din jurul anului 1800. Izvoare demografice, acum valorificate pentru întia oară, adaugă explicații mai adînci și nuanțate unor fenomene social-politice din perioada amintită — fuga de pe moșii, evaziunea fiscală, bejenia etc., fac precizări asupra ponderii și evoluției unor categorii sociale și a trăsăturilor acestora, conduc la înțelegerea mai profundă a seismelor sociale, completează imaginile tradiționale asupra vieții materiale a populației etc.

În sfîrșit, studiile *Date noi privind structura demografică a Țîrgurilor și orașelor moldovenești la 1832*, de Ecaterina Negruți-Munteanu, și *Populația orașului Iași de la jumătatea secolului al XVIII-lea pînă la 1859*, de Gheorghe Platon, prezintă evoluția demografică a Iașului și a Țîrgurilor moldovenești într-o perioadă de profunde prefaceri sociale.

Multitudinea datelor, a tabelelor auxiliare, încorporează un uriaș efort de sistematizare, profunzimea concluziilor cu care cei mai mulți dintre autori își încheie studiile, conferă cărții reale atribute valorice. Ea se adresează în primul rînd specialiștilor dar și tuturor cititorilor interesați de probleme de istorie și știința populației.

Silviu ACHIM

COLECȚIA „SINTEZE SOCIO-LOGICE”

Ultimii ani au marcat o îmbogățire substanțială a literaturii sociologice din țara noastră, atît prin numărul mare de lucrări publicate, cît și, mai ales, prin diversificarea crescîndă a temelor studiate, fie în domeniul cercetării fundamentale, fie în al celei aplicate. Un loc aparte,

în acest context, îl ocupă de aproape 5 ani colecția „Sinteze sociologice”, datorată Editurii științifice.

O prezentare a acestei colecții, care totalizează aproape 20 de titluri apărute, nu poate fi decît schițată în câteva linii generale. Colecția își propune să ofere cititorilor (specialiștii sau nu) lucrări cuprinzătoare, sintetice despre curente, orientări, tendințe în teoria sociologică actuală, mari gînditori din istoria sociologiei, probleme metodologice și epistemologice ale sociologiei care încă nu și-au găsit o soluționare satisfăcătoare sau ale căror soluții nu mai satisfac exigențele gradului actual de abstractizare al teoriei sociologice (și, în ultimă instanță, chiar ale vieții sociale). Întîlnim, de asemenea, lucrări consacrate feluritelor discipline concrete ale sociologiei (urbană, rurală, a comunicațiilor de masă, pedagogică, a organizării teritoriale etc.), problemelor de acut interes pentru realitatea noastră socială ș.a. Să ne oprim pe scurt asupra cîtorva dintre ele — alegerea, ca oricare alta, comportînd și o doză de subiectivitate.

O carte de un real interes pentru teoreticienii sociologi este *Teoreticienii ai civilizației* de N. Bagdasar, apărută în 1969. Prezentînd pe baza unei ample și profunde documentări, concepțiile despre civilizație și istorie ale unor gînditori de mare prestigiu, unii extrem de controversați — A. Toynbee, K. Jaspers, N. Berdiaev —, relevînd în mod critic obiectiv, de pe pozițiile filozofiei marxiste, limitele viziunii filozofice existențialiste, istorice, sociologice a filozofilor amintiți asupra tipurilor de civilizații, a succesiunii lor, cartea oferă, pe lîngă prețiosul element informativ, și unele aspecte orientative, fără îndoială utile celor preocupăți de problematica fundamentală a sociologiei.

În același context, al sintezelor sociologice teoretice, se înscriu și lucrările *Structuralismul funcționalist în sociologia americană* de S. Cernea (din cîte știm, unica, pînă acum, lucrare de amploare consacrată acestui curent), *Eseu asupra culturii* de D. Trancă, *Sociologia cunoașterii* de H. Culea (o interesantă trecere în revistă a respectivei problematice, a poziției clasicilor marxism-leninismului și a multor renumiți sociologi contemporani — M. Scheler, V. Pareto, P. A. Sorokin, G. Gurvitch — în raport cu ea) sau culegerea de studii *Prognoza sociologică*, care precizează cadrul teoretic al activității prognostice în sociologie și în alte științe sociale și indică direcții utile de aplicare a prognozelor în viața socială. O parte din cărțile apărute în această colecție se referă la așa-

numitele sociologiei de „ramură”. Vom aminti în acest sens, fără a ne ascunde unele rezerve față de măsura în care unele studii se finalizează în concluzii noi, semnificative, temeinic argumentate, utile factorilor de decizie în respectivele domenii, culegerea de studii *Cercetări de sociologie economică* (abordând, între altele, fluctuația forței de muncă din mediul rural în cel urban, funcțiunile sociale ale industrializării), interesantul studiu de sociologia comunicațiilor de masă *Radio, televiziune, public* semnat de P. Câmpeanu, volumul *Sociologie pedagogică* de L. Topa și T. Truțer (accentuând asupra metodologiei acestui domeniu sociologic, a funcționalității sociale crescînde a școlii), lucrarea *Conștiința socialistă a țărănimii cooperatiste* de M. Merfea (axată pe stabilirea unor trăsături tipologice ale satului românesc actual, structurarea unor noi atitudini față de muncă, procesul instructiv-educational în mediul rural etc.).

Totodată, în colecție au apărut și lucrări consacrate unor procese sociale prin care trece societatea noastră, unor modalități și criterii de organizare, norme, apreciere și control al vieții sociale. O asemenea carte este *Organizarea administrativ-teritorială* de H. H. Stahl care insistă asupra unor criterii de tipologizare a localităților, asupra sistemelor de complexe sociale mixte rural-urbane, a unor premise din realitatea socială de la care trebuie să pornească sociologia urbană și rurală în țara noastră. În *Metoda normativă în psihosociologia organizării*, autorul, C. Zamfir, plecînd de la elemente de teoria organizației umane, critică normările activității sociale.

Fără îndoială, cele de mai sus nu constituie decît un sumar portret al colecției „Sinteze sociologice” care se dovedește a fi de real ajutor atît teoreticienilor, profesorilor de sociologie, cît și cercetătorilor vieții sociale, studenților, publicului interesat de problemele sociologice.

Mihail PIRLOG

DE GUSTIBUS DISPUTANDUM.
Buc., Editura Academiei, 1972.
440 p.

Unitară în tematica ei, cartea (coordonator științific — I. Pascadi) cuprinde studii teoretice, cît și o serie de conclu-

zii ale unor investigații concrete, axate pe probleme cum sînt accesibilitatea operei de artă, căile educării (eventual, autoeducării) estetice, precum și alte aspecte specifice astăzi relației cultură-public.

Remarcăm, în această ordine de idei, unele interesante contribuții la analiza și precizarea conținutului unor concepte cum sînt educația estetică, atitudinea estetică, respectarea operei, precum și o serie de preocupări referitoare la estetica vieții cotidiene în condițiile standardizărilor din viața urbană, a urbanizării mediului rural.

Notăm, de asemenea, prezentarea unor interesante cercetări concrete referitoare la receptarea efectivă de către publicul actual a diverselor arte (literatură, pictură, teatru, cinema), la modul raportării publicului la operele cu care vine în contact. Acestea, precum și alte aspecte, sînt analizate de către autori prin prisma pătrunderii tot mai profunde în viața culturală a mijloacelor de comunicare în masă moderne, prilej de a face cercetări comparative asupra eficienței lor în formarea gusturilor estetice ale maselor. Dintre studiile care ne-au reținut în mod deosebit atenția, amintim *Publicul de artă — repere taxinomice* de P. Câmpeanu, *Pictura modernă și preferințele estetice ale elevilor* de S. Marcus, P. Oprea și M. Săndulescu, *Cartea și televizorul* de H. Wald, *Virtuțile educative ale repertoriului cinematografic* de Elena Gheorghie, *Argument sociologic împotriva unei pseudoalarme* de Mihai Cernea, *Contribuție la o teorie sociologică a „succesului literar”* de Paul Cornea. Relevînd informația solidă care stă la baza studiilor, prezența multor opinii personale, vom sublinia (mai ales pentru cercetările sociologice prezentate) temeiul metodologic, în sensul că, depășindu-se anachetomania, credința în chestionarul—panaceu, au fost utilizate și alte metode și tehnici de cercetare mai rar folosite la noi (analiza de conținut, studiul documentelor, observația coparticipantă) cu cîștiguri nete în consistența concluziilor. Angajată în disputele asupra relației contemporane dintre artă și public, cartea constituie o bună bază pentru dezbateri și aprofundări teoretice plecînd științific pentru adîncirea educației estetice a publicului. Ea oferă elemente pentru o strategie optimă, eficientă a politicii culturale, furnizînd, totodată, concluzii teoretice și practice în măsură să ajute la perfecționarea activității instituțiilor cultural-educative.

Elena IONESCU

În nuvelele lui V. I. Popa se desenează, din tușe rezezi și ușoare, un univers al vieții de zi cu zi al oamenilor simpli, cu bucurii puține, speranțe frumoase și dureri tănuite. Farmecul unei sărbători trece adesea înspre necazuri și moarte (*Spre stea au călătorit; Crăciun specific național; Scrisoare de Crăciun*), cei cinstiți au de îndurat umilințe (*Ghețele lui Năstasă; Seria „Tăchița Cantemir”*), revolta singulară se frînge în fața nedreptății organizate și puternice (*Platon hagiul; Dintr-un galben, doi; Pașa cu trei tuuri*), sentimentele coboară în adînc și gestul exterior, imperceptibil, abia permite citirea lor (*Dușmanul trenului; Bătaia; Scrisoare; Ghicește-mi în cafea*).

Personajele nu sînt analizate în profunzimea lor psihologică. Efectele vin din context și din replică. Înclinația autorului este spre vizual și spre teatral. Se compun scene largi, cu efectul perspectivei bine studiat (*Dispariția lui Măr Edelstein; Spaima cea cumplită*). Poanta finală anulează, cu o notă de umor, cursul întâmplării (*...al din America; Moș Ion Costea bea. De ce? și inversează soluția problemei. Pluralitatea situațiilor pentru același fapt dilată nu numai spațiul epic al nuvelei ca atare, ci și al valențelor tipologice considerate pe ansamblul volumului. De pildă, senectutea are înfățișarea umilă și viclenă a lui moș Drăgan milogul, dar și pe cea semeată și sfătoasă a lui moș Radu Marinică (Balaurul din iezătură), grijulie și gospodărească a lui moș Ion Costea, șotogăria bonomă a lui moș Pohrib (Cravata) ori revolta obidită și înțelegerea adîncă a lucrurilor a lui Platon hagiul. Nuvelistica lui V. I. Popa poate fi asemănată cu *Durerile înăbușite* ale lui Sadoveanu. Aproximarea de Sadoveanu, relevantă în mod deosebit de Șerban Cioculescu, nu înseamnă (cum s-a și precizat de altfel) negarea originalității. Universul rural nu permite să se pună autorului eticheta sămănătorist, poporanist ori țărănist. Ceața ușoară care plutește peste lucruri, satul și țîrgul mic sînt realități de formație, intrate în substanța structurii lui V. I. Popa și nu propuneri de doctrină.*

Ediția îngrijită de Corneliu Simionescu beneficiază de o mare acuratețe a textului și de un tabel cronologic ce denotă o bună informare. Volumul este cuprinzător, incluzînd aproape toate nuvelele și povestirile apărute în: *Povestiri cu prunci și cu moșnegi* (1936), *Ghicește-mi*

în cafea (1938), *Bătaia* (1942) și nereditate încă.

Reprezentativă atît pentru creația lui V. I. Popa, cit și pentru nuvelistica noastră interbelică, selecția publicată de „Biblioteca pentru toți” se înscrie cu succes în aria preocupărilor pentru valorificarea moștenirii noastre culturale.

Ecaterina ȚARĂLUNGĂ

**Stancu, Zaharia. SABIA TIMPULUI. Buc., Editura Eminescu, 1972.
191 p.**

Sabia timpului este o carte scrisă într-o tonalitate gravă. Ca și în volumul său de poezii anterior, *Cîntec șoptit*, Zaharia Stancu deplînge apropierea inexorabilă a sfîrșitului. Totuși, poemele lui nu devin bocete deznădăjduite. Poetul regrează scurgerea anilor, pierderea tinereții, a candorilor, a vigoarei, însă închină în același timp un imn vieții, socotită un privilegiu de care a profitat din plin, cu încreiere, astfel încît acum, cînd se gîndește la destinul său, îl poate numi norocos (*Soartă de aur*).

În poemele din *Sabia timpului*, scrise firesc, parcă fără conștiința literaturii, amintind de tînguitorile doine, este prezentată o lume fabuloasă populată de făpturi oculte de civilizație, de o frumusețe sălbatică și o vitalitate extraordinară. Vulpi, ciini, urși, cai forfotesc într-o goană inversunată pentru supraviețuire. Pe ogoare se clatină lanurile coapte iar în grădini se pîrguiesc poamele. Poetul binecuvîntează aceste semne ale vieții nădăjduind că astfel va alunga din preajma sa umbrele prevestitoare ale amurgului: „*Struguri albi, albaștri și roșii / Viile, în toamnă, rodesc ne dau. / Binecuvîntat fie soarele, / Slăvit să fie pămîntul. / Slăvită să fie dulcea ploaie de vară, / Slăvit să fie pămîntul ce-duce / Mireasma pădurii pe aripi. / (Vieții).*

O altă modalitate a poetului de a se sustrage imaginilor dezolante ale senectuții este refugiul în dragoste. Iubita este chemată pînă la capătul lumii (*Hai cu mine*) și este venerată așa cum odinioară credincioșii își adorau idoli. „*Aș vrea să am milioane de cuvinte / Să slăvesc venirea ta pe pămînt. / Nu știu, poate ai fost adusă de zori, / Poate ai fost adusă ca ploaie, de vînt. / (Cîntec).* *Sabia timpului* este una dintre cele mai frumoase cărți de poezie ale lui Zaharia Stancu.

D. V.

aprilie, mai, iunie 1973

1 APRILIE — 100 de ani de la nașterea (1873) compozitorului și pianistului rus S. V. RAHMANINOV (m. 1943).

Bojanov, N. D. *Rahmaninov*. Buc., Editura muzicală, 1966. 388 p.

— 100 de ani de la nașterea (1873) lui EMMANUEL MARTONNE, renumit geograf francez, care a făcut intense cercetări de teren și în România (m. 1955).

2—5 APRILIE — 1929. A avut loc la Timișoara Congresul General al Sindicatelor Unitate din România.

4 APRILIE — 1945. Eliberarea Ungariei de sub jugul fascist.

7 APRILIE — Ziua sănătății

8 APRILIE — 60 de ani de la moartea (1913) poetului român PANAIT CERNA (n. 1881).

Floare și genune. Poezii... Buc., E.P.L., 1968. 197 p. (B.P.T.).

11 APRILIE — Ziua internațională a foștilor deținuți, deportați și internați politici antifasciști.

12 APRILIE — 1961. Nava satelit sovietică „Vostok-1”, având la bord pe maiorul aviator I. A. GAGARIN, a efectuat cu succes primul zbor al omului în cosmos.

— 150 de ani de la nașterea (1823) dramaturgului rus A. N. OSTROVSKI (m. 1886).

21 APRILIE — 125 de ani de la nașterea (1848) lui JULIUS RÖMER, unul dintre reprezentanții de seamă ai materialismului naturalist și ai ateismului din Transilvania (m. 1926).

22 APRILIE — 1870. S-a născut V. I. LENIN.

Ceaușescu, Nicolae. *Cuvintare la Adunarea festivă consacrată centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin*. 17 aprilie 1970. Buc., Editura politică, 1970. 63 p.

Din copilăria lui V. I. Lenin. Povestiri de Bonci Bruevici, N. Vereainicov și A. I. Ulianova. Buc., Editura Ion Creangă, 1970. 103 p.; *Lenin în conștiința intelectualilor din România.* Ed. îngrijită de Augustin Deac. Cluj, „Dacia”, 1970. 252 p.; *Lenin și literatura.* Buc., „Univers”, 1970. 160 p.; *Lenin și știința contemporană.* Buc., Editura științifică, 1970. 223 p.; *Lenin văzut de români. Documente și amintiri.* Buc., Editura politică, 1970. 673 p.; *[Viața și opera lui] Vladimir Ilici Lenin* (Scurtă schiță biografică în cinstea celei de-a 100-a aniversări a zilei de naștere a lui Lenin...) Buc., 1970. 24 p.

Vezi și: Caloianu, Florica. *Vladimir Ilici Lenin. 100 de ani de la naștere*. Bibliografie de recomandare (I, II, III). In: *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 12, dec 1969, p. 712—714; 23, nr. 1, ian 1970, p. 6 și nr. 2, feb 1970, p. 72-74.

24 APRILIE — Ziua internațională de luptă a tineretului împotriva colonialismului, pentru coexistența pașnică.

— 60 de ani de la nașterea (1913) lui STEFAN PLAVĂȚ, militant al mișcării muncitorești din țara noastră (m. 1944).

26 APRILIE — 175 de ani de la nașterea (1798) lui EUGENE DELACROIX, pictor gravor și litograf francez.

Pagini din jurnal. Buc., „Meridiane”, 1965. 224 p.

Vianu, Elena. *Delacroix*. Buc., „Meridiane”, 1968. 228 p.

27—30 APRILIE — 1962. A avut loc sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale consacrată încheierii cooperativizării agriculturii.

29 APRILIE — 55 de ani de la moartea lui BARBU ȘTEFĂNESCU-DELAVRANCEA (1918).

Neghință. Buc., Editura tineretului, 1969. 104 p. (Prima mea bibliotecă); *Teatru...* Buc., Editura tineretului, 1969. 416 p. (Lyceum); *Apus de soare. Teatru...* Ed. a 2-a. Buc., „Minerva”, 1971. 463 p.; *Sultănică. Nuvete și povestiri...* Buc., „Minerva”, 1972. 355 p. Săndulescu, Al. *Delavrancea*. Buc., „Albatros”, 1970. 159 p.

30 APRILIE — 1949. Se formează primele detașamente de pionieri din Republica Socialistă România.

1 APRILIE — În luna aprilie s-a realizat, din inițiativa P.C.R. Frontul unic muncitoresc dintre P.C.R. și P.S.D.

1 MAI ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC.

2 MAI — ZIUA TINERETULUI DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

— 80 de ani de la moartea (1893) lui GEORGE BARIȚIU, om politic, ziarist și istoric român, figură proeminentă a revoluției de la 1848 din Transilvania (n. 1812).

Articole literare. Buc., E.S.P.L.A., 1959. 172 p. (Mica bibliotecă critică); *Scrieri social-politice.* Buc., Editura politică, 1962. 432 p.; *Viața și ideile lui George Barițiu.* Studiu introductiv, antologie și note de Radu Pantazi. Buc., Editura științifică, 1964. 399 p.

5 MAI — 1818. S-a născut KARL MARX

6 MAI — 60 de ani de la greva generală a muncitorilor din Brăila la care au participat 12 000 de muncitori (1913)

8 MAI — 1921. CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Vezi materialele publicate în cinstea aniversării Semecentenerului Partidului Comunist Român în *Revista bibliotecilor*, 23, nr. 9—12, sep—dec 1970 și 24, nr. 1—3, ian—mar 1971.

9 MAI — 1877. PROCLAMAREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI — 1945. CAPITULAREA GERMANIEI HITLERISTE. ZIUA VICTORIEI ÎMPOTRIVA FASCISMULUI

— 1945. Eliberarea Cehoslovaciei de sub jugul fascist Sărbătoarea națională a poporului cehoslovac.

12 MAI — 40 de ani de la moartea (1933) scriitorului român JEAN BART (pseudonimul lui Eugeniu P. Botez) (n. 1874).

15 MAI — Se împlinesc 125 de ani de la istorica adunare de pe Cîmpia Libertății de lângă Blaj (1848).

Ceaușescu, Nicolae. *120 de ani de la revoluția din 1848. Cuvîntare rostită la adunarea populară din Capitală. — 29 iunie 1968* Buc., Editura politică, 1968. 31 p.

Cheresteșiu, Victor. *Adunarea de la Blaj. 3-5 (15-17) mai 1848. Inceputurile și alcătuirea programului revoluționar din 1848 din Transilvania.* Buc., Editura politică, 1966. 672 p.; *Ideologia generației române de la 1848 din Transilvania.* Buc., Editura politică, 1968. 335 p.; *Revoluția română din 1848. [De] Constantin Carpișteanu...* Buc., Editura politică, 1969. 376 p. (Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. „Mica bibliotecă de istorie”).

— 100 de ani de la moartea (1873) lui ALEXANDRU IOAN CUZA, primul domnitor al Principatelor Unite și al Statului național român (n. 1820).

Giurescu, Constantin C. *Viața și opera lui Cuza Vodă.* Ed. a 2-a. Buc., Editura științifică, 1970. 511 p.; Mihăciache, Marin. *Cuza Vodă.* Buc., Editura tineretului, 1967. 255 p. (Oameni de seamă); Poșteanu, Al. *Alexandru Ioan Cuza.* [Plan tematic întocmit cu prilejul a 150 de ani de la nașterea sa]. Buc., 1970. 20 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă...).

Adăniloae, Nichita și Petric, Afon. *Unirea Principatelor Române* (1859). Buc., Editura politică, 1966. 88 p.; *Documente privind Unirea Principatelor.* Redactor responsabil acad. A. Oțetea. Vol. 1-3. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1961-1963. 3 vol.; *Măturii despre Unire.* [1859-1959]. Buc., Editura tineretului, 1959. 511 p.; *Studii privind Unirea Principatelor.* Buc., Editura Academiei R.P.R., 1960. 544 p. (Academia R.P.R. Institutul de istorie); Vintu, I. și Florescu, G. G. *Unirea Principatelor în lumina actelor fundamentale și constituționale.* Buc., Editura științifică, 1965. 323 p.

Creangă, Ion. *Moș Ion Roată și Unirea. — Moș Ion Roată și Vodă Cuza.* Buc., Editura tineretului, 1968. 30 p.; *Cuza-Vodă în tradiția populară.* Antologie de literatură folclorică... Buc., Editura Eminescu, 1970. 205 p. (Biblioteca „Eminescu”); Șoimaru, Tudor. *Cîntece și stăcăi.* Roman. Buc., Editura tineretului, 1968. 376 p.

17 MAI — 100 de ani de la nașterea (1873) lui HENRI BARBUSSE, scriitor revoluționar francez, luptător împotriva fascismului și pentru pace (m. 1935).

Opere alese. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 476 p. (Clasici literari universale); Focul. Jurnalul unei grupe de luptă. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 382 p. (Biblioteca pentru toți, 7).

21 MAI — Anul acesta se împlinesc 1000 de ani de la nașterea (973) matematicianului și astronomului arab AL-BIRUNI, care a susținut independența științei față de religie (m. 1048).

22 MAI — 100 de ani de la moartea (1873) scriitorului italian ALESSANDRO MANZONI (n. 1785).

Logodnicii. Vol. 1-2. Buc., „Minerva”, 1971. 2 vol. (BPT, 656-657).

23 MAI — 90 de ani de la nașterea (1883) lui DIMITRIE LEONIDA, cunoscut inginer energetician român (m. 1965).

Michael Faraday. Buc., Editura tehnică, 1959. 368 p.

Bășgan, Ion. *Dimitrie Leonida.* [Monografie]. Buc., Editura științifică, 1968. 152 p. (Savanți de pretutindeni).

25 MAI — ZIUA ELIBERĂRII AFRICII
26 MAI — 350 de ani de la moartea (1623) lui WILLIAM PETTY, economist și statistician englez, întemeietorul școlii economiei politice clasice burgheze (m. 1687).

28 MAI — 10 ani de la moartea (1963) scriitorului român ION AGÎRBICEANU (n. 1882).

Vezi bibliografia apărută în: *Revista bibliotecilor* 25, nr. 6, iun 1972, p. 379, la care adăugăm:

Arhanghelli. Roman. Buc., „Minerva”, 1972. 296 p.; *File din cartea naturii.* Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 320 p.

1 IUNIE — Ziua internațională pentru apărarea copilului.

— 100 de ani de la punerea în circulație a primelor cărți poștale din țara noastră (1873).

2 IUNIE — 50 de ani de la apariția, la Brăila, a colidianului „Muncitorul” (1923).

3 IUNIE — Se împlinesc 100 de ani de la nașterea (1873) lui OTTO LOEWI, farmacist german, laureat al Premiului Nobel (m. 1961).

5 IUNIE — 250 de ani de la nașterea (1723) economistului englez ADAM SMITH, reprezentant de seamă al economiei politice clasice burgheze (m. 1790).

Avuția naștunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei. Vol. 1-2. Buc., Editura Academiei, 1962-1965. Vol. 1. 344 p.; vol. 2. 475 p.

6 IUNIE — 90 de ani de la moartea (1883) compozitorului CIPRIAN PORUMBESCU, unul dintre înaintașii de seamă ai muzicii românești (n. 1853).

— 25 de ani de la moartea (1948) lui LOUIS LUMIERE, inginer francez, fondatorul cinematografului (n. 1864).

Sadoul, Georges. *Louis Lumière.* Buc., Editura științifică, 1966. 192 p. (Savanți de pretutindeni).

7 IUNIE — 125 de ani de la nașterea (1848) pictorului francez PAUL GAUGUIN (m. 1903).

Paul Gauguin. Viața și opera. Album. Buc., „Meridiane”, 1969. 40 p. + 24 f.p.; Perruchot, Henry. *Viața lui Gauguin.* Buc., „Meridiane”, 1968. 400 p.; Mittelstädt, Kuno.

Autoportretele lui Gauguin. Buc., „Meridian”, 1972. 64 p. + 20 f.pl.

Maugham, William Somerset. *Luna și doi bani jumate.* Ed. a 2-a. Buc., „Meridiane”, 1971. 260 p.

— 125 de ani de la moartea (1848) lui V. G. BELINSKI, critic literar și publicist, filozof materialist, democrat-revoluționar rus (n. 1811).

Opere filozofice alese. Vol. 1—2. Buc., „Cartea rusă”, 1956—1957. Vol. 1. 620 p.; vol. 2. 583 p.

8 IUNIE — În luna iunie se împlinesc 40 de ani de la crearea, din inițiativa P.C.R., a organizației de masă Comitetul național antifascist (1933).

— În luna iunie se împlinesc 30 de ani de la constituirea Frontului patriotic antihitlerist (1943).

9 IUNIE — 125 de ani de când a avut loc la Islaz Adunarea populară care a adoptat Proclamația întocmită de N. Bălcescu. Acest fapt a marcat începutul revoluției de la 1848 în Țara Românească.

Ceaușescu, Nicolae. *120 de ani de la revoluția din 1848.* Cuvîntare rostită la adunarea populară din Capitală. 29 iunie 1968. Buc., Editura politică, 1968. 31 p.; Căzânisteanu, C. s.a. *Revoluția română din 1848.* Buc., Editura politică, 1969. 376 p.

10 IUNIE — Ziua miliției.

11 IUNIE — 25 de ani de când Marea Adunare Națională votează legea privind naționalizarea principalelor mijloace de producție (1948).

— 90 de ani de la nașterea (1883) lui TUDOR PAMFILE, scriitor și folclorist român (m. 1921).

Cinze de țară. Buc., Editura tineretului, 1960. 303 p.

12 IUNIE — 75 de ani de la nașterea (1898) lui ADALBERT KORNHAUSER, militant în mișcarea muncitorească din țara noastră (m. 1941).

13 IUNIE — 200 de ani de la nașterea (1773) lui THOMAS YOUNG, savant englez care a elaborat studiul în numeroase domenii ale științei: fizică, fiziologie, medicină, botanică, geofizică, tehnică, filologie etc. (m. 1829).

— 90 de ani la nașterea (1883) scriitorului român I. I. MIRONESCU (m. 1939).

14 IUNIE — 125 de ani de la nașterea (1848) scriitorului român MIRON POMPIU (m. 1897).

Scrieri. Buc., E.P.L., 1968. 641 p. (Scriitori români).

15 IUNIE — 80 de ani de la nașterea (1893) scriitorului român ION MARIN SADOVEANU (pseudonimul lui IANCU LEONTE MARINESCU) (m. 1964).

Ion Sîntu. Roman. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 655 p.; *Taurul mării.* Roman. Ed. a 2-a. Buc., Editura tineretului, 1966. 151 p. (Cutezători); *Serieri.* Vol. 1—2. Buc., E.P.L., „Minerva”, 1969—1970. Vol. 1. Poezie. Teatru. 559 p.; vol. 2. Sîrșit de veac în București, 356 p. (Scriitori români).

17 IUNIE — Ziua pionierului

— Ziua aviației Republicii Socialiste România

19 IUNIE — Se împlinesc 125 de ani de la apariția gazetei „Poporul suveran”, scoasă la București în timpul revoluției de la 1848.

— 350 de ani de la nașterea (1623) lui BLAISE PASCAL, matematician, fizician, scriitor și filozof francez (m. 1662).

Façon, Nina. *Blaise Pascal.* Buc., E.L.U., 1969. 248 p.; Marian, Victor și Popescu, Maria. *Blaise Pascal. Viața și activitatea.* Texte alese. Buc., Editura științifică, 1972. 240 p.

— 60 de ani de la nașterea (1913) lui LEONTIN SĂLAJAN, militant al mișcării muncitorești din țara noastră (m. 1966).

20 IUNIE — 1960. Între 20 și 25 iunie a avut loc Congresul al VIII-lea al P.C.R. (Congresul al III-lea al P.M.R.).

— 40 de ani de la moartea (1933) CLAREI ZETKIN, militantă a mișcării muncitorești germane și internaționale (n. 1857).

22 IUNIE — 60 de ani de la moartea (1913) poetului român ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF (n. 1857).

Opere. Vol. 1—2. Buc., „Minerva”, 1970—1971. Vol. 1. 438 p.; vol. 2. 618 p. (Scriitori români); *Versuri.* Buc., Editura Ion Creangă, 1970. 176 p. (Biblioteca școlară); *Versuri originale și tălmăciri.* Buc., „Albatros”, 1970. 387 p. (Lyceum); *Poezii.* Buc., Editura Eminescu, 1971. 310 p.

Iosif, Șt. O. și Anghel, D. *Legenda junigheilor.* Poem dramatic în 3 acte. Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 64 p.

Anghel, Dimitrie. *Poezii.* Originale, traduceri și opera în colaborare (cu Șt. O. Iosif...). Buc., E.P.L., 1968. 426 p. (B.P.T.).

25 IUNIE — Ziua grănicerilor.

— 60 de ani de la moartea (1913) lui ILARIE CHENDI, critic literar român (n. 1872).

Pașini de critică. Buc., E.P.L., 1969. 632 p. *Vezi și:* Robu, Marius. *Ilarie Chendi.* In: *Revista bibliotecilor*, 25, nr. 11, nov 1972, p. 681—682.

26 IUNIE — Anul acesta se împlinesc 475 de ani de la nașterea (1498) umanistului transilvănean JOHANNES HONTERUS (m. 1549).

27 IUNIE — 100 de ani de la nașterea (1873) lui PANAIT ZOSIN, medic, fruntaș al mișcării ateiste din România (m. 1942).

28 IUNIE — 100 de ani de la moartea (1873) lui ANDREI ȘAGUNA, unul dintre conducătorii luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania (n. 1809).

29 IUNIE — 175 de ani de la nașterea (1798) poetului italian GIACOMO LEOPARDI (m. 1837).

Versuri. Buc., Editura tineretului, 1963. 144 p. (Cele mai frumoase poezii); *Mici opere morale.* Buc., E.L.U., 1968. 223 p. (Clasici literaturii universale).

— 100 de ani de la nașterea (1873) arhitectului român PETRE ANTONESCU (m. 1965).

30 IUNIE — Ziua învățătorului

Ex libris de D. Ionusek.

Ex libris de H. Weiss (Braşov)

Valeriu MOLDOVEANU: <i>Документально-информационный центр Совета Культуры и Социалистического Воспитания</i>	130	которые предложения по улучшению их работы	148
В библиотеках высших учебных заведений: Гаврил Блага: К всеобщему введению согласованной индексации; Георге Гутуе: Применение согласованной индексации в библиотеке сельскохозяйственного института г. Тимишоара	139	Публичная библиотека и народный университет. Встречи. Интервью Николае Паску, директора муниципальной библиотеки имени „М. Садовяну“; Интервью Адель Динеску, директора Народного Бухарестского Университета	153
Ion ЧОТЛОШ: О положении сельских публичных библиотек. Некоторые предложения по улучшению их работы	139	Дιονисие ГАБОР: <i>Экслибрисы, созданные Дюрером</i>	173
		Ioan ХОЛХОШ: <i>Развитие сети публичных библиотек Польской Народной Республики</i>	175

SOMMAIRE

SUMMARY

Valeriu MOLDOVEANU: <i>Le Centre d'Information et de Documentation du Conseil de la Culture et de l'Education Socialiste</i>	130	Valeriu MOLDOVEANU: <i>The Documentary and Information Centre of the Council of Socialist Culture and Education</i>	130
Les bibliothèques de l'enseignement supérieur: Gavril BLAGA: <i>Vers la généralisation de l'introduction du Co-ordinate Indexing</i> ; Gheorghe GUTUE: <i>L'application du Co-ordinate Indexing à la bibliothèque de l'Institut Agronomique de Timișoara</i>	139	Higher Education Libraries: Gavril BLAGA: <i>Towards a Large Scale Introduction of Co-ordinate Indexing</i> ; Gheorghe GUTUE: <i>Applying Co-ordinate Indexing at the Institute of Agronomy in Timișoara</i>	139
Ion CIOTLOS: <i>Sur la situation des bibliothèques publiques dans le milieu rural. Quelques suggestions pour améliorer leurs services</i>	139	Ion CIOTLOS: <i>On the Situation of Public Libraries in Rural Areas. Some suggestions to improve their services</i>	148
Les bibliothèques publiques et l'Université Populaire. Confluence. Entretien avec Nicolae Pascu, directeur de la bibliothèque municipale „Mihail Sadoveanu“ et avec Adela Dinescu, directrice de l'Université Populaire de Bucarest	153	The Public Library and the People's University. Confluences. Nicolae Pascu, Head Librarian of the „Mihail Sadoveanu“ City Library and Adela Dinescu, Director of the Bucharest People's University in interview	153
Dionisie GABOR: <i>Les Ex-Libris créés par Dürer</i>	173	Dionisie GABOR: <i>The Ex-Libris Created by Dürer</i>	173
Ioan HOLHOS: <i>Le développement du réseau des bibliothèques publiques dans la République Populaire Polonaise</i>	175	Ioan HOLHOS: <i>The Development of the Public Libraries' Network in the Polish People's Republic</i>	175

REDACȚIA:

Str. Biserica Amzei nr. 5-7, sectorul 1, București, Oficiul poștal 22. Telefon 13.70.27

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dumitru BĂLĂEȚ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVĂTESCU-TO-FAN (redactor șef rubrică), Ștefan GRUIA, (redactor șef), Alexandru IONĂSCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIM, MESZÁROS József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBÄCHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan Simonescu.

